

Niezależny magazyn dla każdego

ECHO
WEEKLY

ECHO TYGODNIA

Nr 131 Toronto 11-17 kwietnia 1985

Cena \$1.50

Azyl w Kanadzie

Sąd Najwyższy wydał orzeczenie, które może mieć duże znaczenie dla ubiegających się o azyl w Kanadzie uciekinierów. Decyzja zapadła w związku ze sprawą apelacyjną 6 Sikhów indyjskich i kobiety z Gujany, których prosba o uzyskanie statusu uciekiniera "refugee" została przez ministerstwo zatrudnienia i imigracji odrzucona.

Sąd zdecydował, że osoby te nie były uprzednio odpowiednio przesłuchane przez władze imigracyjne i że działanie tych władz było niezgodne z Kartą Praw Decyzja sądu, która jest precedensem nakłada obowiązek pełnego przesłuchania wszystkich, którzy o azyl proszą. Obecnie ok. 20 tys. ludzi poprosiło o azyl w Kanadzie.

Z okazji Jubileuszu 25-lecia Występów dla Polonii

JAN WOJEWÓDKA

prezentuje

Rewię Piosenki, Humoru i Satyry

"LEPIEJ NIE MÓWIĆ"

Tak brzmi tekst ulotki reklamowej

Przez 25 lat pan Jan Wojewodka wypacza gusty Polonii. Rewie, rewietki z roku na rok na coraz gorszym poziomie i coraz częściej z tymi samymi wykonawcami. Zerwał z tą tradycją dwa razy, prezentując "Zemstę" Fredry i kabaret "Pod Egidą". Dwa autentyczne kontakty z prawdziwą kulturą polską na przestrzeni 25 lat! Bilans to zaiste chlubi-

Traktuje Nas pan Wojewodka jak maluczkich z Obrzydłówek, którzy połkną każdą chałę bo do niczego innego nie dorosli. Najlepiej świadcza o tym ostatnie lata, w rewii "Polska Gola", trzech z czterech wykonawców uznanych było przez polskie społeczeństwo za kolaborantów. Nie udało się ten występ w Montrealu toteż następna rewia pod wymownym tytułem "Bądźmy Razem" ominęła Montreal szerokim łukiem.

W Polsce dla nikogo nie jest tajemnicą, że wyjazdy na zagraniczne chałtury to nagroda za wierną służbę rezimowi, a nie publiczności. Wie o tym ogromna część Polonii i potrafi rozpoznać prawdziwą polską kulturę od chałtury.

Reszta zanim pojedzie na tę kolejną rewię HUMORU i SATYRY niech pomyśli o Rodakach w Kraju, którzy zamierzają się do rozpuku w wiecznych wędrowkach po sklepach szukając bezskutecznie skarpetek, bielizny itp., którzy tarzają się ze śmiechu w kilometrówkach kolejkach za kawalkiem ochłapy i o Tych umierających ze "śmiechu" w komisarzaniach.

Mozna by ciągnąć w nieskonczonosc, ale moze

LEPIEJ NIE MOWIC!

Marek Przykowski

Montreal

PROWOKACJA

Wtorek, 9 kwietnia. Władze dokonały prowokacji na cmentarzu na Powązkach w Warszawie.

Na cmentarzu powązkowskim pojawił się nagle trymetrowy, biały granitowy krzyż z napisem, że jest to pomnik ku czci Polaków zamordowanych w Katyniu przez hitlerowców.

Niemcy tej akurat zbrodni nie byli winni. I dlatego ktos dopisał na ziemi, u stop pomnika 1940 - NKWD. Bo dla każdego Polaka jest jasne, kto był zbrodniarzem.

Brytyjski historyk Norman Davis stwierdził: "Wina sowiecka została udowodniona ponad wszelką wątpliwosc".

I tak jest faktycznie. Po odnalezieniu grobow, Niemcy chcieli wykorzystać to odkrycie dla własnych celów propagandowych. Udostępnili dokumentację zaproszonym obserwatorom, a przedstawiciele Międzynarodowego Czerwonego Krzyża uczestniczyli w wizji lokalnej. Zbrodnia katyńska została dokładnie opisana i udokumentowana.

Związek Sowiecki za wszelką cenę chciał pozbyć się ciężaru i chciał przerzucić winę na hitlerowców. 24 stycznia 1944 opublikowała komunikat Sowiecka Komisja Specjalna, powołana do badania zbrodni hitlerowskich na terenie ZSRR. Komunikat głosił, że zbrodni dokonali Niemcy.

Dokonczenie str 5

STORTUROWALI
KSIĘDZA

Z OSTATNIEJ CHWILI

Wtorek, 9 kwietnia. Polscy duszpasterze są coraz bardziej zagrożeni. Oto informacja o kolejnej, bandyckiej napadzie na duchownego, dokonanej przez "nieznanych sprawców".

Radio Watykańskie podało dziś wiadomość o bandyckim napadzie na księdza z diecezji krakowskiej. Na razie wiadomo tyle:

W sobotę 6 kwietnia w noc z soboty na Niedzielę Wielkanocną, dokonał napadu na ks. Tadeusza Zalewskiego, wikarego jednej z parafii krakowskich.

Ks. Zalewski wracał do domu rodzinnego, po wielkosobotnich uroczystościach kościelnych.

Wypalili
30 dziur
papierosami

Został napadnięty na klatce schodowej swego domu, odurzony i storturowany. "Nieznani sprawcy" wypalili papierosami na twarzy, klatce piersiowej i na rękach duchownego około trzydziestu dziur.

Pogotowie ratunkowe udzieliło ofierze doraznej pomocy. Ks. Zalewski doznał oparzeń drugiego stopnia.

Wojewodzki Urząd Spraw Wewnętrznych poinformował metropolitę krakowskiego, kardynała Macharskiego, o dokonanej napadzie. Kardynał Macharski powiadomił o tym Episkopat Polski.

Episkopat w swym oświadczeniu stwierdził m.in., że władze PRL powinny znaleźć sprawcę napadu i zapewnić bezpieczeństwo księżom.

Agencje zachodnie podają, że mieszkańcy Krakowa są poruszeni atakiem na ks. Zalewskiego, szczególnie w związku z wydarzeniami ostatnich miesięcy. Zdaniem korespondentów zachodnich, odnosi się to do zamordowania przez funkcjonariuszy MSW księdza Jerzego Popiełuszki i do innych napadów na osoby duchowne.

Aresztowania
wśród
młodzieży

Podziemny Tygodnik Mazowsze, w jednym z najnowszych numerów, pisze o represjach wobec uczniów i studentów we Wrocławiu.

Na 15 miesięcy więzienia skazany został siedemnastoletni uczeń, za rzekome obrzucanie kamieniami samochodów MO.

Wrocławski Komitet Praw Człowieka, w swoim Biuletynie nr 8 podaje, że podczas tej samej rozprawy, 15 stycznia br., skazano na rok więzienia dziesiętnastoletniego Bronisława Torunczyka oraz innego ucznia, siedemnastolatka.

Sąd Rejonowy wrocławskiej dzielnicy Krzyki skazał dwu studentów na rok więzienia, z zawieszeniem, za „próbę wywołania zamieszek” poprzez kolportaż wydawnictw niezależnych. Prokurator żądał po półtora roku bez zawieszania.

Obaj oskarżeni przyznali się jedynie do posiadania podziemnych wydawnictw. Sąd wymierzył im dodatkowo po 80 tys. zł grzywny, zaliczając w to okres aresztu, po 500 zł za dzień.

Proces był szczegółowo relacjonowany w Biuletynie Samorządu Studentów Uniwersytetu, co wywołało interwencję Służby Bezpieczeństwa u rektora uczelni. Interwencja była nieskuteczna.

KOLEJNE
MORDERSTWO?

Dowiadujemy się o tajemniczej śmierci mieszkańca Zabierzowa Bocheńskiego pod Krakowem.

Dokument w tej sprawie wydała Krakowska Inicjatywa Obywatelska Obrony Praw Człowieka Przeciw Przemocy.

Dnia 17 listopada 84 zwrócił się listownie do Inicjatywy wikary z Zabierzowa Bocheńskiego, ks. Tadeusz Zalewski, prosząc o zajęcie się sprawą nie wyjaśnionej śmierci swego parafianina, Tadeusza Frąsia Frąs był założycielem i przewodniczącym koła Solidarności, według powszechnej opinii nie zaprzestał działalności związkowej w okresie stanu wojennego. Miał nieposzlakowaną opinię i duży autorytet u ludzi.

Dnia 7 września 83, około 10 rano, wyjechał do Krakowa, by złożyć swemu promotorowi ukończoną właśnie pracę magisterską. Tego samego dnia, około godziny 22:30 wezwany lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził zgon Frąsia, leżącego obok budynku przy ul. Różanej w Krakowie.

Rodzinę powiadomili dopiero 9 września funkcjonariusze MO z Niepołomic, że zwłoki są do odebrania z Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie.

Prokurator umorzył sprawę uznając, że Frąs popełnił samobójstwo. Według oficjalnej wersji, Frąs pił tego dnia w barze Dębickim z przygodnie spotkanymi mężczyznami, kontynuował libację w mieszkaniu jednego z nich przy Różanej 13 na drugim piętrze. W pewnym momencie przeszedł do drugiego pomieszczenia i wyskoczył przez okno na podwórze.

Sekcja zwłok wykazała, że bezpośrednią przyczyną zgonu było urazowe pęknięcie tętnicy górnej. Inne obrażenia,

Oficjalna
wersja śmierci
wykluczona

z wyjątkiem nieokreślonej rany na podbródki mogły, według protokołu sekcji, zostać zadane narzędziem tępym, twardym, mogły również powstać na skutek upadku z wysokości.

Sledztwo było bardzo niedbale.

Nie wyjaśniono sprzeczności, wykluczających wersję oficjalną śmierci. Nie ustalono, jak Frąs mógł wyskoczyć przez okno, skoro otwarta była tylko jedna kwatera tego okna, stała na nim donica z kwiatami i leżała kurtka zmarłego. Jak mógł wyskoczyć, nie zrywając jednocześnie sznurka, rozwieszzonego na wysokości 50 cm od parapetu? Nie ustalono także, dlaczego w zeznaniach świadków z baru Dębickiego, zmarły występuje pod imieniem Andrzeja Sprzeczności w aktach sprawy jest więcej.

Inicjatywa Obywatelska występuje do Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Generalnej o ponowne wszczęcie śledztwa.

ECHO TYGODNIA

WYDAJĄ I REDAGUJĄ

JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS

Dyrektor Biura Reklamy **KRZYSZTOF DROZDZ**

Współpracują
Zofia Boncza,
Magdalena i Marek Czyżycy,
Zbigniew Farmus,
Karolina Jankowska, Olimpia Orlewicz,
Ewa i Michał Rejkowscy,
Janusz Pietrus i inni.

ADRES ECHA TYGODNIA

Tylko dla korespondencji

393 SHAW St
M6J 2X4 TORONTO, Ontario

TELEFON 531-5523

UWAGA dyzury przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
 od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5	Stale ogłoszenia w kąciku handlowym
2 kolumny x 1 cal - \$ 10	3 miesiące - \$ 42
1 kolumna x 2 cale - \$ 10	Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy
1/2 strony - \$ 175	i jej poszukiwaniu - bezpłatnie
1 strona - \$ 350	

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów
 w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25, roczna \$ 50

Katyn

Odbił się niedawno temu w Toronto proces człowieka, który twierdził, że nie było komór gazowych i krematoriów w Oświęcimiu. Ze rozdział dwudziestowiecznej historii, opisujący systematyczne mordowanie milionów ludzi, został wyspany z palca.

W Katyniu zginęły "tylko" tysiące. I tak jak Oświęcim i inne obozy zagłady, Katyn jest nadal przedmiotem zakłamywania historii. Kłamią sowieccy propagandyści, kłamię ekipa Jaruzelskiego, tak jak poprzednie ekipy Gierka, Gomułki, Bieruta. Szczytem cynizmu było ostatnio wystawienie przez władze pomnika ofiar Katynia na Powązkach - ofiar "wymordowanych przez hitlerowców".

My wiemy kto mordował

Brytyjski historyk Norman Davis stwierdził "Wina sowiecka została udowodniona ponad wszelką wątpliwość".

A jednak opinia i prasa na Zachodzie nadal mają wątpliwości. W poważnych gazetach nadal czyta się o "rzekomej sowieckiej zbrodni" wymordowania polskich oficerów w Katyniu.

My, polscy imigranci w Ameryce Południowej, wszędzie na Zachodzie, mamy obowiązek odkłamywać historię. Wielu z nas było jej naocznymi świadkami. Inni znają prawdę z ust rodziców. O tej prawdzie trzeba mówić głośno, przy każdej okazji, przy każdym spotkaniu z ludźmi, którym los pozwolił się urodzić nad jeziorem Ontario, a nie nad Wisłą, Wołgą czy Zbruczem.

Jacek Adolf

● **400 tysięcy osób na Placu** Sw. Piotra słucha papieskiego posłania wielkanocnego. W Watykanie, Papież Jan Paweł II przesłał posłanie wielkanocne Urbi et Orbi (miastu i światu) zycząc szczęśliwych Świąt Wielkiej Nocy w 46 językach. W swym wystąpieniu Papież powiedział, że człowiek wciąż w 40 lat po II wojnie światowej stoi w obliczu "huraganu przemocy". Papież oddając hołd milionom ofiar II wojny światowej podkreślił, że została ona wywołana przez "szalenczą ideologię imperialistyczną" i zmusiła ludzkosc do przetrwania 5 strasznych lat, podczas których wiele mężczyzn i kobiet poświęciło swe życie. "w obronie słusznej sprawy sprawy godności ludzkiej osoby". Papież podkreślił, że do dzisiaj na świecie są miejsca gdzie stosuje się represje i przemoc i gdzie nie przestrzega się wolności i praw człowieka.

● **155 tysięcy pielgrzymów** przybyło do Ziemi Świętej. Według władz izraelskich do Izraela z okazji Świąt Wielkanocnych przyjechało 55 tysięcy turystów włączając w to Żydów rozpoczynających w piątek 12 kwietnia 8-dniową Paschę. Obok katolików przybyli także protestanci oraz ortodoksi z kościołów greckiego i ormiańskiego. 1000 katolików wzięło udział w wielkanocnej mszy świętej odprawianej w Kościele Świętego Grobu naprzeciwko miejsca czczonego od wieków jako grobowiec Chrystusa. O wiele większa liczba katolików uczestniczyła w procesji odbytej wąskimi uliczkami Starego Miasta w Jerozolimie.

● **Wojna falklandzka prowadzona przez pijanego generała?** W Argentynie parlamentarny przywódca rządzącej Partii Radykalnej Cesar Jaroslavsky popępił zaproszenie prezydenta L. Galtieri na mszę świętą w Buenos Aires w odbytą w intencji żołnierzy argentyńskich poległych w walce o Falklandy pytając jak opozycyjna partia peronistyczna mogła zaprosić na tę mszę "osobę odpowiedzialną za tę tragedię Argentyny i za wojnę prowadzoną przez pijanego generała". W mszy wziął udział prezydent R. Alfonsin wraz z rządem oraz wyższe dowództwo Szef Sztabu Generalnego generał H. Erenu powiedział, że ponad

DYDZIEŃ NA ŚWIECIE

1000 zabitych Argentynczyków nie umarło na próżno

● **Zachodniemiecki Bundestag** przyjął poprawkę do istniejącego w RFN prawa o zniesławieniu i oszczerstwie, w myśl której ludzie utrzymujący iż nie było nazistowskiego holocaustu będą automatycznie poddani oskarżeniu i będą musieli stanąć przed sądem. Walka o poprawkę i jej brzmienie była długa i uciążliwa. Najmocniej przeciwstawiała się jej bawarska CSU na czele z F.-J. Straussem. Niektórzy przeciwnicy poprawki twierdzili, że powinna ona uwzględnić także "inne kłamstwa" takie jak to, że nie było przesładowania Niemców przez wojska sowieckie i wschodnioeuropejskie (np. podczas wysiedlania Niemców ze Śląska, Pomorza czy Sudetów) mordu ludobójstwa na ludności cywilnej Drezna podczas nalotów bombowych czy rewanżu uwolnionych z obozów koncentracyjnych jenców na Niemcach. Zydzi zachodniemieccy twierdzili, że nie można w żaden sposób porównać systematycznego wymordowania 6 milionów Żydów z aktami rewanżu wojennego przeciwko Niemcom.

● **Misja zakończenia wojny iracko-irackiej podjęta przez sekretarza generalnego ONZ J. de Cuellara** nie powiodła się, gdy prezydent Iranu Ali Khamenei oświadczył mu w Teheranie, że tak długo jak długo obecna władza w Iraku będzie spoczywać w rękach prezydenta Husseina tak długo będzie trwać wojna iracko-iracka. W trwającej od ponad 4 i pół lat wojnie nastąpiło ostatnio zaostrzenie walk oraz mają miejsce ataki na miejską ludność cywilną włączając w to naloty irackie na Teheran i ataki rakiet irackich na Bagdad.

● **Prezydent RPA P. Botha** w przemówieniu dla 3 milionów Murzynów z kościoła chrześcijańskiego Zion zgromadzonych w Mount Moria powiedział, że RPA nie będzie tolerowała zamieszek ani ludzi reprezentujących ciemnotę i zło i przychodzących z daleka by zabijać i ranić niewinnych, paląc domy oraz burząc własność. Botha podkreślił iż jego rząd dostrzega różnicę

między 4-5 milionami Murzynów Zion a Murzynom popierającymi przemoc i gwałt w każdej formie. "Wy - powiedział Botha - macie poważny i zdrowy styl życia. Respektujecie prawo, porządek i władzę. Przyszędłem po to by wam powiedzieć, że to widzimy i że szanujemy was za to". Fundamentalisci Kościoła Chrześcijańskiego Zion stanowią najliczniejszą grupę religijną wśród Murzynów w RPA. Są oni przeciwni działalności politycznej, nie piją i nie palą oraz są przeciwko przemocy w jakiegokolwiek postaci. W miastach zamieszkałych w większości przez wyznawców Zion nie ma zamieszek.

● **Kary 5-krotnego dożywocia dla terrorystów zachodniemieckich**. Na procesie w Stuttgarcie 32-letni terrorysta Ch. Klar i 32-letnia terrorystka B. Monhaupt otrzymali każdy karę 5-krotnego dożywocia plus 15 lat więzienia za zamordowanie 9 osób. W grudniu ubiegłego roku stali oni na czele strajku głodowego więzionych terrorystów domagających się zbiorowych cel. Strajk otrzymał poparcie terrorystów przebywających na wolności, którzy dokonali 30 podpalen i ataków bombowych oraz zabili E. Zimmermanna - wysokiego urzędnika przemysłu zbrojeniowego.

● **Przeciwnik Kadafiego zastrzelony w RFN**. Libijski terrorysta zastrzelił na ulicy w Bonn 30-letniego G. Denali, przebywającego na wygnaniu przeciwnika przywódcy Libii Kadafiego. Za-aresztowany terrorysta postrzelił także dwóch przechodniów.

● **Miasto militarne w Arabii Saudyjskiej** wybudowane kosztem 5 miliardów dolarów zostało otwarte przez króla Fahda. Miasto militarne im króla Khaleda zostało pomyslane jako samodzielna jednostka militarna oraz gospodarczo-kulturalno-oswiatowa. Może ono swobodnie pomieścić 50 tysięcy osób w tym 3 brygady wojskowe. Militarne miasto jest położone na północno-wschodniej pustyni w pobliżu granic z Kuwejtem i Irakiem i znajduje się około 300 km od Iranu.

dentów demonstracje i zamieszki uliczne

Dyktator opierający całą swą władzę na monopartyjnym systemie politycznym nawet wówczas nie dostrzegł niebezpieczeństwa. Upatrując w sobie oko i rękę proroka był przekonany, że to samo widzą w nim jego podwładni i większość 22-milionowego głodującego i zadłużonego na 9 miliardów narodu sudanckiego.

Gdy po udanej wizycie w USA (CIA znowu jak w Iranie nie przewidziało co się święci) wracał do Sudanu dowiedział się podczas międzydlodowania w Egipcie, że jego najbardziej zaufany przyjaciel beztwarzowy generał Abdul Swareddahab stanął na czele 5-osobowej junty, która odsunęła go od władzy. Na wieść o tym doznał według źródeł egipskich ataku serca.

ŚWIATOWI

SUDAN: upadek dyktatora ciemniaka

Jest coś potwornie małego w tym jak roznę dyktatorzy i tyrani trzymają się kurczowo władzy często wbrew wszystkiemu i wbrew wszystkim. Niektórzy z nich zaslepieni i ciemniacy do końca widzą w sobie męża opatrznosciowego, inni cyniczni i sprytni nie mają złudzeń, ale uwielbiają władzę.

Odsunięty w ubiegłym tygodniu w Sudanie od władzy drogą zamachu wojskowego 57-letni prezydent Jaafar Numeiri należał do tego pierwszego typu. Od czasu, gdy sam w 1969 roku zdobył władzę stojąc na czele wojsko-

po równi pochylej z systematycznością i dokładnością można by powiedzieć polską Numeiri, który przeżył kilka zamachów na życie i zdusił krwawo kilka prób spiskowego odsunięcia go od władzy, który widział jak pogarsza się z roku na rok w każdym ważnym wymiarze sytuacja w kraju z uporem ciemniaka podejmował "personalne" reformy jako jedyne środki rozwiązania kryzysu.

Jak każdy dyktator zwał niepowodzenia na podstępny wroga zewnętrzny i wewnętrzny. W tym pierwszym przypa-

dku było to Libia i Egipt. W drugim Południe Sudanu na czele z J. Garangą i jego partyzantką ludowo-wyzwolenczą, komunistami (których skądinąd prawie do ostatniego wymordował w latach 70-tych po komunistycznej próbie zbrojnego odsunięcia go od władzy w 1971 roku) i wszyscy, którzy nie widzieli w nim jedyne i najwyższe dla Sudanu.

Numeiri miał także wroga naturalnego - bezdeszczową pogodę, która wysuszyła na kamień pola Sudanu.

Oczywiście dyktator nie może być zupełnie osamotniony. Ostoja Numeiriego była więc

skorumpowany oraz nieefektywny aparat administracyjny.

Gdy wraz z latami 80-tych sytuacja stała się na tyle beznadziejna, że nie pomogła kolejna personalna reforma prezydenta - islamizacja w 1983 roku Sudanu i wprowadzenie jako prawa państwowego prawa Koranu nawet dzieci sudanckie powtarzały hasło "każdy, nawet Idi Amin, byle nie Numeiri".

Gdy wybierał się z 9-dniową wizytą do USA po pożyczkę, w Chartumie rozpoczęły się na znak protestu przeciwko drastycznym podwyżkom cen żywności i innych podstawowych artyku-

PODRÓŻE CLARKA

Minister spraw zagranicznych Kanady, Joe Clark udał się w oficjalną podróż dyplomatyczną do Sowietów. Na lotnisku w Moskwie powitał go Andriej Gromyko, sowiecki minister spraw zagranicznych. Clark zabiegał o spotkanie z Gorbaczowem, które jednak do skutku nie doszło. Rozmawiał jednak w Moskwie przez kilka godzin z Gromyką, omawiając szereg podstawowych dla obu krajów problemów.

Gromyko domagał się by Kanada w imię zachowania ludzkości opowiedziała się przeciw zbrojeniom nuklearnym. Chodziło tu głównie o niewłączenie Kanady w badania nad systemem antybalistycznym. Niepokoi Gromyki wzbudziła wypowiedź Briana Mulroneya, iż Kanada może rozważyć swój udział w programie "Star Wars", o ile stwarza on możliwości nowych miejsc pracy.

Presja ze strony Gromyki spotkała się jednak z oporem Clarka, jak zreferował to później reporterom.

Clark poruszył sprawę wolności człowieka w Sowietach, upominając się o los więzionych tam dysydentów. W odpowiedzi Gromyko wolał przejść do innego tematu, twierdząc, że Sowiety nie dyskutują z żadnym z państw jego wewnętrznych spraw.

Clark zwrócił się również o odszkodowanie dla rodzin 10 Kanadyjczyków, którzy zginęli w zestrzelonym przez Sowietów samolocie koreańskich linii lotniczych we wrześniu 1983 roku. Sprawa ta z dniem Gromyki nie obchodzi Sowietów.

Dał też do zrozumienia, że nie Sowiety lecz kto inny ponosi odpowiedzialność za wydarzenie.

Clark i Gromyko dyskutowali też o wymianę handlową i gospodarczą między obiema krajami.

KSZTAŁT INDIANSKIEJ SAMORZĄDNOŚCI

Nie przyniosła wiążących rezultatów ubiegłotygodniowa prowincjonalno-federalna konferencja dotycząca praw rdzennych mieszkańców Kanady. Żądania Indian i Eskimosów wywołane przychylną opinią rządu co do reformy prawa, są zbyt zroznicowane by stanowiły wspólny front w negocjacjach z władzami. Reprezentacje pewnych szczepli biorących udział w konferencji domagały się pełnej suwerenności terytorialnej rezerwatów, inne niezależnych Zarządów na szczeblu osiedlowym czy miejskim.

Mulroneyowi, który przewodniczył konferencji udało się nakłonić przedstawicieli prowincji do zajęcia przychylnego stanowiska wobec konstytucyjnych zmian. Przychylnosc ta znalazłaby wymiar oficjalny, gdyby Indianie i Eskimosi przybyli na konferencję z uzgodnionym poglądem. Dyskusje w tej sprawie trwać będą do końca maja, kiedy to przewidywana jest kolejna tura konferencji. Problem ma historyczny wymiar.

W ubiegłym stuleciu biali osiedlenci wykupywali ziemie indyjskie w ramach lokalnych umów gwarantujących im rezer-

waty i pomoc we włączaniu się do cywilizacji przybyszy. Rząd w Ottawie nie spełnił jednak szeregu obietnic wobec Indian i w 1885 r. bunt Indian i Metysów doprowadził do utraty niezależności jaką dotąd cieszyły się w skromnym wymiarze szczepy. W 100 lat później niektórzy historycy uznając słusznosc ówczesnych żądań indyjskich domagali się oficjalnej zmiany oceny rewolty - jednego z najbardziej znanych wydarzeń w krótkiej historii Kanady. Premier Trudeau odmówił jak to określił "pisanie historii na nowo". Obecny rząd podjął jednak praktyczną stronę zagadnienia. Nadanie konstytucyjnych praw niezależności i samorządu rdzennym mieszkańcom kraju. Istnieje spora przychylnosc opinii publicznej wobec zadoskuczynienia Indianom poniesionych przez ostatnie 2 stulecia strat. Nadal jednak pozostaje otwarty kształt nowego ustawodawstwa i forma owego zadoskuczynienia.

KONSERWATYŚCI NADAL RZĄDZĄ

Brian Peckford i jego partia konserwatywna utrzymała władzę w Nowej Fundlandii. W wyborach prowincjonalnych na 52 miejsca w parlamencie partia uzyskała 36 miejsc. Liberalowie zwiększyli ilość miejsc poselskich z 6 do 15.

Posel NDP jedyny w prowincji utrzymał się w parlamencie.

Peckford miał na swoim koncie wyborczym bardzo silny atut. Był nim prezent jaki konserwatywny rząd federalny uczynił swemu prowincjonalnemu partnerowi - przyznanie prowincji praw do eksploatacji złóż ropy naftowej u wybrzeża Nowej Fundlandii. Złóża te za rządów Trudeau sąd najwyższy przyznał władzom federalnym i wydawało się, że decyzja ta nie podlega dalszej dyskusji. Zyski spodziewane z eksploatacji złóż pozwolą na rozwój zacofanej dotąd i gnębionej bezrobociem prowincji. Związki zawodowe w Nowej Fundlandii organizowały tam akcję przeciw bezrobociu i decyzji zamrożenia płac pracownikom sektora publicznego. Mimo społecznych protestów antyrządowych większość obserwatorów spodziewała się ponownego sukcesu partii konserwatywnej.

NIEPOPULARNY PODATEK NA PALIWA

Michael Wilson nie przeczy pytaniom reporterów czy mogą wzrosnąć podatki federalne na sprzedawanych w Kanadzie paliwach. Wzrost ceny paliw objąłby wówczas benzynę i jej produkty i miałby zasilić kasę państwową rekomensując straty poniesione w związku z niskim dochodem z przedsięwzięcia wydobyczych ropy naftowej. Jeśli propozycja taka znajdzie się w budżecie, który w maju ma minister finansów ogłosić, może przynieść upragnioną kontrolę nad wzrostem deficytu rządu wynoszącym już 35 miliardów

KANADA

Nowy podatek byłby konsekwencją porozumienia między rządami prowincjonalnymi a federalnym. Premier Ontario Miller dwukrotnie spotkał się z Mulroneym, by odradzić mu wzrost cen (który przypaść może na gorący, przedwyborczy okres).

RODZINNE — TAK ALE NIE WSZYSTKIM

Parlamentarny komitet spraw społecznych zdominowany przez torysów, rozważył koncepcję reformy ulg podatkowych dla rodzin i sformułował swe uwagi dla rządu.

Zalecił mianowicie zniesienie zasady deklarowania w kwestionariuszach podatkowych kosztów z tytułu utrzymania dzieci (child tax exemptions) a w miejsce tego wprowadzenie wyższych dorocznych dodatków rodzinnych (child tax credit) dla rodzin o niskich dochodach.

Komitet zalecił jednak podniesienie granicy dochodu rodziny którą obejmowałby ten przywilej z 23 tys. rocznie na 30 tys. dolarów rocznie.

W jednym z naszych komentarzy "Janosik łupie" zwracaliśmy uwagę na nonsens ustalania granicy utraty zasiłków na poziomie zbliżonym do 20 tys. rocznych dochodów. Szkoła w tym, że największe wpływy uzyskane z reformy podatków przynoszą grupy o średnich dochodach, których jest w Kanadzie najwięcej. Podniesienie granicy dochodów objętych ulgami podatkowymi może znacznie zmniejszyć wpływy państwa.

STATYSTYCZNA PRAWDA CZY FAŁSZ

Statistics Canada opublikowała informacje, według której spada liczba przerywan ciąży w Kanadzie. Na 100 urodzeń żywych w 1983 roku przypada 16,5 zabiegów. W 1982 roku liczba ta była o 1,3 wyższa. Statystyka ta może być mylna. W prowincji Quebec, gdzie działają prywatne gabinety zabiegowe, wykonywanych jest rocznie tysiące zabiegów, którym poddają się także mieszkanki innych prowincji. Ich liczba nie jest objęta statystyką.

257 szpitali kanadyjskich dysponuje komitetami, które decydują o konieczności przerywania ciąży. 38 szpitali wykonuje 73 procent zabiegów, 50 nie przeprowadziło żadnego zabiegu. Najmniej zabiegów wykonują szpitale w małych miejscowościach, gdzie nacisk opinii publicznej i religijny ruch "pro life" jest najżywszy. Najwięcej płodów usuwanych jest w szpitalach w dużych miastach.

Henry Morgentaler, lekarz który od kilku lat walczy o zmianę prawa aborcyjnego argumentował potrzebę istnienia prywatnych gabinetów zabiegowych faktem niedostępności zabiegów w szeregu miejscowościach kanadyjskich. Dane Statistics Canada dowodzą, że w wielu miejscach w kraju zabieg przerywania ciąży nie jest dostępny.

CHCEMY BOGACZY

Komitet parlamentarny do spraw zatrudnienia i imigracji złożył raport, w którym zaleca zwiększenie populacji Kanady do roku 2000 do liczby 30 milionów mieszkańców.

Jeżeli propozycja zostanie przez parlament przyjęta, imigracyjna roczna kwota wynosząca będzie 200 000 ludzi - ponad dwukrotnie więcej niż w roku obecnym.

Komitet zaleca by pierwszeństwo w imigracji miały osoby dysponujące kapitałem, kwalifikacjami i planem zainwestowania pieniędzy w Kanadzie i stworzenia nowych miejsc pracy w tym kraju. Również komitet zaleca pierwszeństwo dla osób, które nie obciążają kieszeni państwa kosztami utrzymania i kształcenia tzw. "samosponsorujących się". Jeden z członków komitetu Jim Hawkes domaga się by minimalna suma pieniędzy na inwestycje podniesiono z 2 200 do 25 tysięcy dolarów.

PRZECIWIW PACYFISTOM

12 kwietnia w piątek dr Helen Caldicott z organizacji "Physicians for Social Responsibility" wystąpi w Convocation Hall na University of Toronto.

Dr Caldicott jest autorką filmu "If You Love This Planet".

Organizacja Canadian Coalition for Peace Through Strength organizuje kontrademonstrację przeciw wystąpieniu dr Caldicott, której film określa jako "ulubione narzędzie pacyfistów do straszenia dzieci i nastolatków by uwierzyli, że powinni zrezygnować z osobistej wolności bo w przeciwnym razie zginą w nuklearnej wojnie".

Peace Through Strength - organizacja, która wyznaje zasadę, że pokój może zachować jedynie silne państwo, wezwała wszystkich do obrony niezależności i wolności człowieka wbrew nieodpowiedzialnym, jak to określają i sięjącym panikę poglądom Helen Caldicott. Sympatycy organizacji mogą zademonstrować przeciw kanadyjskim pacyfistom zbierając się 12 kwietnia na północno-zachodnim rogu College i University (przy stacji Queen's Park) o 6:30 wieczorem. Zebrani udadzą się do Convocation Hall.

Szczególne informacje: 532 - 7863 Mark Tyrrel

MNIJSZE ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA

Suzanne Blas-Grenier, minister środowiska, zapowiedziała, iż od 1988 roku wszystkie nowe samochody w Kanadzie będą musiały używać specjalnych konwerterów i używać jedynie benzyny tzw. bezołowiowej. Konwerter ów rozkłada tlenek azotu, (który jest głównym składnikiem tzw. kwaśnego deszczu) z powrotem na tlen i azot. Ma to ograniczyć wydzielenie szkodliwej substancji do limitu 1 mg na milę (zamiast obecnego 3,1 mg) czyli do standardu stosowanego już w USA. Wg General Motors modyfikacje kosztować będą nabywców od 200 do 400 mln dolarów (do 400 dol. od samochodu) przy czym w ciągu 10 lat zredukuje to chemiczny deszcz jedynie o 2 procent. Zdaniem specjalistów ochrony środowiska nowy przepis zredukuje do końca XX wieku zanieczyszczenia atmosfery przez samochody o 45%. Jedną trzecią bowiem chemicznego deszczu spowodowana jest przez tlenek azotu, którego połowę wyrzucają do atmosfery rury wydechowe naszych samochodów.

Milion ton trujących gazów wydalają rocznie kanadyjskie pojazdy. Gazy te stanowią spory procent kwasowych opadów, przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska. Spaliny są także jedną z przyczyn schorzeń układu oddechowego, w tym raka płuc.

W POCZCIE ZATOR

Komunikat poczty głosi, że opóźnienia w dostarczaniu listów wynoszą co najmniej dwa dni oraz że stan taki potrwa wiele tygodni. Okazało się, że wiele osób w obawie przed strajkiem wysłało naraz swą zaległą korespondencję.

STOWARZYSZENIE POLSKICH TECHNIKÓW I POLSKI INSTYTUT NAUKOWY Oddział Toronto
zaprasza na wykład
POLSKIE SPOŁECZYSTWO PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ,
który wygłosi Prof. ADAM PODGORECKI, w piątek 12 kwietnia 1985 r. w Domu SPK o godz. 8 wiecz.
Wstęp członkowie STP \$3-, goście \$4-, studenci \$2- (z kawą)

MSZA ŚW. ZA OJCZYZNĘ
odprawiona zostanie 14 KWIETNIA
o godz. 12:00, w kościele św. Teresy,
I Lakeshore Blvd. West rog Tenth Street

Parking u zbiegu ulic Lakeshore i 14th Street

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

SYTUACJA PO PODWYŻKACH

1 kwietnia wprowadzono w Polsce nowe podwyżki cen. Aby Polska nie sądziła, że to primaaprilisowe zarty, wysłano przed bramy zakładów, w których najbardziej obawiano się protestów, oddziały ZOMO. Obstawiono między innymi Hutę Warszawa i Ursusa.

Zachodnie agencje podały, że we wrocławskich zakładach Dolmel rozdawano ulotki, domagające się większych rekompensat za podwyżki i żądano wolności dla więźniów politycznych.

Władze udawały, że nic się nie dzieje. Radio Warszawa na przykład, nie wspomniało w poniedziałek 1 kwietnia, że właśnie w tym dniu wchodzi w życie nowe podwyżki cen.

Władze zdają sobie zapewne sprawę, że znalazły się na równi pochyłej, stwierdza komentator Radia Wolna Europa.

Na czerwiec zapowiedziana jest podwyżka cen mięsa, a dalsze podwyżki są nieuniknione, bez reformy ograniczającej marnotrawstwo i nieefektywność gospodarczą. A konflikty spowodowane pogarszaniem się warunków życia zagrażają władzy.

Wystąpienia robotnicze na tle ekonomicznym na ogół kończyły się porażką władzy i prowadziły do upadku ekipy rządzącej.

Podwyżki będą dla Polaków dopingiem do udziału w akcjach protestacyjnych. Jaka jest granica odporności społecznej na obniżanie stopy życiowej? To pytanie zasadnicze, zarówno dla władz, jak i dla Solidarności.

O nastrojach świadczy między innymi fakt, że nowe związki zawodowe, pomysłane jako parawan ochronny dla władzy, buntują się. Ich kierownictwo, jak można przypuszczać, w dużej mierze pod naciskiem niezadowolonych członków, sprzeciwiło się podwyżkom cen.

Agencja Reutera podała w korespondencji z Polski, że w *Gazecie Robotniczej* miał być artykuł o tym, jak kierownictwo nowych związków zareagowało na wiadomość o podwyżkach. Artykuł ten nie ukazał się w wydaniu *Gazety Robotniczej* 16 marca, a pod zdjęciem przez cenzurę, został podobno opublikowany w niezależnym obiegu wydawniczym.

Według agencji Reutera, kierownictwo nowych związków, z Alfredem Miodowiczem, zazała spotkanie z gen. Jaruzelskim 1 marca, kiedy rząd poinformował je o programie podwyżek. Jaruzelski podobno odrzucił początkowo to żądanie i dlatego do spotkania doszło dopiero 5 marca.

W czasie tych rozmów, rząd miał jakoby zgodzić się na ograniczenie podwyżek cen niektórych artykułów.

Jezeli takie jest nastawienie prurządowych związków, pisze Reuter, łatwo sobie wyobrazić, co czują miliony Polaków, którzy bojkotują nowe związki.

KAMPANIA PRZECIWIW KOŚCIOŁOWI

4 kwietnia, czwartek. W kraju trwa reżimowa kampania propagandowa przeciw Kościołowi. Towarzyszą temu napaady „nieznanych sprawców” na kościoły.

Za wzorem sowieckiej i czeskosłowackiej prasy, tygodnik *Polityka* zaatakował Ojca Świętego Jana Pawła II.

Atak w "Polityce"

Autor artykułu w *Polityce* oskarża Papieża o mienawisko do władz polskich i o głoszenie haseł „literatury antykomunistycznej”.

Za przedmiot ataku autor obrał noworoczne posłanie Ojca Świętego, w którym mowa jest o krzywdzie wyrażonej Polsce.

Artykuł w *Polityce* podpisany jest nieznanym nazwiskiem i sądzi się, że jest to pseudonim, za którym ukrywa się jakas bardziej znana osobistość reżimowa.

O ataku *Polityki* na Papieża donosił w specjalnej depeszy warszawski korespondent *Reutera*. Stwierdził on, że atak na Papieża Polaka, cieszącego się wśród społeczności polskiej szacunkiem i miłością, jest w Polsce wydarzeniem rzadkim.

Srodki masowego przekazu PRL nie omijają żadnej okazji, by osmieszyć księży, zwłaszcza księży na wsi i w małych miasteczkach. Na antenie telewizyjnej cytuje się zda-

nia wyjęte z kontekstu, aktywiści partyjni przescigają się w inwektywach pod adresem księdza, który mówił w kazaniu na temat wpływu telewizji na młodzież.

Szkaluje się także nadal, publicznie, dostojników kościelnych, o czym pisaliśmy szczegółowo w poprzednich numerach *Echa Tygodnia*. Ataki te wciąż jeszcze odbijają się echem w prasie prowincjonalnej PRL, którą cytuje w przeglądach tej prasy Polskie Radio.

Władza zaczęła represjonować uczestników zakończonego jakiś czas temu strajku szkolnego we Włoszczowej. Młodzież strajkowała wtedy w obronie krzyży w klasach.

Wbrew porozumieniom, zawartym obustronnie przy zakończeniu strajku, dyrektor szkoły znowu zrywał krzyże z niektórych pomieszczeń szkolnych. W porozumieniu tym władze zobowiązały się, że wobec uczestników strajków nie będą wyciągane żadne konsekwencje. Tymczasem dochodzą wiadomości o karnych przeniesieniach uczniów do innej szkoły.

Korespondent *UPI* podał, że jeden z inicjatorów strajku został skazany na dwa miesiące aresztu.

Na przesłuchania do prokuratora wzywano ks. Malczewskiego. W czasie tych przesłuchań grozono mu, że może go spotkać los ks. Jerzego Popiełuszki.

PROTEST

GŁODOWKA W BIEZANOWIE

W lutym podjęto w kościele parafialnym w Biezanowie pod Krakowem głodówkę protestacyjną w obronie więźniów politycznych i na rzecz zakończenia kampanii propagandowej przeciw Kościołowi.

Przedstawiamy omówienie i fragmenty oświadczenia uczestników głodówki.

W trzydziestym dniu protestu głodowego oświadczamy, że do dnia dzisiejszego w głodówce wzięło udział sto osób. Reprezentowane były (między innymi) Szczecin, Sopot, Warszawa, Lublin, Poronin.

Głodem i modlitwą nie naruszamy żadnego z obowiązujących w naszym państwie przepisów.

Podjęjąc protest głodowy, chcieliśmy uwolnić siebie i społeczeństwo Polski od grzechu zaniedbania obrony Kościoła i wartości chrześcijańskich. Obrona Kościoła jest nakazem moralnym dla katolików, żyjących w dzisiejszej Polsce.

Mamy głębokie poczucie zagrożenia samej istoty tożsamości narodowej. Jeżeli boimy się czegokolwiek, to wewnętrznej petryfikacji i wewnętrznego rozbrojenia.

Jako członkowie społeczeństwa, doznawaliśmy w ostatnich latach uczucia, że jesteśmy obiektem pacyfikacji. Czuliśmy, że odbierano nam prawo podmiotowości.

Posiadanie i obrona tego prawa jest sprawą zasadniczą dla przyszłości społeczeństwa polskiego. To prawo jest fundamentalną wartością chrześcijaństwa, w obronie której miesi się polska tożsamość narodowa i polska tradycja. A tych wartości nie można rozdzielić.

Ani kryzys gospodarczy, ani kryzys polityczny nie jest spowodowany przez społeczeństwo, lecz przez nieumiejętne zarządzanie dobrami i wartościami narodowymi.

Nasz protest popiera znaczna część społeczeństwa. Wyrazy poparcia otrzymaliśmy także z Anglii. Dodaje nam to wewnętrznej siły, potrzebnej do wytrwania.

Władza milczy.

Więc kontynuujemy protest głodowy i trwamy w nim. Apelujemy do sprawujących władzę w PRL, aby zaprzestali kampanii propagandowej, wymierzonej przeciwko Kościołowi w Polsce, uwolnili więźniów sumienia i przywrócili prawa obywatelskie wymienione w Konstytucji PRL.

ZATRZYMALI FILMOWCA

Wtorek, 9 kwietnia. Amerykański producent filmu wy Endlich, który chciał nakręcić film o przewodniczącym Solidarności Lechu Wałęsie powiedział, że był przez trzy tygodnie w Warszawie w ubiegłym tygodniu i poddany przesłuchaniom. Władze wydalily go później z Polski.

W wywiadzie udzielonym w Paryżu filmowiec powiedział, że mimo interwencji milicji, udało mu się wywieść nagrania magnetowidowe i inne materiały. Wśród tych materiałów jest zapis procesu czterech funkcjonariuszy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, skazanych za uprowadzenie i zamordowanie ks. Jerzego Popiełuszki.

W czasie pobytu w Polsce, filmowiec spotkał się z Wałęsą.

PROCES MORDERCÓW CIĄG DALSZY

Odwołanie od wyroku, do Sądu Najwyższego, w sprawie czterech funkcjonariuszy MSW, skazanych za zamordowanie ks. Jerzego Popiełuszki, nadaje nowej aktualności procesowi.

Zapowiedz rewizji procesu morderców ks. Popiełuszki wzbudziła zrozumiałe zainteresowanie opinii publicznej.

Rewizję mają wniesć obrońcy, natomiast urząd prokuratury, mimo wcześniejszych zapowiedzi, nie ma zamiaru zakwestionować wysokości wyroku, w koncu z tego zamiaru zrezygnował.

W rezultacie, sprawa odwołania przed Sądem Najwyższym, toczyć się będzie jedynie z powodztwa obrony.

Propaganda partyjna od początku wystąpiła z tezą, że wyroki były niezwykle surowe.

Po zakończeniu procesu, rzecznik rządowy Urban informował, że przeprowadzono ankietę o reakcji społeczeństwa na zaborstwo ks. Popiełuszki. Urban twierdzi, iż ponad połowa ankietowanych uznała wyroki torunskie za sprawiedliwe.

Wyrok ten nie istnieje sam dla siebie. Można go ocenić tylko w kontekście całokształtu polityki wymiaru sprawiedliwości. Dla opinii społecznej ocena, czy wyrok był sprawiedliwy czy nie, łagodny czy też nie, zależy przede wszystkim od stosunku samych władz do tego wyroku, do tej tragedii.

Co się stało 19 października zeszłego roku, stanowiło polityczne memento mori dla władz. Gdyby spowodowało zasadnicze reformy w systemie milicyjno-ubeckim, gdyby doszło do częściowego choćby poddania resortu MSW kontroli opinii publicznej, to wówczas można by mówić o sprawiedliwym wyroku. Byłby on sprawiedliwy wobec sprawy, wobec problemu, wobec jednej z najważniejszych kwestii, jaka narosła w *komunistycznej rzeczywistości* Polski.

Jakie wnioski wyciągnęło dla siebie kierownictwo PRL? Nic nie wiadomo, by doszło do politycznych reform w resorcie, by to morderstwo, dokonane w imię interesów ministerstwa i Polski Ludowej, wywołało generalną zmianę, wstrząs moralny u rzeszy funkcjonariuszy.

Przeciwnie, propaganda uczy ich przeciez nadal, że ks. Popiełuszko był sam sobie winien.

Nic także nie wiadomo, by doszło do reform organizacyjnych, zmierzających do poddania ministerstwa niezależnym formom kontroli.

Trudno sobie wyobrazić, by ministerstwo działało bez wiedzy i bez ścisłej współpracy z najwyższymi czynnikami. Tymczasem zaden z wyższych funkcjonariuszy nie został pociągnięty do odpowiedzialności.

Departament w dalszym ciągu prawdopodobnie śledzi przedstawicieli Kościoła, zakłada podsłuchy, łowi agentów i donosicieli, przygotowuje fałszywki i organizuje prowokacje.

Jesli Urban mówił, że dawny Departament IV został zreorganizowany i podzielony na dwa odrębne, to znaczy że śledzenie Kościoła zostało rozmnożone. Nowemu departamentowi przydzielono zapewne nowe etaty i nowe środki techniczne.

Wszystko po staremu

Nic nie wiadomo, by jakiegokolwiek sankcje zastosowano wobec innych funkcjonariuszy, wmieszanych w sprawę morderstwa księdza Popiełuszki. Na przykład, płk Leszek Bugajski, z Urzędu Stołecznego Spraw Wewnętrznych i jego zastępca, uczestniczyli w naradach, czy wyrzucić księdza z pędzącego pociągu, czy też go porwać. Nic nie wiadomo o najmniejszych nawet sankcjach wobec tych ludzi.

Nie pociągnięto też do odpowiedzialności pracowników ministerstwa, którzy jawnie pomagali w ukrywaniu i maskowaniu zbrodni. Nic nie wiadomo, by zwolniono, i to karnie, Barbarę Story, która wiedziała zaraz po morderstwie, od samego Piotrowskiego, kto dokonał tego czynu i nie powiadomiła o niczym komisji dochodzeniowej. Fakty te potwierdzono na rozprawie w Toruniu.

Trudno się dziwić, że w tych warunkach pracownicy aparatu nie uważają za konieczne, by się odciąć od swoich skazanych kolegów, by ich publicznie potępić.

Zamordowanie człowieka na rozkaz polityczny, nie jest w oczach funkcjonariuszy przestępstwem, nie jest w ich oczach zbrodnią.

Wszystko pozostało po staremu.

ZATRUTE POWIETRZE

Zagrożeniem dla zdrowia i dla długości życia, jak ostatnio stwierdzili specjaliści, są stalownie martenowskie w Bytomiu, Chorzowie i Świętochłowicach, a także huty metali nieżelaznych w Bytomiu-Bobruku, Zabrze-Biskupicach, Chorzowie-Maciejkowicach i Gliwicach-Luboczu

Specjalny rozdział w pracy, wydanej przez Polską Akademię Nauk, dotyczy gazowego zanieczyszczenia powietrza

Pojęcie to kojarzy się najczęściej z dwutlenkiem siarki. Ale - stwierdza z odcieniem ironii ekspert PAN - Słazak oddycha nie tylko dwutlenkiem siarki. Stopień zanieczyszczenia powietrza toksycznymi substancjami gazowymi jest tu tak wysoki, że problem dwutlenku siarki staje się drugorzędny. Te słaskie, toksyczne substancje gazowe, to między innymi tlenek węgla, tlenki azotu, siarkowodór, fenol, cyjanowodor, amoniak, enzym, pirydyna, a także substancje smołowe, w tym rakotwórcze

Autorem opracowania jest Jan Kapala. Stwierdza on, że najbardziej zagrożonymi przez skażenia obszarami są tereny od granicy z Czechosłowacją w kierunku północnym do Rybnika, dalej w kierunku północno-wschodnim do zachodniej części Gornosląskiego Okręgu Przemysłowego, cały obszar GOPu, a następnie, w kierunku południowo-wschodnim, po Chrzanów i Trzebinie

Terenem, na którym szczególnie dotkliwie można odczuć skutki działania smoły pogazowej, substancji mającej udział w zwiększaniu zachorowalności nowotworowej, są sromieście dwóch miast, Bytomia i Zabrze

Szczególną rolę w zatruciu środowiska substancjami smołowymi, odgrywa koksownia Konkordia. Zakład ten powinien zostać albo natychmiast zlikwidowany, albo też przeniesiony poza teren gęsto zaludnionych aglomeracji miejskich

W okresie legalnej działalności Solidarności na Śląsku, załogi wielkich koksowni domagały się natychmiastowego podjęcia prac, zmierzających do określenia miejsca tych zakładów na mapie gospodarczej Polski. Domagały się określenia opłacalności owych zakładów, w kontekście ruinowania zdrowia dziesiątków tysięcy ludzi

Załogi śląskich zakładów pracy domagały się rzeczowej analizy udziału zakładów przemysłowych w tej części naszego kraju, w puli Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Nie mogły się bowiem zgodzić z przyjmowanymi biernie przez decydentów politycznych i gospodarczych PRL, postanowieniami Rady, lokującej uciążliwą produkcję na polskim Gornym Śląsku

Trudno sądzić, aby zainteresowanie narastającymi problemami skażenia środowiska w województwie katowickim, teraz nagle zmalało i ograniczyło się, jak to sugeruje nakład omawianej, poświęconej tym problemom publikacji, do grona szesciu set zaledwie osob

NAUKA NIE DLA ROBOLI

Rysująca się ostatnio coraz wyraźniej tendencja władz zmierzająca do ograniczenia poziomu wykształcenia polskiego społeczeństwa, nabiera teraz realnych wymiarów

Pojawiła się, przeznaczona dla partyjnych działaczy oświatowych, praca autorstwa Czesława Banacha, wiceministra resortu oświaty i wychowania

Chodzi tu o dokument pod tytułem *Kierunki polskiej polityki oświatowej w latach osiemdziesiątych*, wydany nakładem redakcji Publikacji Wydziału Ideologicznego KC PZPR, przy wydawnictwie *Książka i Wiedza*, w piątym ubiegłorocznym zeszycie Biblioteki Lektora i Wykładowcy

O ile w sferze tak zwanych oddziaływań wychowawczych Czesław Banach potwierdza obligatoryjność i jeszcze raz uzasadnia konieczność wprowadzania w życie wymierzonego w osobowość ucznia programu wychowania, to zupełnie nowym stanowi relacjonowane przez Banacha podejście władz partyjno-oświatowych do sprawy ilości i jakości przekazywanej uczniom wiedzy

Oto na str. 6 tego dokumentu czytamy *Rodzi się pytanie, komu, po co i jakie potrzebne jest wykształcenie. Pogłębiona odpowiedź na to pytanie, może uchronić programy i podręczniki od nadmiaru treści, od encyklopedyzmu, i kultu intelektualnego kształcenia*

Tak więc, rysująca się ostatnio coraz wyraźniej tendencja władz, zmierzająca do ograniczania poziomu wykształcenia polskiego społeczeństwa, nabiera teraz realnych wymiarów. Władze partyjno-panstwowe już dawno zapowiedziały, że wycofują się z reformy strukturalnej oświaty, a za to pozostają przy reformie programowej

Teraz dopiero jednak staje się jasne, jak ta reforma ma przebiegać, i co ważniejsze, jakim celom ma służyć. Orwellowska wizja państwa, w którym centralnie i anonimowo decyduje się komu, po co i jakie jest potrzebne cokolwiek, przestaje być wizją. System nakazowo-rozdzielczy wprowadza się w oświacie - a więc w tej dziedzinie, która nawet w okresie stalinizmu się przed nim bronila

Według wiceministra oświaty i wychowania Czesława Banacha, w najbliższych latach nie zakłada się wzrostu udziału liceów ogólnokształcących w kształceniu ponadpodstawowym. I tutaj od lat widoczna jest niechęć tego swego programu rozwoju polskiej oświaty, do kształcenia ogólnego, zwłaszcza zaś humanistycznego. Konsekwencją tego założenia ma być oczywiście utrzymanie na obecnym poziomie, lub zmniejszenie, liczby przyjęć na studia

Tak więc, w liceach ogólnokształcących, a więc w szkołach, które głównie przygotowują kandydatów na studia, kształcić się ma w najbliższych latach około dwudziestu procent absolwentów szkół podstawowych. Wydawać by się mogło, że z pozostałych 80 procent, sporą część stanowić będą uczniowie różnych techników, których absolwenci tak przecież potrzebni są polskiej gospodarce, w okresie - jak twierdzą władze - przemian, zapoczątkowanych reformą gospodarczą. A jednak - nie. Jak stwierdza Banach, obecnie mamy do czynienia z nadmiarem tego typu szkół

Może więc reformie ulegnie kulejące u nas od lat szkolnictwo zawodowe? Jednak i ten sposób myślenia okazuje się błędny. W bieżącym pięcioleciu, dodaje Banach, także sytuacja społeczno-gospodarcza kraju nie sprzyja zasadniczym zmianom strukturalnym w systemie kształcenia zawodowego, na korzyść pełnych szkół średnich

Nie przeszkadza to stwierdzić odkrywco, na poprzedniej stronie tego dokumentu, że *odstąpienie od reformy szkolnej nie może oznaczać zahamowania procesu upowszechnienia wykształcenia średniego*. To jednak zdanie traktować należy jako jeden z wielu, zawartych w tym dokumencie, ozdobników. W końcu, dzięki nim, za kilka lat będzie można powiedzieć, że chciało się dobrze, a teraz ozdobniki te przydają się do zamydlenia prawdziwych intencji

Tak więc, większość uczniów kończy szkoły zasadnicze, a potem idzie do tak zwanych wieczorówek przy technikum zaocznym

Na co zapowiada się zwiększenie nakładów ze strony państwa? Na szkolenie praktyczne. A ze absolwent nie odróżni później Sienkiewicza od Prusa, to nie szkodzi, a nawet lepiej, że nie będzie znał historii Polski, to też nie szkodzi. Bo zgodnie z argumentacją wiceministra, nie służy to potrzebom gospodarki narodowej. A już na pewno potrzebom i interesom rządzącej ekipy, która zaznała aspiracji wykształconego i świadomego swoich pragnień społeczeństwa

PROWOKACJA

Dokonczenie ze str. 1

Ale Rosjanie nie przedstawili żadnych wiarygodnych dowodów. Nie wpuścili na rejon Katynia przedstawicieli Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, a wcześniej zerwali stosunki dyplomatyczne z sojusznicznym rządem Polskim w Londynie, tylko dlatego, że domagał się on podania okoliczności zbrodni

Całe powojenne postępowanie polskich i sowieckich przywódców potwierdziło winę ZSRR. Gdyby to hitlerowcy strzelali w tył głowy, zabijali bezbronnym jencow polskich w Katyniu, to co stałoby na przeszkodzie uczczeniu pamięci ofiar już dawno, zaraz po wojnie, i to zarówno w Polsce jak i w ZSRR

Na terenie ZSRR, jak najbardziej słusznie, wystawiano pomniki, organizowano uroczystości, wygłaszano przemówienia, w każdym miejscu masowego hitlerowskiego mordu. Gazety sowieckie pisały o każdej takiej rocznicy, przypominały, kogo zabito, w jakich okolicznościach, z jakiej wsi pochodzili ofiary, co to byli za ludzie

Tylko o rocznicy Katynia milczano

W Polsce rocznicy Katynia nie włączano do obchodów Miesiąca Pamięci Narodowej. Pozniej, jakby potajemnie, władze PRL wysyłały wprawdzie do Katynia skromne delegacje z wienkami, ale nie wolno było i nadal nie wolno pisać, jak doszło do zbrodni i kim były ofiary i jak ci polscy oficerowie znaleźli się w Smolensku

Istniały specjalne, rozbudowane zapisy i instrukcje partyjne, pouczające, jak traktować problem

Oto cytat z Czarnej Księgi Cenzury PRL z lat siedemdziesiątych: *"Dotychczasowa praktyka cenzury polegała na zdejmwaniu wszelkich informacji o Katyniu, jako o miejscu śmierci polskich oficerów w czasie II wojny światowej. Wyjaśniamy, że nie byłoby wskazane szersze podejmowanie sprawy katyńskiej, tak w opracowaniach historycznych, jak w wiadomościach i publicystyce"*

Instrukcję podpisał wiceprzewodniczący Głównego Urzędu Kontroli, Tadeusz Ratajski

Były też i inne instrukcje, które nie zezwalały na podawanie daty śmierci w Katyniu wcześniejszej, niż lipiec 1944

Nie zezwalało też na używanie jakiegokolwiek określenia "jency wojenni", żeby uniknąć skojarzenia, że byli w niewoli sowieckiej. Dodatkowe zastrzeżenia: "Zapis tylko do wiadomości cenzora. Przy ewentualnych skróceniach, nie wolno się na niego powoływać, ani ujawniać jego istnienia"

Dokładnie tak samo, według tych samych zasad, postępuje obecna ekipa rządząca

pomoc PACZKI DO POLSKI

UWAGA! Jeżeli po zamówieniu u nas paczki stwierdzisz, że inna amerykańska lub kanadyjska firma ma niższe ceny niż nasza

WYPŁACAMY ROŻNICĘ!

Zapraszamy wszystkich Rodaków do wysyłki za naszym pośrednictwem paczek rodzinie i znajomym w Polsce. Nadal gwarantujemy WYSOKĄ JAKOŚĆ WYSYLANYCH PRODUKTÓW oraz NAJNIŻSZĄ W AMERYCE PÓŁNOCNEJ CENY

ZESTAWY OWOCOWE

# 5000	Pomarańcze	5 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 0500	Cytryny	5 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 0050	Grejpfruty	5 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 3200	Pomarańcze Cytryny	3 kg 2 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 2300	Pomarańcze Cytryny	2 kg 3 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 2030	Pomarańcze Grejpfruty	2 kg 3 kg	\$ 10 00 + \$ 3 50
# 3201	Pomarańcze Cytryny Ananas	3 kg 2 kg 1 szt	\$ 12 80 + \$ 3 50
# 4200	Pomarańcze Cytryny	4 kg 2 kg	\$ 12 00 + \$ 3 50
# 2220	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty	2 kg 2 kg 2 kg	\$ 12 00 + \$ 3 50
# 4201	Pomarańcze Cytryny Ananas	4 kg 2 kg 1 szt	\$ 14 80 + \$ 3 50
# 2221	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty Ananas	2 kg 2 kg 2 kg 1 szt	\$ 14 80 + \$ 3 50
# 6300	Pomarańcze Cytryny	6 kg 3 kg	\$ 18 00 + \$ 3 50
# 3060	Pomarańcze Grejpfruty	3 kg 6 kg	\$ 18 00 + \$ 3 50
# 3330	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty	3 kg 3 kg 3 kg	\$ 18 00 + \$ 3 50
# 6301	Pomarańcze Cytryny Ananas	6 kg 3 kg 1 szt	\$ 20 80 + \$ 3 50
# 3061	Pomarańcze Grejpfruty Ananas	3 kg 6 kg 1 szt	\$ 20 80 + \$ 3 50
# 3331	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty Ananas	3 kg 3 kg 3 kg 1 szt	\$ 20 80 + \$ 3 50
# 5550	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty	5 kg 5 kg 5 kg	\$ 30 00 + \$ 3 50
# 9330	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty	9 kg 3 kg 3 kg	\$ 30 00 + \$ 3 50
# 9231	Pomarańcze Cytryny Grejpfruty Ananas	9 kg 2 kg 3 kg 1 szt	\$ 30 00 + \$ 3 50

PACZKI SPOŻYWCZE

# 211	Szynka konserwowa 454 g	6 szt	\$ 20 00 + \$ 3 50
# 212	Szynka konserwowa 454 g	12 szt	\$ 38 00 + \$ 3 50
# 213	Szynka konserwowa 454 g	4 szt	\$ 26 00 + \$ 3 50
	Herbata	500 g	
	Czekolada z orzechami 100 g	5 szt	
	Czekolada z bakaliami 100 g	5 szt	
# 214	Szynka konserwowa 454 g	2 szt	\$ 28 50 + \$ 3 50
	Sardynki w oliwie 125 g	2 szt	
	Herbata	500 g	
	Kawa ziarnista	500 g	
	Czekolada do picia	500 g	
	Czekolada z orzechami	5 szt	
	Czekolada mleczna	5 szt	
	Rodzynki	500 g	
	Figi suszone	250 g	
# 219	Kawa ziarnista	1 kg	\$ 17 00 + \$ 3 50
	Herbata sypka	500 g	
	Czekolada do picia	500 g	
	Piciz	200 g	
# 235	Czekolada z orzechami 100 g	10 szt	\$ 22 00 + \$ 3 50
	Czekolada z bakaliami 100 g	10 szt	
	Czekolada mleczna 100 g	5 szt	
# 425	Kawa ziarnista	3 kg	\$ 18 00 + \$ 3 50
# 426	Kawa ziarnista	2 kg	\$ 12 00 + \$ 3 50
# 827	Herbata sypka	2 kg	\$ 13 00 + \$ 3 50
# 851	Półdzwia wędzona	1 kg	\$ 26 00 + \$ 3 50
	Szynka wędzona	1 kg	
	Szynka gotowa	1 kg	

SWIEZE KWIATY NA ROZNE OKAZJE

Bukiet goździków	15 szt	\$ 28 00
Doręczenie na dokładnie wyznaczoną datę	dopłata	\$ 5 00

PRZESYŁKA PIENIĘDZY

Do \$ 100 00 opłata	\$ 11 00
za każde następne rozpoczęte \$ 100 00 opłata	\$ 5 00

Zlecenia prosimy przysyłać na nasz adres podając dokładny adres odbiory i nadawcy (wraz z nr telefonu) numer zamawianego zestawu oraz załączając czek lub Money Order płatny dla SAP International Trade Corp.

SAP International Trade Corp
1180 Mississauga Valley Blvd Unit 24
Mississauga, Ontario, L5A 3M9
TEL (416) 273-5729 Telex 06-9614

Życzenie Ronalda Reagana aby 40 rocznicę niemieckiej kapitulacji obchodzić w jednym z obozów koncentracyjnych poruszyło kanclerza Helmut Kohla nie tyle się obawia oddźwięku zagranicznego, ile nowej dyskusji w parlamencie czy 8 maja jest rocznicą klęski czy wyzwolenia

Helmut Kohl wyobrażał sobie pierwsze dni maja bardzo przyjemnie. Na spotkaniu przedstawiciele najbardziej uprzedmiotowionych krajów świata, które odbędą się w Bonn na początku maja, chciał jako gospodarz pokazać się z najlepszej strony. Następnym etapem miała być jego podróż, u boku swojego przyjaciela prezydenta USA Ronalda Reagana, po wolnym kraju niemieckim z wyjazdem do Berlina Zachodniego włącznie.

I tu naraz taka historia - co za przypadek - krótko przed wyborami w Nadrenii i Westwalii, które przypadają na 12 maja i na których Chrześcijańskiej Demokracji, stosunkowo słabej na tym terenie, bardzo zależało.

Za późno Urząd Kanclerski zorientował się, że między spotkaniem na szczycie w dniach 2-4 maja a wyborami w Düsseldorfie 12 maja, jest jeszcze 8 maja - 40 rocznica bezwarunkowej kapitulacji niemieckiej armii w II wojnie światowej. Przyjaciel Romi chciał ten dzień uczcić wizytą w jednym z obozów koncentracyjnych np. Dachau. Przyjacielowi Helmutowi wcale się to nie spodobało. W czasie wizyty Georga Shultza u Kohla w domu w Oggarsheim dał on do zrozumienia, że połączenie kapitulacji z obozem koncentracyjnym nie bardzo mu odpowiada, ale, oczywiście, jeżeli takie jest życzenie Prezydenta dostosujemy się do niego. Jeżeli będzie chciał odwiedzić oboz koncentracyjny, jego życzenie będzie spełnione. Shultz odpowiedział grzecznie, że jego rząd weźmie pod uwagę "niemieckie uczulenie", a w ogóle nie zostało jeszcze powiedziane ostatnie słowo w sprawie wizyty prezydenta Reagana w RFN. Może natychmiast po spotkaniu na szczycie wróci do USA.

W czasie ostatniego spotkania w Waszyngtonie, Kohl w sposób zawałowany wyraził swoje stanowisko w tej sprawie. W notatkach Kohla z tej wizyty można przeczytać "dać wyraz radości z możliwości powitania Prezydenta i innych osobistości w czasie spotkania na szczycie".

W części politycznej "odpierać kampanię o rewanżyzmie, przeciwwaga wykorzystywania kampanii wschodniej o 40-lecie zakończenia wojny poprzedni przeciwnicy wojenni są sojusznikami i przyjaciółmi teraz i w przyszłości itd." Lecz jeżeli już do takiej wizyty ma dojść "jest zupełnie zrozumiałe, że władze RFN wezmą w niej udział".

Mińło czterdzieści lat, a skrupowanie się nie rozluźniło, niemieckiemu kanclerzowi nie podoba się kojarzenie zakończenia wojny z obozami koncentracyjnymi, które są symbolem hitleryzmu. Kohlowi nie odpowiada, aby wspólnie z Reaganem demonstrować przeciwko wojnie, gwałtom i ludobójstwu. Wije się więc bōnski rząd aby ten dzień, o którym Kohl mówi głośno "w którym cały świat będą zwrócone na Niemcy" odpowiednio przeźrzymać.

"W głębokim skupieniu i szacunku dla ofiar, wszystkich ofiar tej wojny, chciałbysmy obchodzić 8 maja w cichej modlitwie także o pokój na teraz i na jutro" proponuje Peter Boemisch bōnskiej prasie. Z tylnych rzędów słyszy się "amen", stąd gdzie odczuwa się to zakłamanie, miast nadania sprawie historycznego wymiaru.

Co kanclerz ma przeciwko wspólnej wizycie w obozie koncentracyjnym zostało już napisane.

Trudności wewnętrzne powstają już teraz kiedy prezydent przedstawił swoje życzenie aby odwiedzić oboz koncentracyjny, aby przez ten akt wskazać na koniec narodowego socjalizmu, kiedy to przesładowano ludzi, szczególnie Żydów. Koniec wojny przyniósł zakończenie cierpienia ludzkich i to jest najważniejsze. Przez prasę amerykańską impreza ta zostanie wykorzystana jako jeszcze jedno osiągnięcie Reagana. Takim jednostronnym spojrzeniem, dotyczą-

Podpisanie aktu bezwarunkowej kapitulacji 8 5 1945 r w Berlinie

Shultz i Kohl dawni przeciwnicy, dzisiaj przyjaciele

Miejsce pamięci w Dachau

cym tylko zagłady Żydów my nie możemy być zainteresowani. Z drugiej strony trudno sobie wyobrazić w jaki sposób odmówić Amerykanom.

Jako prawdziwy powód, który jest podłożem zainteresowania Reagana obozem koncentracyjnym; uważają urzędnicy Kohla "są zabiegi żydowskie" prezydenta.

Od połowy lat siedemdziesiątych umacnia się i przybiera w Ameryce świadomość żydowskiej niezależności i w czasie kiedy wymiera pokolenie, które przeżyło zagładę, wzrastają zabiegi aby o tym przypominać. Powstające w USA ośrodki Holocaustu są tego dowodem. Centralny ośrodek ma zostać założony w Waszyngtonie, sam Prezydent objął patronat nad założeniem tego Centrum. Żydowskie starania o wygranie nieograniczonego poparcia dla swoich interesów, wzmogło się w czasie kiedy izraelska okupacja Libanu po raz pierwszy postawiła poważne pytanie dotyczące niezłomnej solidarności amerykańsko-izraelskiej. Z tych powodów, wizyta Reagana w obozie koncentracyjnym ma olbrzymie znaczenie dla amerykańskiej polityki wewnętrznej.

Kanclerz obawia się także że Reagan w dniu kapitulacji niemieckiej armii, podniesie także problem, za który przed laty omal nie został ukamienowany inny chrześcijański demokrat Norbert Blum, przez swoich kolegów partyjnych. W 1978 r. napisał on w "Spieglu" artykuł, w którym przeprowadził porównanie między armią a obozem koncentracyjnym "czy ktoś służył Hitlerowi w armii czy w obozie koncentracyjnym nie robi w moich oczach większej różnicy. Ostatecznie oboje były tak długo, jak długo walczyła armia". Wtedy już w partii podniósł się duży krzyk, a Alfred Dreggar wyraził się wręcz, jak można szkalować "dobrych i dzielnych żołnierzy". W organie ChSU "Bayerthuer" napisano wtedy o "skandalicznym i niesłychanym oświadczeniu". Blum musiał wówczas na piśmie odwołać to, co powiedział. Teraz dyskusja

może się powtórzyć. Nadal, w Chrześcijańskiej Demokracji, mają przewagę Dreggarowie nad Blumami. Zwycięsko w ciągu 40 lat, partia ta starała się we właściwy sposób integrować wyborców, a grupy radykalne trzymać z daleka.

To przecież do Chrześcijańskiej Demokracji należeli Hans Glabke, sekretarz Adenauera, który oficjalnie komentował "Norymberskie prawa rasowe", premier Badenii Wirtembergii Hans Filbinger, który krótko przed zakończeniem wojny, jako sędzia marynarki wojennej skazał na śmierć marynarza Waltera Grogera, Kurt Kiezingier członek NSDAP późniejszy kanclerz, Carl Carstens członek NSDAP późniejszy prezydent.

Kohl kalkuluje sobie, że większości jego wyborców, wizyta prezydenta państwa zwycięskiego USA w dniu 8 maja w obozie koncentracyjnym, nie będzie się podobała. Wielu jest takich, którym odpowiada teza Ludwiga Erkarda ("czas powojenny w Niemczech się skończył"), aby zakończyć rozrachunek z przeszłością.

Niektórzy chcieliby zarówno przed jak i po 8 maja widzieć klęskę i hanbę, dla innych zaś jak mówi Kohl, nie zakończyły się cierpienia w maju 1945 r., wielu było jeszcze w niewoli, wiele matek straciło swoich synów, wiele żon swoich mężów, oraz miliony Niemców straciło swoją ojczyznę.

W czasie spotkania z dziennikarzami uczynił Kohl dalsze wyznania "8 maja oznaczają, że współczesnej niemieckiej historii godzinę 0". Jest to temat niesłychanie wrażliwy.

Kanclerz przemilczał przy wielu swoich słowach, że do 8 maja największą ofiarę ponosił Związek Sowiecki. Nie pasuje to do eleganckiego obrazka antykomunistycznego bo kompromis i wybaczenie ze wschodem stało się pustosłowiem. Nigdy Kohl w swoich wystąpieniach nie użył słów "dzień wyzwolenia", zajęta przecież przez Rosjan NRD nie jest wyzwolona.

Parę tygodni później, przypomniał Kohl inne nie wyzwolone tereny. Nie wrócił do wspomnień "Holocaustu", lecz wrócił do wspomnień śląskich. Na spotkanie ziomkostwa Ślązaków w czerwcu jest Kohl przewidziany jako główny mówca. Wprowadziło to wiele zamieszania, a krajom wschodnim dało okazję do ponownego głoszenia o niemieckim rewanżyzmie, zostało zmienione.

Niewygodna jest myśl o odwiedzeniu, przez prezydenta Reagana, obozu koncentracyjnego także socjaldemokratom, chociaż z zupełnie innych względów. Dyskusja w tej sprawie na temat 8 maja wyzwoliła wiele emocji i podzielonych zdań, w partii, której wielu członków było przesładowanych przez faszyzm, a tysiące zginęło w obozach, jest to oczywiste.

Brandt nie jest podejrzewany o to, że chce się odseparować od niemieckiej odpowiedzialności (od 1933 r. przebywał na emigracji w Norwegii S.C.) Ostrzegano on jednak także aby w tym dniu pamięci "nie sięgać zbyt głęboko do starej skrzyni". Odmówił także wzięcia udziału wraz z Kohlem i Reaganem w obozie. Obchody tego rodzaju podniosą znowu na całym świecie kolektywną winę Niemców bez względu na to na jakich pozycjach stali, a także bez względu na pokolenie do jakiego należą.

Szef socjaldemokratów "w interesie obecnie wzrastającej generacji, należy zamieścić próby wstawiania pojedynczym ludziom, że to oni popełniali przestępstwa".

Podobnie jak Brandt, chociaż nie tak rygorystycznie, argumentuje przedstawiciel lewego skrzydła partii Eppler. Może on siebie wyobrazić w jakimś miejscu symbolizującym "Holocaust" z Brandtem wygłaszającym przemówienie, ale w żadnym przypadku z Reaganem i Kohlem.

Eppler o Amerykanach "obawiam się, że Kohlowi oraz jego doradcom braku-

je wycucia Jest mi niedobrze kiedy pomysł, że człowiek, który bez zadnego wycucia prowadzi różne operacje w Izraelu ma przemawiać w obozie koncentracyjnym"

Brandt chciałby, żeby dzień 8 maja, w którym wszyscy Niemcy uswiadomili sobie jaką naukę powinni wymiec z II wojny światowej Brandt "w każdym razie musi to brzmieć nigdy więcej" Należy przypomnieć słowa Schmidta i Honeckera w czasie ich spotkania "z niemieckiej ziemi nigdy nie może rozpocząć się żadna wojna"

Jeden z członków kierownictwa partii zaproponował hasła, pod którymi powinny odbywać się obchody "klęska Niemiec", "Wyzwolenie od faszyzmu", "zbudowanie drugiej republiki" Wywołało to natychmiast falę protestów Jedni chcieli położyć akcent na "wyzwolenie" inni na "klęskę" Egon Bahr "dla większości narodu była to klęska, dla mniejszości wyzwolenie"

Willy Brandt nie chciał się zgodzić z żadną propozycją "ja też jestem Niemcy Nie zostałem zwyciężony Niemcy faszystow-

skie zostały zwyciężone" W koncu zaproponował nową formułę "koniec z tyranią - nigdy więcej wojny"

Jak zwykle w partii socjaldemokratycznej została powołana komisja, która ma rozwiązać wszystkie problemy Eppler ma już swoje propozycje "czasy się zmieniają, ja mogę tylko powiedzieć, po pierwsze pokój, po drugie pokój, po trzecie pokój, po czwarte kiedy nastąpi zjednoczenie Niemiec"

Kiedy Schmidt przekazywał swój urząd Kohlowi, powiedział mu - jest Pan pierwszym kanclerzem generacji powojennej, ale to co exkanclerz miał na myśli jako zmianę generacji, kanclerz Kohl odczytał zupełnie inaczej Poczul się jako pierwszy zachodniemiecki szef rządu nie obciążony przeszłością I te gesty niewinnego, jako należącego do nowej generacji, prezentuje tam gdzie jest to najmniej potrzebne - przed tymi, którzy przeżyli wojnę i obozy koncentracyjne

Der Spiegel 24 12 84

Tłum. S.CECH

ZZA ŻELAZNEJ

● **Gorbaczow wstrzymuje na 7 miesięcy rozmieszczanie rakietowych pocisków nuklearnych sredniego zasięgu w Europie Wschodniej** Przywódca ZSRR M Gorbaczow powiedział w wywiadzie dla agencji TASS opublikowanym na łamach "Prawdy", że wstrzymał na 7 miesięcy rozmieszczanie rakietowych pocisków nuklearnych sredniego zasięgu w Europie Wschodniej oraz że pragnie spotkania na szczycie z prezydentem USA R Reaganem Gorbaczow powiedział, że to czy ZSRR zdecyduje się na wznowienie rozmieszczania tych rakiet będzie zależało od tego czy USA pojdą w ślady ZSRR i przerwą rozmieszczanie amerykańskich pocisków nuklearnych sredniego zasięgu w Europie Zachodniej Administracja prezydenta Reagana stwierdziła, że krok Gorbaczowa jest niewystarczający, gdyż ZSRR posiada w chwili obecnej przewagę liczbową 10 do 1 w pociskach nuklearnych wymierzonych w Europie Zachodniej w stosunku do pocisków amerykańskich wycelowanych w blok sowiecki Rzecznik Białego Domu L Speakes oznajmił, że USA będzie kontynuowało zgodnie z planem rozmieszczanie 572 amerykańskich pocisków rakietowych sredniego zasięgu z głowicami nuklearnymi w Europie Zachodniej Gorbaczow powiedział, że i on i przywódca USA Reagan pozytywnie ustosunkowali się do spotkania na szczycie, ale czas i miejsce spotkania zostaną ustalone w terminie późniejszym Na pytanie czy nastąpiła ostatnio poprawa w stosunkach sowiecko-amerykańskich Gorbaczow odpowiedział, że nie ma na to prostej odpowiedzi, ale podkreślił, że pozytywnym faktem jest iż w Genewie zostały wznowione rozmowy rozbrojeniowe i że charakter oraz kierunek amerykańsko-sowieckich stosunków zależą od tych rozmów Gorbaczow podkreślił, że pomimo faktu iż niektórzy przedstawiciele USA uważają, że stan chłodu pomiędzy USA i ZSRR jest stanem normalnym ZSRR tak nie uważa "Konfrontacja - powiedział Gorbaczow -

nie jest wrodzoną wadą naszych stosunków Jest to raczej anomalia"

● **Turcy nadal zabijani w Bułgarii** Potwierdziły się wcześniejsze informacje, że podczas akcji przymusowej zmiany nazwiska Turków z tureckiego na bułgarskie, bułgarska służba bezpieczeństwa zabija opornych oraz zrownuje z ziemią zbuntowany dom bądź nawet wies Szacuje się, że zostało zamordowanych już co najmniej 1000 Turków Niektórzy z Turków bronią się Zginęło jak się szacuje z ich rąk około 100 milicjantów, żołnierzy i pracowników bezpieczeństwa

● **ZSRR - zaawansowane stadium rozwoju własnej broni kosmicznej** Według raportu Pentagonu ujawnionego w Waszyngtonie ZSRR może rozpocząć rozmieszczanie w Kosmosie podstawowych elementów własnego antyrakietowego systemu broni kosmicznej w okresie do 5 lat Sowieckie systemy kosmicznej broni laserowej będą mogły zestrzeliwać amerykańskie satelity w latach 90, a pociski rakietowe po roku 2000 Amerykański sekretarz obrony C Weinberger powiedział, że ZSRR sprzeciwia się amerykańskiemu programowi rozwoju broni kosmicznej głównie dlatego, że "robi to sam od lat, i że chce pozostać jedynym, który to robi" Weinberger podkreślił także, że fakty pokazują, że ZSRR rozpoczęło pracę nad bronią kosmiczną wcześniej od USA

Według raportu Pentagonu ponad 10 000 sowieckich uczonych i inżynierów pracuje od połowy lat 60-tych nad rozwojem broni laserowej Prezydent Reagan szuka w Kongresie zatwierdzenia sumy 26 miliardów dolarów na 5 lat badań nad bronią kosmiczną Agencja TASS podała, że USA utrzymując iż ZSRR pracuje nad swą bronią kosmiczną wysuwa oszczerstwa i bez-

KURTYNY

podstawne oskarżenia oraz pragnie wypracować amerykańskiej opinii publicznej w celu uzyskania aprobaty własnych bezprecedensowych zbrojeń

● **Na Węgrzech korupcja, łapownictwo i chciwość nie zniknęły** Występujący na XIII Zjeździe Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej A Geynes przewodniczący Centralnej Komisji Kontroli Partijnej stwierdził, że partia nie może uznać, iż udało się jej wytepić korupcję, łapownictwo, chciwość i różne formy zdobywania pieniędzy bez pracy Geynes ujawnił, że w ciągu ostatnich 5 lat 28 tysięcy członków partii, tj 3% ogółu członków otrzymało karę partyjną, a ponad 7 tysięcy zostało wydalonych z partii

● **Prymas Czechosłowacji kardynał F Tomasek powiedział 1000 wiernych zgromadzonych w jednym z kościołów praskich, że "wszystkie wolności ludzkie powinny być poszanowane, włączając w to wolności religijne"** Poszanowanie wolności ludzkich jest istotnym warunkiem pokoju na świecie

● **15 doradców swieckich i ponad 2860 żołnierzy wietnamskich zginęło z rąk partyzantów kambodzanskich w miesiącu marcu w Kambodży** - podała rozgłosnia radiowa Czerwonnych Khmerów Doradcy sowieccy znajdowali się w ciężarówce ostrzelanej i wysadzonej w powietrze na autostradzie w pobliżu Kampong Sila w dniu 27 marca

TransCanPol

ENTERPRISES LTD.

393 RONCESVALLES AVE., TORONTO, ONTARIO M6R 2N1
TEL. (416) 535-9944, 535-9956

PACZKI DO POLSKI
PACZKI MORSKIE — DOSTAWA 6-8 TYGODNI
PACZKI LOTNICZE — DOSTAWA 6-21 DNI

- Paczki są dostarczane do domu adresata, niezależnie od miejsca zamieszkania
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat
- Każdy wysyłający otrzymuje potwierdzenie odbioru
- Wszystkie paczki są ubezpieczone

UWAGA! Informujemy Państwa, że nie zaszyły żadne zmiany w przepisach - przyjmujemy paczki z odzieżą używaną i bez ograniczenia wagi

NAJSZYBCIEJ ★ NAJTANIEJ ✓ NAJPEWNIER

TransCanPol

Przyjmujemy zlecenia osobiste, listowne i telefoniczne
od poniedziałku do soboty w godzinach od 9 rano do 7 wieczór
393 RONCESVALLES AVE. TEL. 535 - 9944

Specjalny serwis - odbiór paczek z domu

Przyjmujemy zlecenia na owoce cytrusowe, kawę herbatę i inne produkty żywnościowe

★ ★ ★ USA ★ ★ ★

● **USA w odpowiedzi na zamordowanie majora amerykańskich sił zbrojnych A Nicholsona przez żołnierzy sowieckich w NRD** oświadczyły, że nie wezmą oficjalnie udziału jak poprzednio planowały w uroczystościach 25 kwietnia we wschodniemieckim mieście Torgau, upamiętniających 40 rocznicę spotkania się żołnierzy amerykańskich i sowieckich na rzece Elbie

● **Ubiegłoroczny kandydat na prezydenta z ramienia Demokratów W Mondale powiedział w swym pierwszym wystąpieniu publicznym od czasów wyborów, że reprezentował słuszne stanowisko, poglądy i sprawę, ale w przeciwnieństwie do prezydenta Reagana nie potrafił tego przedstawic Amerykanom ani ich o tym przekonać Mondale podkreślił, że przegrał na skutek tego wybory, gdyż Reagan - geniusz komunikacji międzyludzkiej i w skali małej i dużej potrafił przekonać Amerykanów nawet w kwestiach, które przedstawiał niedokładnie**

● **Policji nie wolno strzelać do nie uzbrojonego uciekającego podejrzanego, jeśli nie stanowi on oczywistego zagrożenia dla policjantów i innych** - stwierdził amerykański Sąd Najwyższy stosunkiem głosów 6 do 3 rozpatrujący wyrok sądu stanu Tennessee, którego prawo zezwala na praktycznie nieograniczone użycie broni przez policjantów przeciwko uciekającym podejrzanym Sędzia B White powiedział, że nie jest lepiej, gdy podejrzańi zostaną zastrzeleni niż gdy uciekną Sędzia S O'Connor (pierwsza

jedyna kobieta w Sądzie Najwyższym) powiedziała, że decyzja daje konstytucyjne prawo ucieczki podejrzanemu o przestępstwo nawet w sytuacji, gdy policjant nie ma innego środka powstrzymania podejrzanego jak oddanie strzału Decyzja ta oznacza także, że miasto Memphis będzie musiało zapłacić odszkodowanie ojcu 15-letniego włamywacza, który został zastrzelony 11 lat temu podczas próby ucieczki z miejsca włamania Włamywacz był nie uzbrojony i posiadał przy sobie 10 dolarów oraz damską torebkę skradzioną podczas włamania

● **Półowa "20th Century Fox" dla australijskiego magnata prasowego R Murdoch, właściciela wielu czołowych gazet i magazynów w Australii** W Brytanii i USA zakupił za sumę 162 milionów dolarów 50% korporacji będąc właścicielem między innymi sławnej wytwórni filmowej "20th Century Fox" Murdoch jest także współwłaścicielem wielu stacji telewizyjnych i radiowych

● **Nowojorczycy kochają się wszędzie** Sondaz przeprowadzony dla dziennika "New York Post" wykazał, że Nowojorczycy uprawiają miłość, gdzie się da, nawet w najbardziej szalonych miejscach Oto niektóre z listy ZOO Broux, taksówka, dach Empire State Building, pułko szpitalne, boisko baseballowe, pole golfowe, klasa, zlew, maszyna do prania, kredens, dyskoteka, winda, prom, pianino, autobus, czytelnia, staw, kolejka do kina, noczekalnia dentysty

CZY SOWIE MOGĄ SIĘ ZREFORMOW

Różnica między obu tymi szkołami myślenia, bardziej i mniej optymistyczną, jest tylko różnicą co do stopnia optymizmu. Człowiek sądzi, że warunki mogące wywołać ostry kryzys w Sowietach, pojawią się znacznie szybciej, niż to przewiduje. Dział Obaj są zgodni co do tego, że reformy są do pomyslenia tylko jako wynik wewnętrznych i zewnętrznych trudności na wielką skalę, i że do reform dojdzie tylko, jeśli nomenklatura nabierze przekonania, że są one konieczną ceną, którą trzeba zapłacić, aby samemu nie zginąć. Teza ta ma zasadnicze znaczenie dla polityki Zachodu. Historia Rosji potwierdza ściśle związek między kryzysem a reformą, zachodzący w tym kraju, związek na który wskazuje Dział Rosja to kraj niezmiernie konserwatywny, do tego stopnia, że nawet socjalizm nabrał tam kompletnie reakcyjnego charakteru. Kraj jest tak rozległy i skomplikowany i tak luźno związany w jedną całość, że jego przywódcy zawsze obawiali się zmian i rzadko się na nie dobrowolnie decydowali. Godzili się na zmiany tylko pod przymusem, albo wobec zaburzeń wewnętrznych.

Carat zdobył się w końcu na odwagę, by zlikwidować poddaństwo, wprowadzić niezależne sądy i samorząd lokalny dopiero wtedy, kiedy klęska w wojnie krymskiej obnażyła zacofanie Rosji. Mikołaj II był zdecydowany zachować ustroj autokratyczny, dający mu monopol władzy ustawodawczej w Rosji i dopiero lanie od Japonczyków i zamieszki w kraju, które po tym nastąpiły, zmusiły go, by dał krajowi konstytucję i parlament. Nawet Lenin musiał wziąć ostry kurs na bardziej liberalną gospodarkę w 1921, kiedy niepokoje społeczne i niemal całkowity upadek gospodarki zagroziły istnieniu reżimu.

Tak więc, zarówno historia Rosji, jak i dobrze poinformowana opinia rosyjska, silnie sugerują następującą tezę:

Zmiany na lepsze, których można się spodziewać, w naturze sowieckich rządów i w sowieckich stosunkach zagranicznych, nastąpią tylko w wyniku klęsk, zachwian równowagi, i lęku przed upadkiem, a nie w wyniku rosnącej pewności siebie i rosnącego poczucia bezpieczeństwa.

Ta diagnoza jest zaprzeczeniem oceny, na której oparto detente i która nadal przeważa w sposobie myślenia służb zagranicznych i koł liberalnych Europy i Stanów Zjednoczonych, jest zaprzeczeniem poglądu, że im pewniej i bezpieczniej będzie się czuła sowiecka elita, tym bardziej będzie umiarkowana w swym postępowaniu.

Pogląd ten nie ma żadnego oparcia w jakichkolwiek faktach historycznych i może wynikać jedynie z ignorancji co do mentalności sowieckiej elity jak i ignorancji rosyjskiej historii.

VII

Dla amerykańskiej polityki zagranicznej ma ogromne znaczenie to, która z tych dwu interpretacji jest poprawna. Jeśli prawdziwa jest teza o reformach biorących się z kryzysu i jeśli „sytuacja rewolucyjna” dojrzyje do punktu, kiedy coś trzeba będzie zrobić, to jakich reform można się sensownie spodziewać po sowieckim kierownictwie?

Biorąc rzecz bardzo ogólnie, obecny system sowiecki cierpi na wszystkie dolegliwości wynikające z zasady komenderowania, a już przestał wyciągać z niej korzyści. Człowieka motywuje albo strach, albo nadzieja, groźba albo nagroda. Komunisty zawsze woleli polegać na strachu.

TY

AĆ?

To nie dało im stabilności i produktywności społeczeństw demokratycznych, wolnorynkowych, ale pozwalało im koncentrować ograniczone zasoby na wybranych celach, którym przyznawali pierwszeństwo. Niedostatków w ilości, jakości i różnorodności środków, nadrabiali zdolnością mobilizowania ich w szturmowych kampaniach.

Od pewnego czasu zdolność ta słabnie. W pewnym sensie, obecny kryzys komunizmu polega na wegetacji w zawieszaniu między przymusem a wolnością, gdzie ani jedno ani drugie nie przynosi mu korzyści. Przenikający wszystko i wszystkich strach, wpojony ludziom przez Stalina, zniknął bezpowrotnie. Aby wycisnąć z ludzi ciężki trud i bezmyślne posłuszeństwo, nie wystarczy już polegać na wyblakłej pamięci i o tym strachu. Dla obywateli poniżej czterdziestki w bloku sowieckim - czyli dla większości obywateli - stalinizm to już historia starożytna.

Ale strachu nie zastąpiono nadzieją i nagrodami. W rezultacie, tworzą energią ludzi w reżimach typu sowieckiego, kieruje się ku celom prywatnym lub napędza opozycję, co nie tylko nie przynosi tym reżimom pożytku, lecz szkodzi im na różne sposoby.

Normalny i zdrowy duch przedsiębiorczości gospodarczej, pozbawiony możliwości legalnego działania, szuka ujścia w działaniach podlegalnych i nielegalnych, związanych z „drugim obiegiem gospodarczym”, łapownictwem i czarnym rynkiem. Obywatele, którym leżą na sercu sprawy publiczne, idą drogą otwartej lub tajnej opozycji, której reżim nie jest w stanie wyeliminować, a tylko potrafi ją utrzymywać w bezpiecznych granicach.

Innymi słowy, wszystko co dynamiczne i twórcze w życiu gospodarczym i intelektualnym, reżim spycha w kanały nielegalne. Siły, które powinny wzmocnić ustroj, są kierowane na drogę osłabiania tego ustroju.

To właśnie, w największym skrócie, jest głównym problemem postalinowskich reżimów, któremu wcześniej czy później będą musiały stawić czoła. Muszą znaleźć sposób na pogodzenie interesów państwa i jego elity władzy, z tworzącą energią swych obywateli. Tego nie da się osiągnąć, jeśli elita nie będzie gotowa do podzielenia się władzą ze społeczeństwem i przyjęcia go za partnera, choćby nawet w ograniczonym zakresie.

Na jakich zasadach musiałyby się oprzeć reformy, aby z nich był jakiś pożytek? Zadanie podstawowe, to wprężenie twórczych sił kraju w służbę ogółowi, zasypanie przepaści między dążeniem do celów prywatnych - czym obecnie wyłącznie zajmuje się ogromna większość mieszkańców krajów komunistycznych, nie wyłączając przywódców - a interesem całości. Aby to osiągnąć, konieczne wydają się trzy reformy.

Po pierwsze, praworządność. Nie jest absolutnie konieczne, by obywatel społeczeństwa komunistycznego brał udział w stanowieniu praw - tego przywileju nomenklatura z pewnością dobrowolnie nie odda - lecz obywatel musi mieć pewność, że istniejące prawa obowiązują wszystkich, nie wyłączając przedstawicieli władzy. Bowiem warunkiem niezbędnym każdego właściwie funkcjonującego społeczeństwa jest to, że obywatel musi wiedzieć, co mu wolno a czego nie wolno. Wynika z tego, między innymi, ścisła kontrola wymiaru sprawiedliwości nad partyjną biurokracją. Innymi słowy, zerwanie z tradycją, odziedziczoną po caracie, że służby rządowe są ponad prawem. Praworządność nie jest sprzeczna z autorytarnymi rządami i dlatego ta reforma powinna być do przyjęcia.

Druga konieczna reforma to rozszerzenie zakresu prywatnej inicjatywy. Gospodarka bezpośrednio kontrolowana przez reżim musi zostać powiązana z sektorem prywatnym i korzystać z dynamiki tego sektora. To zaś wymaga decentralizacji w przemyśle, zdemontowania kolchozów, przywrócenia w przemyśle i rolnictwie zasady kontraktu

jako reguły a nie jako wyjątku, i przekazania w prywatne ręce sporej części sektora dóbr konsumpcyjnych i usług. Wynikiem takich reform byłaby gospodarka mieszana, w której państwo i partia nadal miałyby olbrzymią władzę, ale która nie dławiliby już sił produkcyjnych. To, co nomenklatura oddałaby ze swej władzy kierowniczej, odzyskałaby z wielokrotną nadwyżką w postaci pomnożonej wydajności.

Trzecia konieczna reforma to administracyjna decentralizacja. ZSRR Nomenklatura musiałaby przyznać, że epoka kolonializmu się skończyła, że nigdy nie uda się jej stworzyć syntetycznego „sowieckiego” narodu na drodze zanikania bez śladu mniejszości etnicznych wśród Rosjan. Nie ma szansy na to, by rząd sowiecki dobrowolnie rozwiązał ZSRR, dzieląc kraj na jego części składowe - sowieckie republiki. Można sobie jednak wyobrazić jakąś formę autentycznego federalizmu, z szerokim samorządem dla mniejszości.

Wymagałoby to tylko przekształcenia w rzeczywistość konstytucyjnej fikcji. Krok taki w dużej mierze złagodziłby istniejące obecnie napięcia etniczne.

Zachodzi ścisły związek między wewnętrznym ustrojem kraju a jego zachowaniem się na arenie międzynarodowej. Dlatego kwestia reform w społeczeństwach komunistycznych ma tak olbrzymie znaczenie dla innych społeczeństw.

Sowiecki militarizm i sowiecka agresja nie są, jak wielu sądzi, wynikiem mitycznej paranoi, wywołanej przez stulecia najazdów z zewnątrz. Nieco tylko głębsze poznanie historii Rosji pokazuje, że kraj ten uprawiał agresję wobec sąsiadów znacznie częściej i bardziej uporczywie, niż to czynili sąsiedzi wobec Rosji.*

* W 1898 rosyjski sztab generalny w studium wojen, które prowadziła Rosja, zapewnia czytelników, że powinni być dumni ze swego kraju i z ufnością patrzeć w niepewną przyszłość, bo w ciągu minionych dwustu lat Rosja przeprowadziła 38 kampanii wojennych, a 36 z nich były to kampanie ofensywne, a tylko dwie obronne.

Imperializm jest dla systemu sowieckiego endemiczny. Po części dlatego, że rządząca elita nie ma innego uzasadnienia swej władzy i swych przywilejów, poza tworzeniem fikcji nieustającego, stałego zagrożenia bytu kraju przez wroga siły z zewnątrz. Po części także i dlatego, że chce zrekomensować obywatelom nędzną egzystencję w kraju demonstrując im przejawy potęgi tego kraju w świecie.

Korzeniem całego problemu - i głównym dziś zagrożeniem pokoju na świecie - jest polityczny i gospodarczy system stalinizmu, który następcy Stalina zachowali. Dopóki nomenklatura pozostaje tym, czym jest, dopóki Sowiety są państwem bezprawia, dopóki energia ludności nie może się przejawiać w sposób twórczy, dopóty nikt inny na świecie nie może się czuć bezpieczny.

VIII

Kluczem do pokoju jest więc wewnętrzne przekształcenie sowieckiego systemu w kierunku praworządności, decentralizacji gospodarczej, rozpowszechnienia pracy kontraktualnej i swobodnej inicjatywy, oraz narodowego samookreślenia.

Przeszkody na drodze do tych reform są olbrzymie. Nomenklatura będzie się opierać takim zmianom tak długo, jak tylko to będzie możliwe, czyli dopóty, dopóki będzie mogła kompensować wewnętrzne niepowodzenia triumfami za granicą. Zawsze będzie przedkładała agresywną politykę zagraniczną ponad stawianie czoła problemom wewnętrznym. W agresywnej polityce zagranicznej może bowiem grać na zwłokę i zdobywać czas przy pomocy rozmaitych manewrów taktycznych, podczas gdy problemy wewnętrzne domagają się zmian strukturalnych, które znacznie trudniej cofnąć.

Większość mieszkańców każdego kraju, nie wyłączając ZSRR, polityką zagraniczną specjalnie się nie przejmuje. Mogą ich napawać niesmakiem upokorzenia kraju, a dumą jego triumfy, ale skutków takich wydarzeń doświadczają tylko pośrednio. Natomiast to, co się dzieje w samym kraju, ma dla nich znaczenie bezpośrednie i natychmiastowe i tu każdy obywatel uważa się za eksperta.

Rywalizując z demokracjami, które chcą tylko tego, by je pozostawiono w spokoju, żeby mogły się zajmować swymi interesami komercyjnymi, rząd taki jak sowiecki zawsze może być w ofensywie.

Natomiast we własnym kraju, rząd taki wiecznie prowadzi wojnę obronną przeciw własnemu społeczeństwu, które gotowe jest wykorzystać każdą okazję, każdy przejaw słabości, by wysunąć roszczenia do większej władzy w dziedzinie gospodarczej i politycznej. Kiedy społeczeństwo zdobyło jakieś pozycje, trudno je z nich potem usunąć. Wskazawszy na te trudności, trzeba jednak stwierdzić,

przeżył swą użyteczność, a siły prące ku zmianom stają się niemal nie do odparcia.

Związek sowiecki, skierowawszy swą energię na wewnątrz, z konieczności osłabił swój militarizm i ekspansjonizm.

Warunek wstępny wszelkich reform w Sowietach, to oddanie przez nomenklaturę części swej władzy ludziom, którymi rządzi, ograniczenie arbitralnych uprawnień jej członków, pozwolenie na to, by prawo i stosunki kontraktualne zastąpiły biurokratyczny kaprys.

Wszystko, co dokona się w tym kierunku, będzie osła-

biało niepoohamowany dotychczas głód podbojów. Bowiem choćby potęgą Rosji nie wiem jak schlebiała jej obywatelom, mają oni inne problemy, we własnym domu.

Olbrzymiego zadania wewnętrznej przebudowy, stojącego przed krajem, nie da się podjąć dopóty, dopóki wydatki wojskowe będą się utrzymywać na obecnym poziomie. Ale obcinanie budżetu wojskowego wymaga bardziej pokojowej polityki zagranicznej.

Innymi słowy, im silniejsza presja na sowiecki reżim, by stawiał czoła rzeczywistości kryzysowi w kraju, zamiast się zajmować sztucznie wywoływanymi kryzysami na świecie, tym większa zależność tego reżimu od własnych obywateli i tym większa zdolność tych obywateli do powstrzymania rządu od zagranicznych awantur. To samo stwierdził już Fryderyk Engels.

Cała to groźba wojny światowej zniknie w dnu, kiedy zmiana sytuacji w Rosji pozwoli narodowi rosyjskiemu położyć kres tradycyjnej dla caratu polityce podbojów i zająć się żywymi interesami wewnątrz-krajowymi, interesami, które są skrajnie zagrożone zamiast fantazjować o podboju świata.

Kto ma wątpliwości, niech spojrzy na ewolucję Chin po śmierci Mao. Dopóki Mao rządził Chinami, kraj prowadził skrajnie agresywną politykę zagraniczną, grożąc pozog Trzeciego Świata w wojnach „narodowo-wyzwoleńczych” a nawet lekceważąc wojnę nuklearną. Waszyngton tak sobie wziął do serca te pogroźki, że posłał setki tysięcy żołnierzy na drugą stronę kuli ziemskiej, by dowiedzieć, że potrafi sobie z nimi poradzić. Następcy Mao jednak postanowili, że ich głównym zadaniem musi być modernizacja gospodarki. Od kiedy ta decyzja zapadła, agresja w działaniu i w słowach ustała, jak za dotknięciem różdżki czarnoksięskiej.

Modernizacja gospodarki pociągnęła za sobą serię reform, w tym decentralizację decyzji, stopniowe demontowanie systemu kolektywnych gospodarstw rolnych i udzielenie większej swobody sektorowi prywatnemu. Równoległe, czyniono starania, aby zaprowadzić większą praworządność w stosunkach między państwem a obywatelami.

Obwarowana biurokracja po cichu sabotowała te posunięcia, ale mimo to ich wpływ na politykę zagraniczną był zaskakujący.

Świadome, że poprawa stosunków z Zachodem jest dla modernizacji konieczna, Chiny poczyniły ostrożne kroki w kierunku zbliżenia stosunków gospodarczych, politycznych i wojskowych.

Tak więc, to nie sukces, lecz niepowodzenie sprawiło, że komunistyczne Chiny przemieniły się ze śmiertelnego wroga krajów „kapitalistycznych” w ich quasi-partnera. Nie obietnice pomocy z Zachodu, lecz rozpacziwa potrzeba takiej pomocy.

I nawet kiedy się weźmie odpowiednią poprawkę na to, że Rosja to nie Chiny, trudno wykazać, że doświadczenia jednego państwa stalinowskiego nie mają istotnego znaczenia dla drugiego takiego państwa.

Nie trudno o wnioski z tych uwag dla polityki Zachodu. Zachod wienie uczynić wszystko, co w jego mocy, aby pomagać wewnętrznym siłom prącym do przemian w ZSRR i w jego państwach satelickich. Wspomagać siły, które podkopują stalinowskie podwaliny reżimów komunistycznych.

Cel ten da się częściowo osiągnąć stawiając twardy opór sowieckiej ekspansji i sowieckiemu szantazowi militarnemu. Taki opór zamknie nomenklaturze możliwość kompensowania wewnętrznych niepowodzeń triumfami za granicą.

Po drugie, odcinając blok sowiecki od pomocy gospodarczej w rozmaitych formach, można pomóc w nasileniu ogromnych nacisków na jego już trzeszczącą gospodarkę. To pchnie kraje tego bloku ku ogólnej liberalizacji i ku kompromisowi z Zachodem, gdyż jest to jedyna droga do ograniczenia wydatków wojskowych i do uzyskania dostępu do pomocy Zachodu w dziele modernizacji.

Doświadczenie raz po raz dowodziło, że próby pohamowania sowieckiej agresji przez połączenie kar i nagród nie prowadzi do celu, bo skierowane są na objawy problemu, czyli na agresywne zachowanie, a nie na jego przyczynę, którą jest system polityczny i gospodarczy, wywołujący to agresywne zachowanie. Zachód więc, we własnym interesie, powinien udzielać zachęty antystalinowskim siłom i procesom w bloku sowieckim. Taka polityka wymaga nie obalania komunizmu, lecz pozwolenia mu na to, by się sam obalił.

Ku marksizmowi

Wybuch I Wojny Światowej częściowo zniwelował spory frakcyjne w ramach PPS po rozpoczęciu działań wojennych, do PPS - Frakcja Rewolucyjna dołączyła się oderwana dwa lata wcześniej PPS- Opozycja (F Perl, T Arciszewski, J Cynarski, W Kunowski) Natomiast oddzielona w 1906 PPS-Lewica skłaniała się coraz bardziej z pozycji socjalistycznych w stronę marksistowskich, by wreszcie w 1918 stać się jednym z założycieli Komunistycznej Partii Polski

Spodziewany wybuch powstania antyrosyjskiego z chwilą wkraczania wojsk państw centralnych na ziemię polską nie zmaterializował się Ze względu na to, że partią najefektywniej zaangażowaną w czyn zbrojny była PPS, brak aktywności bojowej oznaczał klęskę prestiżową ergo spadek popularności W trakcie działań wojennych nastąpiło dalsze osłabienie partii Legiony początkowo przez wielu afiliowane z ideologią socjalistyczną zaczęły się wymykać spod i tak nominalnej duchowej kurateli Na skutek zaś czynnego zaangażowania w działania bojowe opuściło partię wielu działaczy jak J Piłsudski, W Sławek, M Sokolnicki nie chcąc być skrepowanym dyscypliną partyjną Z drugiej strony po zajęciu ziem polskich zaboru rosyjskiego, przez wojska austriacko-niemieckie, bynajmniej nie nastąpił rozkwit działania PPS, która teraz mogła działać legalnie Podziemne struktury partii ucierpiały na skutek wojny gdyż wielu towarzyszy znalazło się w armii, bądź zostało ewakuowanych w głąb Rosji

W opozycji do okupantów

W chwili gdy w 1915 powstaje Centralny Komitet Narodowy, PPS-Frakcja Rewolucyjna wchodzi w jego skład, popierając zatem politykę państw centralnych w stosunku do kwestii polskiej W momencie ogłoszenia manifestu 2 Cesarzy 5 XI 1916, rezultatem czego było m in powołanie Tymczasowej Rady Stanu, PPS wprowadziła swych przedstawicieli do tego organu, jednak w stosunku do Rady Regencyjnej zajęła stanowisko opozycyjne co wynikało z faktu, że było to już po "kryzysie przysięgowym" w Legionach i PPS przeszła do otwartej opozycji w stosunku do okupantów austro-niemieckich Punktem kulminacyjnym tej postawy było zbrojne wystąpienie przeciwko siłom militarnym Austro-Węgier i Niemiec W listopadzie 1918 obok Polskiej Organizacji Wojskowej w akcjach rozbrajania okupantów wzięło udział Pogotowie Bojowe PPS Z chwilą gdy powstały całkowicie niezależne od zaborców organa rządowe 7 XI 1918 w Lublinie (Rząd I Daszyńskiego) czy Warszawie 17 XI (Rząd J Moraczewskiego) PPS odegrała w nich kluczową rolę - na dobrą sprawę były to gabinety kontrolowane przez PPS W grudniu miał miejsce pierwszy Zjazd Partii (XV z kolei) odbyty w wolnej Polsce W kwietniu 1919 ma miejsce następny Zjazd w Krakowie, gdzie PPS i PPS-D (Galicji i Śląska Cieszyńskiego) oraz PPS - Zaboru Pruskiego łączą się w jedną całość Mimo iż z chwilą zmartwychstania II Rzeczypospolitej, w organizowaniu administracji cywilnej i wojskowej, a także Rad Delegatów Robotniczych istotną rolę odgrywali członkowie PPS, jednak w miarę upływu czasu członkowie tej partii albo sami się wycofywali z jednych organów jak R D R - w innych zostawali wymanewrowani przez reprezentantów innych partii

Rola PPS maleje

Teoretycznie zjednoczona PPS winna odgrywać czołową rolę, lecz w praktyce rola jej w społeczeństwie zaczynała maleć Tylko na terenie dawnej Kongresówki szczególnie w okręgach przemysłowych jak Łódź, Warszawa czy okręg Śląsko-Dąbrowski, PPS zachowała, choć w porównaniu z 1905 rokiem znacznie uszczuplone, wpływy Na terenach b zaboru pruskiego PPS była efemerydą, liczyła niewiele więcej ponad 2 tysiące członków, także PPS-D (Śląska Cieszyńskiego i Galicji) posiadała 15 tysięcy członków, trudno więc taką grupę nazwać partią masową (w sumie partia liczyła ponad 50 tysięcy czyli połowę tego co posiadała w 1905 tylko na terenie Królestwa Kongresowego) Najaktywniejsza grupa oderwała się w czasie wojny i nie powróciła już nigdy do partii, co wynika, że traktowała ją jako odskocznnię do własnych interesów Nie były to więc siły, które by mogły aktywnie konkurować z partiami powiązаныmi z ideologią narodową Ze słabości tej zdawał sobie sprawę J Piłsudski, który nie chciał się w tej sytuacji opierać wyłącznie na PPS dążąc do znalezienia "modus vivendi" z Obozem Narodowym J Piłsudski dokonał tego kosztem socjalistycznego rządu J Moraczewskiego, którego w styczniu 1919 zastąpił mający powiązania z "narodowcami" I Paderewski W pierwszych wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej PPS też nie wypadła rewelacyjnie zdobywając 10% głosów, podczas gdy jej "endekoidalni" konkurenci 4 razy więcej Nagła zmiana sympatii społeczeństwa w stosunku do partii so-

cialistycznej wiązała się w dużej mierze z sytuacją w Rosji pogrążonej w wojnie domowej Oponenti PPS potrafili za pomocą "propagandy szeptanej" przekonać część nieuswiadomionego społeczeństwa, że zło jakie się dzieje na wschodzie w dużej mierze należy przypisać ideologii socjalistycznej stawiając bez uzasadnienia znak równości między polityką bolszewików a polityką socjalistów

Tło zamachu majowego

O ile w latach 1905-07 PPS symbolizowała chęć walki z caratem, zaś Narodowa Demokracja była symbolem ugody, teraz dzięki krzykliwej propagandzie N D uzurpowała sobie monopol na patriotyzm - kosztem oczywiście innych partii Niewiele zmienił to fakt pełnego poparcia udzielonego przez C K W gabinetowi koalicyjnemu W Witos i aktywnemu zaangażowaniu się członków Partii w wojnę z Sowiecami w 1920 Zwycięskie zakończenie wojny i duży wkład jej członków nie doprowadził do zmiany nastrojów społeczeństwa, które nadal traktowało partię dość obojętnie Doprowadza to do pewnych alienacji objawem czego są uchwały XVIII Kongresu w Łodzi (lipiec 1921) postulujące niepartycypowanie w rządach koalicyjnych, razem z partiami burżuazyjnymi czyli związanymi z Obozem Narodowym W latach 1921-23 nie biorąc udziału w rządach PPS broniła gabinetowi centrowych Ta polityka wyczekiwania spychała partię na boczne tory i już na XIX Kongresie w Krakowie (styczeń 1924) uchwalono, że PPS może wejść do takiego rządu, który będzie miał profil anty-prawicowy W listopadzie 1925 PPS weszła do gabinetu koalicyjnego A Skrzynskiego W maju 1926 partia poparła zdecydowanie zamach majo-

W Witos (PSL-Wyzwolenie, 2,5 roku otrzymał W Kiernik PSL - Piast, 2 lata H Lieberman i N Barlicki (obydwaj PPS) i W Witos PSL-Piast 1,5 roku, K Baginski PSL-Wyzwolenie 2 lata, a poseł A Sawicki został uniewinniony Proces brzeski z jednej strony przyniósł spopularyzowanie idei Partii (list otwarty profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego w obronie skazanych) z drugiej strony, gdy niektórzy skazani jak A Pragier czy H Lieberman przed uprawnieniem wyroku wyjechali za granicę, przyczyniło się to osłabienia partii Na XXII Kongresie (maj 1932) lewica z B Drobnerem i Centrum z Z Zaremby krytykuje C K W, następny Kongres (Warszawa - luty 1934) przynosi uchwałę o "dyktaturze proletariatu" Od tego czasu datuje się zwrot na "lewo" części działaczy (N Barlicki, S Dubois, J Hochweld) co zamieściło CKW i w 1935 zrezygnowano z możliwości współpracy taktycznej z komunistami W tym okresie PPS bojkotuje wybory do Sejmu (1935, 1938) natomiast odnosi sukcesy w wyborach samorządowych

Rozwiązanie partii i nieprawie dziedzictwo

Z chwilą wybuchu wojny PPS tworzy w stolicy i na wybrzeżu bataliony robotnicze po kapitulacji Warszawy, Z Zaremby z upoważnienia CKW ogłasza rozwiązanie partii Powstaje natomiast działająca konspiracyjnie "Wolność, Równość, Niepodległość" (WRN-PPS), na czele której stają Z Zaremby i K Puzak, wiosną 1940 powstała tajna organizacja "Polscy Socjaliści" kierowana przez A Prochnika, później przekształcona w Robotniczą Partię Polskich Socjalistów (po śmierci A Prochnika w maju 1942 kierownictwo objął L Raabe)

P P S

(c.d.)

wy (12 -14 V 1926), w wyniku którego J Piłsudski przejął władzę PPS posiadając duże wpływy w związkach zawodowych spowodowała strajk kolejarzy, na skutek czego Rząd "Chjeno-Piast", którego Premierem był W Witos został pozbawiony jednostek wojskowych z Wielkopolski, Pomorza i Śląska wiernych przysiędze Mimo relatywnie słabego zainteresowania wyborców programem partii, PPS potrafiła mieć duże wpływy w niewralgicznych punktach jak związki zawodowe, ruch spółdzielczy, samorządowy itp ponadto kierowała także Towarzystwem Uniwersyteckiego Robotniczego - ruchem samoszkoleniowym

Rozczarowanie

Juz w grudniu 1926 następuje rozczarowanie w stosunku do rządów J Piłsudskiego Okres ten przynosi następne rozłamy, zbliżone w swych profilach do tych jakie miały miejsce dwie dekady temu, czerwiec 1926 PPS-Lewica (po raz drugi ta sama nazwa, grupa istniała do 1931)

W październiku 1928 odłącza się grupa Jaworowskiego tworząc PPS-Frakcja Rewolucyjna, która bez zastrzeżeń popierała rządy "sanacyjne" Mimo podziałów w wyborach 1928 PPS zdobyła najwięcej w swej historii głosów (1,5 miliona i 63 mandaty poselskie) Sukces swój zawdzięcza rozczarowaniu części społeczeństwa bilansem dwuletnich rządów J Piłsudskiego, które wobec tego daje wyraz poparcia opozycyjnej partii jaką jest w tym czasie PPS Jesienią 1929 dochodzi do porozumienia PPS z 5 innymi partiami robotniczo-chłopskimi (Narodowa Partia Robotnicza, Chrześcijańskie Stronnictwo Demokratyczne, Stronnictwo Chłopskie, Polskie Stronnictwo Ludowe - Piast, Polskie Stronnictwo Ludowe - Wyzwolenie) w celu ustalenia wspólnej płaszczyzny wyborczej

W koncu czerwca 1930 ma miejsce Kongres w Krakowie w Obronie Praw Wolności Ludu W sierpniu na czele rządu staje J Piłsudski, zostaje rozwiązany Sejm, wybory wyznaczone na listopad W nocy z 9 na 10 aresztowano posłów opozycyjnych, (6 z PPS) W wyborach przeprowadzonych w listopadzie w atmosferze terroru, zwycięża Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (atrąpa organizacyjna skupiająca jednostki pro-rządowe, którą kierował W Sławek) uzyskując 247 mandatów (PPS - 24) W procesie opozycji parlamentarnej w Brześciu (26 X 1931 - 13 I 1932) gdzie przed Sądem postawiono jedenastu posłów oskarżonych o próbę "przejęcia władzy" Najcięższe wyroki były udziałem posłów socjalistycznych, 3 lata otrzymali S Dubois, A Ciołkosz, A Pragier i M Mastek, a

W ramach tej organizacji część działaczy zaczęła wyraźnie być kokietowana przez Moskwę (E Osobka-Morawski, S Szwalbe, H Świątkowski) co spowodowało rozłam i powstanie PPS-Lewica, która mimo nazwy nie miała nic wspólnego z komunistami PPS przejmują działacze, którzy dążą do zacieśnienia współpracy z komunistami, wchodząc razem do Krajowej Rady Narodowej, która w zamierzeniach komunistów miała być substytutem Sejmu Z chwilą powstania PKWN (Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego), RPPS jest jedną z partii założycielskich, wkrótce we wrześniu w Lublinie następuje kolejna mistyfikacja - RPPS ogłasza się spadkobierczynią tradycji PPS jedyną i słuszną partią na tej drodze zacieśniając więzy współpracy z komunistami Działacze RWN-PPS nie dostają pozwolenia na reaktywowanie partii i część z nich z Z Zuławskim wiąże się z PSL W Londynie zaś po rezygnacji S Mikołajczyka w listopadzie 1944 na czele Rządu RP na Obczyźnie staje członek PPS T Arciszewski W ramach "koncesjonowanego" PPS scierały się koncepcje podporządkowania PPR i koncepcja przejęcia bardziej niezależnej roli arbitra między PPR a PSL Jednak zwyciężyła ta pierwsza na skutek nacisków ze strony komunistów (w listopadzie 1946 podpisano umowę o współpracy) kierownictwo partii wbrew opiniom "dołów partyjnych" bierze udział w "Bloku Wyborczym" obok PPS, SL i SD zarówno w referendum w czerwcu 1946 jak i w wyborach w styczniu 1947 (wiedząc, że asygnuje świadome fałszerstwo) Na XXVII Kongresie we Wrocławiu wypowiedziano walkę "socjal-demokratycznym tendencjom" w partii, co oznaczało, że partia ma się zamienić w centralnie sterowaną partię typu marksistowsko-stalinowskiego Wiosną 1948 wysunięto hasło połączenia PPR We wrześniu Rada Naczelna przyjęła marksizm-leninizm-stalinizm za podstawę ideologiczną Przewodniczącym CKW został H Świątkowski, a galerię światków i protoplastów partii stanowili wyłącznie Marks, Engels, Lenin, Stalin w czym partia oprócz nazwy zupełnie nie różniła się od komunistycznej Następnym krokiem było więc scalenie gdyż nie miało sensu na tym etapie utrzymywać dwu identycznych partii Pogrzeb w tym momencie zupełnie nominalnej odrębności odbył się w grudniu 1948 (14 XII) w auli Politechniki Warszawskiej Do historiografii komunistycznej wydarzenie to przeszło jako XXVIII Kongres Połączeniowy Nazajutrz od tej daty istniała PZPR Na emigracji kontynuowali tradycje PPS (nie uznając "gwałtu połączeniowego", któremu opierała się większość członków, lecz kierownictwo czując poparcie PPR a przede wszystkim Urzędu Bezpieczeństwa postanowiło inaczej)-A Pragier, L i A Ciołkosz, W Kwapiński, Z Zaremby, wydawany też jest miesięcznik "Robotnik" (Londyn Wlk Brytania)

Dolorado

Teatr Jednego Aktora jest dla artysty, kory odgrywa tam główną i jedyną rolę, przedsięwzięciem szalenie trudnym. Tu już nie chodzi o to, że cała sprawa pomyślana jest jak monolog. W końcu, kilkugodzinne rozprawianie z samym sobą jest dzisiaj domeną nie tylko aktorów.

Problem polega raczej na tym, że owy dyskurs nie odbywa się w pustej sali (w każdym razie nie takie są intencje autorów), że na tej sali siedzą zwykle jacys ludzie, i że ci ludzie znaleźli się tam nie po to, by uciąć sobie drzemkę. Grac w takim teatrze, koncentrować uwagę widowni przez okryte dwie godziny i wyjść z tego obronną ręką - to musi być kwestia talentu aktora, niezwykłości prezentowanego dzieła, no a także artystycznego wyrobienia samej publiczności.

W przypadku sztuki Edwarda Redlinskiego "Dolorado" przedstawionej niedawno na scenie West Toronto Secondary School przez Jerzego Kopczewskiego - Bułeczka, te wszystkie elementy stopiły się w jedną, wspólną całość, dając nam asumpt do intensywnych rozmyślań na następnych parę miesięcy.

Kim są autorzy tego spektaklu i jakimż to sposobem zdołali wstrząsnąć tymi, którym nie za często zdarza się doświadczac estetyczne wzruszenia.

Nazwisko Redlinskiego kojarzy się natychmiast z "Konopielką" - oryginalną powieścią odważnie nawiązującą do tradycji, w której tkwią korzenie znakomitej większości naszych rodaków. Jest to mianowicie

tragikomiczna wariacja na temat kultury chłopskiej.

Redlinski, który sam się nią kiedyś karmił, odtwarza w swojej "Konopielce" nie tylko świat obyczajów, przesądów polskiej wsi, ale i rekonstruuje typ świadomości ówczesnego chłopca, co zdaje się być niedwuznacznym przyczynkiem do wyjaśnienia fenomenu naszego rolnictwa, tak bardzo kłującego w oczy orędowników totalnej kolektywizacji.

"Konopielkę" uznaje się dzisiaj za jedną z najlepszych książek powojennych czterdziestolecia (m.in. w ankiecie czytelników "Polityki"). Doczekała się ona także kilku adaptacji scenicznych, przeważnie udanych. Redlinski próbował wkrótce potem zdyskontować sukcesy "Konopielki" i napisał "Awans" - jakby dalszy ciąg perypetii "Kirelejonów" z Taplar.

Od tamtych czasów upłynęło mnóstwo lat (dokładnie 11) i oto niespodziewanie dla wszystkich, Redlinski raz jeszcze wraca do swoich dawnych bohaterów. Zaskoczenie jest niejako podwójne, bowiem tym razem szukał on inspiracji w podróży do Ameryki. Widok Nowego Jorku musiał na Redlinskim zrobić potężne wrażenie, skoro uwinął się z nowym opowiadaniem w tak krótkim czasie. "Dolorado" zostało ukończone w listopadzie ubiegłego roku, a z początkiem bieżącego odbyła się jego teatralna premiera (w Nowym Jorku).

Niemal od zarania swej przygody z "Doloradem", Redlinski ściśle współpracował z Jerzym Kopczewskim-Bułeczka, 40-letnim aktorem Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie, mającym na swym koncie m.in. występy w Laboratorium Grotowskiego i w słynnej Piwnicy pod Baranami.

Bułeczka, w jakims sensie wyspecjalizował się w scenicznych interpretacjach prozy Redlinskiego, zdaniem wielu krytyków, jego kreacja Kaziuka z "Konopielki" nigdy nie znalazła godnej konkurentki. Nie ulegało zatem wątpliwości, iż w sytuacji gdy Redlinski, po pierwsze, spotkał Bułeczka w Nowym Jorku, po wtóre zaś, oczarował go nowymi pomysłami, ten ostatni - czyli Bułeczka - ponownie stanie się jednoosobowym filarem całego widowiska.

Przyznam się, że kupując bilet na raczej skromnie anonsowane "Dolorado", nie oczekiwałem jakiegos rewelacji. Ot, Bułeczka, trochę dziwny tytuł, no i ten wielce zabawny Redlinski. Odrobina śmiechu poznam, sobotnim wieczorem nie powinna nikomu zaszkodzić - myślałem sobie. Tymczasem spektakl zaczął się dość ponuro, bo oto sam Kopczewski z niespotykaną u niego powagą oznajmił wszystkim, że

"Dolorado" w żadnym wypadku komedią nie jest, i że powinniśmy słuchać jego monologu w skupieniu, jeśli w ogóle chcemy tutaj cokolwiek zrozumieć.

Nie przypuszczałem wtedy, że owo paniczne zerknięcie na zegarek, które wykonałem w momencie rzucenia ze sceny pierwszej frazy, będzie ostatnim przed upływem następnych dwóch godzin. To fakt, że moje zainteresowanie mogło być pochodną głodu oglądania czeokolwiek, co choć trochę pachniałoby teatrem, ale jak wobec tego wytłumaczyć entuzjazm innych?

No coż, chyba tylko klasą Kopczewskiego i sztuki, którą tutaj przedstawił.

"Dolorado" to w rzeczy samej fascynujący dyskurs o Polakach, o ich jakże pokrętnych losach.

Bohaterem jest Michał - średnio znany pisarz z taplarskim (a więc chłopskim) rodowodem, któremu z nieznanymi jeszcze powodów, zebrało się na retrospekcje. W miarę upływu czasu, staje się zrozumiałe, dlaczego ten oto od wielu lat warszawiak siedzi w opuszczonej chacie i nagrywa na taśmę wstrząsającą opowieść o sobie samym, opowieść, którą on nazywa listem. Otoż ta forma listu okazuje się niesłychanie istotnym detailem, kluczem do wyjaśnienia tragedii tego człowieka.

Michał adresuje swoje słowa do Andrzeja, dawnego przyjaciela, który od pewnego czasu mieszka w Stanach Zjednoczonych i którego - on Michał - miał przyjemność zaledwie parę miesięcy temu wizytować. Podróż za ocean stała się dla Michała katalizatorem olbrzymich przemian w jego własnym widzeniu świata, w jego - ujmijmy to patetycznie - stosunku do otaczającej rzeczywistości.

A rzeczywistość, proszę Państwa, ma postać współczesnej Polski. Tej po stanie wojennym, po zdławieniu Solidarności.

Gdyby realizatorzy sztuki ujęli dramat Michała w zestawieniu tego co wspomniałem i radośnie (Ameryka) z tym co szare i beznadziejne (Polska), to pewnie przegraliby całą swą oryginalność. Wszak tego typu konstatacje są tyleż banalne, co nieprawdziwe. Na szczęście, "Dolorado" nie ma ich prawie wcale. Właściwy dramat Michała, jest dramatem wyboru, wyboru między tym mniej - a tym większym upokorzeniem, pomiędzy różnie szacowanymi wyrzeczeniami. Dylematy bohatera "Dolorado" do złudzenia przypominają nasze własne, choć Michał jeszcze nie został emigrantem.

Redlinski i Kopczewski w miarę dobrze rozpoznali specyfikę życia w obcym kraju. Ich sądy o Polonii, chociaż bardzo bolesne, są, w moim przekonaniu, w większości prawdziwe.

Nie zgodziłbym się natomiast z tą tezą, która zabrzmiała trochę jak manifest, że rodak na emigracji winien dążyć do pozabawienia się "garbu polskości", bo rzekomo tylko w ten sposób zapewni sobie spokój ducha i względnie wysoką pozycję. Pomyśl to może dobry, tyle, że szalenie nierealny. przecież nie każdy może (nie mówiąc już o tym, że nie każdy chce) zasymilować się z tubylcami. W wariacie optymalnym, owa powszechność do małpowania Anglosasów zrodziłaby pewnie znacznie więcej "polish jokes" niż jakiegokolwiek uznania.

W sztuce Redlinskiego i Bułeczki, cały ten przykład jest jedynie fragmentem większego przesłania, które w sumie zdradza niechęć autorów do przesadnego hołdowania tradycjom. I tutaj, mają oni niewątpliwie rację.

Chyba faktycznie tak to jest, że my Polacy jesteśmy zanadto sentymentalni, za bardzo związani ze swoją przeszłością. W imię dochowywania wierności temu co było, staraliśmy się nie dostrzegać tego co jest. Stąd zapewne wynikają te nasze nieustanne rozdarcia, pęknięcia, ta jakże częsta bezradność w sytuacjach zdawałoby się oczywistych.

Czy rzeczywiście, słowiańska natura tłumaczy do końca naszą niedolę?

Kopczewski w swoim krótkim wprowadzeniu przed spektaklem zastrzegł się, że "Dolorado" ma niewiele wspólnego z polityką. Doprawdy, ciężko w to uwierzyć, skoro ciągle przewija się tam pytanie, dlaczego Polska nie może być Polską? Otóż każdy z nas, nawet Stryk z zacofanych Taplar, doskonale zdaje sobie sprawę, że to nie jest kwestią niegospodarności, demoralizacji, przywiązania do tradycji. Logicznie i dalej rozumując, gdyby ta Polska była Polską, pewnie nie mielibyśmy dzisiaj tych trudnych wyborów.

No, ale je mamy i Bog mi świadkiem, nie trudno zgadnąć dlaczego.

JANUSZ PIETRUS

P.S. A tak na marginesie. Analizą gustów polskich torontńczyków nikt się dotąd nigdy nie zajmował. Mam wrażenie, że spora to strata, szczególnie dla tych, którzy podejmują czasem ten heroiczny wysiłek wstrzykiwania Polakom odrobiny polskości w postaci kabaretów, teatrow, koncertów itp. Mogłoby się wydawać - co może bardziej ruszyć rodaków, niż dobra sztuka o nich samych? Redlinski i Bułeczka też tak pewnie myśleli i, przynajmniej jeśli idzie o Toronto, bardzo się pomylili. Ta garstka widzów (co z tego, że zachwyconych?) nie była najlepszym ekwiwalentem ich naprawdę rzetelnej pracy.

POLSKA W OCZACH kanadyjskiego handlowca polskiego pochodzenia

A.P. Jest handlowcem w jednym z dużych kanadyjskich przedsiębiorstw. Niedawno był on z handlową wizytą w Europie, przy okazji spędził dwa dni w Polsce.

E.T. W jakim celu pojechał Pan do Polski?

A.P. Moj dwudniowy pobyt w Polsce miał na celu business oraz spotkanie z rodziną, której dawno nie widziałem, i z którą prawie straciłem kontakt.

E.T. Czy była to Pana pierwsza wizyta w Polsce?

A.P. Nie, w Polsce byłem po raz drugi. Niemniej od mojego pierwszego pobytu

upłynęło 20 lat. Podczas mojej pierwszej wizyty przebywałem głównie na wsi. Wtedy pojechałem do Polski z moim ojcem, który był Polakiem.

E.T. Jakie zmiany Pan dostrzegł po 20 latach niewidzenia Polski?

A.P. Jak już powiedziałem 20 lat temu przebywałem głównie na wsi, wtedy nie byłem zainteresowany sprawami Polski do tego stopnia co teraz. Jednakże 20 lat temu odnosiło się wrażenie, że Polacy to ciężko pracujący ludzie, bez specjalnej zapłaty za ciężką pracę. Odzywiali się raczej kiepsko, wyposażenie ich domów (meble) było także bardzo biedne. Niestety takie samo wrażenie odniosłem z mojej ostatniej wizyty.

E.T. Jak wyglądali przechodnie i ulice?

A.P. Miasta i ulice były bardzo ponure, zimne i szare. Ludzie zdawali się nie mieć wcale życia w sobie, byli także smutni i szarzy. Gdybym nie rozumiał dlaczego tak jest, pomyślałbym, że są nieprzyjazni i nieserdyczni.

E.T. Gdzie Pan przebywał w czasie swojej wizyty?

A.P. Pierwszą noc spędziłem w Warszawie w hotelu Victoria i muszę przyznać, że jest to pierwszorzędny hotel. Obsługa jest tam bardzo uprzejma, nie ma żadnych braków w zaopatrzeniu, w restauracji można dostać wszystko, no i ceny nie są wcale takie wysokie. Jest to jednak jedyne tego rodzaju miejsce, z tych w których byłem. W innych restauracjach średnio na 60 pozycji w karcie, jedynie 5-6 jest osiągalne. Nawet w dużych miastach w dobrych restauracjach nie mieli po prostu piwa. Poza tym obsługa klienta poza Victorią jest fatalna. Dawało się odczuć, że "I don't care" jest general-

ną postawą pracujących Polaków, z którymi się zetknąłem, nawet tych, z którymi prowadziłem rozmowy handlowe. Następnego półtora dnia spędziłem z rodziną (kuzyni, kuzynki i ich rodziny).

E.T. Co Pana krewni sądzą o obecnej sytuacji w Polsce?

A.P. Moim krewnym, jak na warunki polskie, powodzi się niezłe, a to dlatego, że mąż i żona pracuje. Mieszkają w budynku apartamentowym, który z zewnątrz wygląda bardzo biednie i brudno, ale w środku mieszkania moich krewnych są dość dobrze urządzone i czyste. Natomiast jeśli chodzi o to, co sądzą, to przede wszystkim są bardzo słabo poinformowani o tym, co się dzieje w Polsce. Ja, na przykład, wiedziałem więcej o sprawie i śmierci księdza Jerzego Popiełuszki niż oni.

E.T. A jak Pana krewni odbierają Kanadę jako kraj?

A.P. To co zauważyłem to bardzo słaby poziom wiedzy ogólnej o Kanadzie. Na przykład nie wiedzą kto to jest Gretzky, dzieci przynosiły mi obrazki Indian na kornaczki i pytały czy jest ich dużo w Kanadzie.

E.T. Oprócz krewnych, czy rozmawiał Pan z innymi osobami o sprawach Polski?

A.P. Tak, w hotelu Victoria wynająłem taksówkarza, który woził mnie po Polsce (do krewnych). On naswietlił mi wiele spraw, opowiedział jak Rosjanie grabią Polskę, wywozząc towary i nie płacąc dostatecznie za nie.

E.T. Czy spotkał się Pan z jakimis wydanymi podziemnymi?

A.P. Nie, w ciągu dwóch dni niewiele można zobaczyć i załatwić. Widziałem jednak dolara z Solidarnością - taksówkarz mi pokazał.

E.T. Jak Pan widzi przyszłość Polski?

A.P. Myślę, że wszystkie państwa komunistyczne powoli podupadają. I na razie nie bardzo widzę możliwość ucieczki. Ale gdyby wszystkie razem się zebrały i sprzeciwiły agresji Rosjan i komunistów, mogłyby się wyzwolić. W czasie mojej wędrowki po Europie byłem także w Czechosłowacji, tam pomimo tego, że jest lepiej, nawet rozmawiać nie chcieli. Jeden Czech w końcu zgodził się na rozmowę, ale tylko gdy będziemy spacerowali - bał się, że nas będą podsłuchiwać.

E.T. Co Pana najbardziej zaskoczyło w Polsce?

A.P. Ilość pięknych, towarzyskich, inteligentnych, wykształconych, znających angielski dziewcząt.

E.T. Jakie znaczenie miała Pana wizyta w Polsce jako dla Kanadyjczyka polskiego pochodzenia?

A.P. Wizyta ta wzbudziła moje zainteresowanie Polską, Polakami, polskością, polską kulturą. Niewątpliwie miała ona także znaczenie w zacieśnieniu więzów z rodziną mojego ojca w Polsce. Mam zamiar zaprosić kilku członków rodziny do Kanady. I sam mam również zamiar pojechać do Polski, skoro tylko będzie znowu okazja.

E.T. Dziękujemy Panu za rozmowę.

Rozmawiała A.F.

MONTREAL

AKCJA UCZCZENIA Ś P KS JERZEGO POPIELUSZKI

Zgodnie z naszym przewidywaniem datki na tę akcję nadal wpływają. Wobec tego przedłużymy okres jej trwania do końca kwietnia br. Ukoronowaniem zaś tej akcji będzie Wieczór Artystyczny poświęcony pamięci Ks. Jerzego Popiełuszki zorganizowany staraniem naszego Komitetu z łaskawym udziałem polskich środowisk twórczych.

Na program tego Wieczoru złożą się Wyjątki z homilii i modlitw Ks. Jerzego Popiełuszki, które odczyta ks. Andrzej Guryn.

Fragmenty polskiej poezji recytowane przez p. Stanisława Bredydygan da aktora i reżysera polskich teatrów.

Przezroczą z wystawy malarstwa symbolicznego, która miała miejsce w grudniu ub. r. w Kościele Św. Stanisława Kostki w Warszawie.

Koncert skrzypcowy i ilustracja muzyczna w wykonaniu p. Ireneusza Bogajewicza, członka Montrealskiej Orkiestry Symfonicznej z akompaniamentem pianistki pani Jadwigi Knott Bogaiewiczowej, b. prof. Wzwyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach.

Wieczór ten odbędzie się dokładnie w półrocznicę uprowadzenia Ks. Jerzego Popiełuszki przez oficerów milicji tj. dnia 19 kwietnia br. o godz. 19.30 w sali kościoła ewangelickiego pod wezwaniem Św. Ansgara przy Grand Blvd Nr 4020 rog. ul. Notre Dame-de-Grace. Wstęp \$6.00 od osoby. Bezpłatny parking samochodowy na tyłach tego kościoła. Bilety w przedsprzedaży do nabycia u wszystkich członków Komitetu Pomoc Polsce a w dniu imprezy przy wejściu. Po wszelkie informacje prosimy dzwonić pod nr telefonu 733 9108.

Dochozł z tego Wieczoru jak i z całej tej akcji jest przeznaczony na zakup lekarstw dla Działu Leków Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski zorganizowanego przez s.p. Ks. Jerzego Popiełuszke przy kościele Św. Stanisława Kostki w Warszawie.

Wszystkim nam wiadomo jak dotkliwy jest brak leków w Polsce dlatego bardzo liczymy na poparcie tej naszej akcji przez wszystkich panstwa i gorąco zapraszamy na nasz Wieczór Artystyczny poświęcony pamięci ostatniego polskiego męczennika który zginął za głoszenie Św. Ewangelii za wzywaniem do miłości bliźniego do szacunku dla ludzkiej godności i do prawdy.

Sprawozdanie z tego Wieczoru Artystycznego jak również dodatkową listę ofiarodawców (za wszelkie choćby najdrobniejsze datki wystawiamy pokwitowania zwalniające od podatków) podamy w komunikacie po ostatecznym zakończeniu tej akcji.

Za Komitet
Pomoc Polsce żywność i leki przy KPK Q
WANDA SZCZAWINSKA
Sekretarka Generalna i Skarbniczka

KOMUNIKAT NR 24 Komitetu "Pomoc Polsce żywność i leki" przy KPK - Q w MONTREALU

Dalszy ciąg listy ofiarodawców na tę akcję w porządku w jakim nadchodziły ich datki

Babinski Witold	25 00
Bisping Jozef (Que)	20 00
Horecki H R (Que)	10 00
Kalinowski Maria	10 00
Krukowski S i A	25 00
Maslukiewicz S	50 00
Sulik Jozef	20 00
Pinski Marceł	50 00
Oczehowski Albert	200 00
Dr Bimecki Krzysztof	30 00
Kowalczyk Frank	10 00
Manewska Leokadia	2 00
Rolicz Edward	10 00
Stachowski Anna	5 00
Szymula Wladyslaw	15 00

Walczyńska Janina	5 00
Wronska Zofia	10 00
Kuzmicki T M	50 00
Łagoda Kazimiera (Beauport)	20 00
Bobkiewicz Stefania	500 00
Bezimiennie	40 00
Bezimiennie pomoce lekarskie	212 00
Kruk Zofia	5 00
Gorszkow Eulalia	5 00
Skura Jan	40 00
Taylor (Romer) Alba	150 00
Rzeszotarski Feliks	5 00
Dr Węgorowicz Lucjan	10 00
Zadrozny S W	20 00
Rabek Teresa	20 00
Wiechula Ludwik	20 00
O Guryn A (Franciszkanin)	30 00
Jadłowski Euzebiusz	10 00
Stamey Ofrecht	10 00
Runcewicz Jadwiga	10 00
Szczawinska Wanda	250 00
Mercik Adam J	25 00
Siemkiwicz Beata i Maciej	150 00
Dr Adamkiewicz Lidia	35 00
Pieniązek Izabella	50 00
Worosz W	50 00
Kubacki Maksymilian	100 00
Muszynski Klemens	10 00
Dr Domaradzka Maria	250 00
Trela Bronisława	1 020 00
Sieminski W S	10 00
Strzelecki J W	40 00
Swinarska Mirka	10 00
Taraska Dorota	5 00
Sobczyk Anna	15 00
Gagnon W	10 00
Roussel Canada Inc	
dzięki interwencji Dr K Bimeckiego sprzęt medyczny wartosci	2 957 50
Razem	\$ 8 344 00

Dziękując najserdeczniej wszystkim ofiarodawcom za datki na tę akcję przekazujemy przede wszystkim nasze serdeczne Bog zapłać ofiarodawcom z domu starców im. Marii Curie Skłodowskiej w Montrealu z panią Bronisławą Trela na czele oraz Wielebnej Siostrze Amacie za ofiarę pomocy w przeprowadzeniu zbiórki na tę akcję.

Za Komitet
Wanda Szczawinska
Sekretarka generalna
Skarbnik

Adres redakcji
12453 pavillon, Pierrefonds
Que H8Z 1M6
Korespondenci
Tel 683-2576
Ogłoszenia i prenumeraty
Tel 737-3945, 727-7257

PANI, nie paląca, przyjmie wszelką pracę na terenie Montrealu - może być opieką nad małym dzieckiem, prowadzenie domu przyjmowanie telefonów w gabinecie lekarskim itp.
Oczekuje propozycji -
TEL (514) 932-1775 - Montreal
w godz 14-16 pon -piątek

A-12

TATRA TRAVEL SERVICE LTD PEKAO DEALER - Własc E STASIAK

DOLARY do rąk odbiorcy na konta walutowe kupony do wyboru mieszkania samochody
Materiały budowlane maszyny rolnicze
Wszelkie wyjazdy drogą lotniczą i morską Wakacje na południe sprawy paszportowe wizowe sprowadzanie rodzin
AGENT PODROŻY NA WSZYSTKIE LINIE LOTNICZE ŚWIATA
3628 St. Laurent Blvd
TEL 849-3451 lub 849-5012

POLONIJNA KASA KREDYTOWA

65 Sherbrooke Str E Suite 103
Tel 845-3534
Oferuje Poloni na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie
Poniedziałek - sroda
10 00 a m - 3 00 p m
Czwartek
10 00 a m - 20 00 p m
Piątek - 10 00 a m - 20 00 p m

GABINET DENTYSTYCZNY

Christine E Marczuk, D.D.S.
Barbara B Marczuk, D.D.S.
Ogólne leczenie dentystyczne
Przyjmujemy od pojedynkownie do soboty Tel. (514) 934-0181

POLISH INTERPRETERS, TRANSLATORS and TUTORS (Canada) Reg'd POLSKIE BIURO TŁUMACZY

POLISH PROFESSIONAL PERSONNEL (Canada) Reg'd POLSKIE BIURO ZATRUDNIENIA KADR WYKWALIFIKOWANYCH

(w siedzibie Biura Podróży
YUI TRAVEL Ltd)
465 St. Francois Xavier Street
Montreal Quebec, H2Y 2T1
TEL (514) 845-5184, soboty
i wieczory - (514) 287-1668
prowadzi solidnie
NINA PIASKOWSKA

- Wykonujemy
- Tłumaczenia pod przysięgą - specjalizacja teksty prawne
  - Legalizacja dokumentów
  - Poswiadczenie podpisu
  - Załatwianie wszelkich formalności
  - Poszukiwanie pracy oraz negocjowanie kontraktów dot. zatrudnienia
  - Sporządzanie testamentów, aktów notarialnych etc
  - Tłumaczenia dyplomów indeksów, matur książeczek zeglarskich etc
  - Załatwiamy wszystko od A do Z w sprawach podróży tj bilety lotnicze morskie wynajmowanie samochodów - car rental etc

TORONTO

W sobotę, 30 marca obradował w domu SPK Zjazd KPK, Okręg Toronto. W Zjeździe wzięło udział ponad 30 delegatów reprezentujących organizacje polskie w Toronto i okolicy. Celem Zjazdu było przedstawienie sprawozdania z pracy Zarządu i jego Komisji w ostatniej kadencji i wybór nowych władz.

Wysunięto tylko jednego kandydata na prezesa Okręgu. Był nim JERZY BURSKI. W całości też przyjęto proponowany przez tzw. "Komisję Matkę" Zarząd. Jedynie p. Ida Kasprzak prosiła by jej włączenie do Zarządu nastąpiło po nowym roku, ze względu na obecny stan zdrowia.

P. Ida jest organizatorem imprez i spotkań w SPK znanych w całym mieście. Zawdzięczamy jej spotkania z interesującymi ludźmi. Nowakiem-Jeziorskim, Kalabinskim, Ilowickim SPK dzięki jej pracy stało się prawdziwym ośrodkiem kulturalnego życia. Oby jak najszybciej mogła pracować nadal.

PRZYJĘTY SKŁAD ZARZĄDU W KADENCJI 1985 - 87

PREZES J G BURSKI
Zastępcy
V-Prezes - A Blajer - sprawy kadencyjne
V-Prezes St Sadowski - sprawy polskie
V-Prez A Starzyska - sprawy szkolne
V-Prezes I Ungar - sprawy opieki społecznej
V-Prezes S Falkowski - sprawy

weteranckie
Kapelan ks. K Kryskowiak OMI
Sekretarz Prot. - Z Rozwadowska
Sekretarz Koresp. - B Foltynska
Skarbniczka - M Taborska

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

O Kunařhowicz - sprawy Osrodków
S Karlinski - Komisja Spraw Polskich
dr M Celinski - Propaganda i prasa - Grup 7miu
J Beck - Komisja Inwalidzka i Pomocy

L Bielecka - Sprawy imprezowe
Z Giera - sprawy imprezowe
B Przeradzka - sprawy szkolne
Lech Marczewski - sprawy weteranckie

KOMISJA REWIZYJNA

Przew. P Strumph
DEFINICJA DO RADY KPK
J G Burski - z urzędu
H Blajer
S Sadowski
M Malicki
M Celinski
L Prusinski
W Jagrellicz

45 ROCZNICA MORDU KATYNSKIEGO

Centralny Komitet Polskich Organizacji Weteranckich na Toronto-Oshawa pod protektorem KPK Okręg Toronto zaprasza całą Polonię na uroczystości związane z 45-tą rocznicą mordu Katyńskiego.

1 13 kwietnia 1985 r. o godzinie 18-ej (6 00 p m) odbędzie się capstrzyk przed pomnikiem Katyńskim - zaciągnięcie warty honorowej, zapalenie świeczek, składanie kwiatów, modły, apel poległych i śpiewanie pieśni religijnych i patriotycznych.

2 14 kwietnia o godzinie 11 30 rano zostanie odprawiona Msza Święta w kościele Matki Boskiej 1996 Davenport Road w Toronto.
Wezmą w niej udział organiza-

cje weteranckie i świeckie ze sztańdami z krepą

Za Komitet
Stefan Falkowski
Przewodniczący C K P O W

ZAWIADOMIENIE O DOROCZNYM WALNYM ZEBRANIU

Zarząd Polish Alliance (Toronto) Credit Union Limited zawiadamia, że Walne Roczne Zebranie naszej Kasy Spółdzielczej odbędzie się w niedzielę 14 kwietnia 1985 roku, o godz. 2 30 po południu w Domu Związkowym ZPwK 2282 Lakeshore Blvd W, Toronto. Uczestnicy Zebrania będą mieli możliwość wygrania nagród, tzw. "door-prizes".

Za Zarząd
Sekretarz

KOMUNIKAT

Bezpłatne kursy dzienne języka angielskiego dla dorosłych
Kościół św. Leo, 277 Royal York Rd - zajęcia codziennie od poniedziałku do piątku od 9 - 14 30
Opieka nad dziećmi

KURS WIECZOROWY
Szkoła św. Marka - 45 Cloverhill Rd - wtorki i czwartki od 19 30 do 21 30

TEL 232 - 1664

POLSKIE BIURO POMOCY SOCJALNEJ

zostało przeniesione do lokalu przy ulicy 226 Roncesvalles Ave
TEL 533-9471
Godziny przyjęć
Poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek od 10 00 rano do 4 00 po poł.

128 130

KITCHENER

OTWARTE ZEBRANIE GRUPY "PRZYJACIELE SOLIDARNOSCI"

17-go marca br. odbył się otwarte, informacyjne zebranie grupy "Przyjaciele Solidarności" w Kitchener. Obecnych było 30 osób z różnych okresów imigracyjnych, w tym także mjr. Jan Tabaczynski, pp. K Lewandowscy reprezentujący Polish Canadian Action Group oraz pan Leszek Biegalski z Toronto.

W pierwszej części programu wygłoszono trzy referaty: "Solidarność w Polsce", "Pomoc moralna" i "Pomoc materialna dla więzionych i przesładowanych". Pan K Lewandowski podał także najnowsze wiadomości, które w ostatnich dniach przywoził emisariusz z Polski. Dzięki p. Teresie Gro-

mek zebani mieli możliwość wysłuchania nagranych na taśmie nabożeństwa Drogi Krzyżowej, które było odprawione przez ks. J Popiełuszkę dla robotników Huty Warszawa.

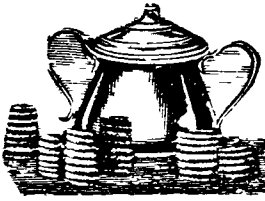
Po nabożeństwie wywiązała się ostra dyskusja pomiędzy członkami grupy a Prezeską Okręgu KPK, podczas której poruszano sprawę stosunku Polonii z Kitchener do organizowanych przez grupę akcji niesienia pomocy walczącej Polsce.

Grupa "Przyjaciele Solidarności" nawołuje wszystkich, którym nieobcy jest los więzionych i przesładowanych w kraju - do wstępowania w jej szeregi.

Awanturka

O

Kapturka

Bajkę wszyscy znamy doskonale. Dziewczątka niewinne, zwane Czerwonym Kapturkiem z racji wdzięcznego przybrania głowy, udało się przez los ciemny do chatynki Babci, aby tej przynieść koszyk z przysmakami. W lesie zaczął dziewczątka srogi Wilk i wyciągnął z niej informację, dokąd to się Kapturek udaje. Po czym pierwszy przybył do domku Babci, skonstruował tezę a następnie zaczął się na Kapturka, która wkrótce też stała się kolacją dla Wilka. I gdyby nie dzielny Myśliwy, który przybył na czas i uwolnił obie panie z wilczych wnętrzności - chodźby krwiozerczy Wilk dalej po tym padole.

Tyle bajka. W marcu 1984 r. na Uniwersytecie w Princeton odbył się kongres pt. "Bajka a społeczeństwo", na którym przedstawiono ni mniej ni więcej tylko wszystkie teorie dotyczące morału i podtekstów starej bajki. Pierwotnie dziewczynka idąca do chorej Babci nie miała

na głowie żadnego kapturka, założyli jej go bajkopisarze dopiero w XVIII w. To specjaliści od Czerwonego Kapturka ustalili bez trudu, ale w sprawie morału dyskusje ciągle trwają. Niemiecki profesor, który zabierał głos na sympozjum w Princeton stwierdził, że winę za los biednego Kapturka ponoszą ci ohydni mężczyźni szowiniści (mowa zapewne o braciach Grimm), którzy opowiadając o mądrej, niezależnej i bystrej dziewczynce przerobili na bajeczkę o gwałcie i przemocy,

Pierwotnym autorem bajki nie są jednak bracia Grimm, ani nawet Charles Perrault, którego jednak uważa się za "ojca" sławnej dziewczynki. "Czerwony Kapturek" jest opowieścią ludową i ludową atmosferę zachowuje jeszcze trochę Perrault (Kapturek jest u niego dziewczyną naiwną i niedbałą, dopiero czerwone nakrycie głowy, które założył jej Perrault miało oznaczać - w tamtych czasach - zło i grzech).

Bracia Grimm dodali do starej opowieści swoje "trzy grosze" i oto przezorna matka ostrzega Czerwonego Kapturka, by ta nie schodziła ze ścieżki i szła prosto do Babci. Kapturek naturalnie zoczyła i z tego powodu całe nieszczęście, większe tym bardziej, że konsekwencje strasznej historii w chatce Babci ponosi nikt inny, jak sama dziewczynka. Jack Zipes, autor szczegółowego opracowania bajki wysuwa tezę, jakoby moral bajki miał brzmieć jak następuje: wszystkim winien jest seks, który jest niebezpieczny dla kobiet.

Ale śledząc dalej rozważania pana Zipesa - w efekcie kobiety mają to, na co zyskują i tylko silny mężczyzna (przedstawiony w bajce jako odważny Myśliwy) potrafi obronić głupią (?) niewiastę przed jej własnym, grzesznym pożądaniem.

To jeszcze nie koniec niesłychanych wariantów interpretacyjnych starej, dobrej bajki. Opozycjonści Zipesa twierdzą, że absolutnie nie ma on racji, wszakże wilk pożera dziewczyn-

kę, a więc sens bajki jest oczywisty: nie należy wychodzić poza znajome sfery życia, które jest niebezpieczne, a obcy (ludzie) - okrutni i zli. Istnieje także freudowska interpretacja bajki, również dotycząca problemów seksu i płci, ale uczestnicy wspomnianego sympozjum zdecydowanie te teorie odrzucili.

Z większą aprobatą spotkała się natomiast interpretacja bajki dokonana w 1951 r. przez Ericha Fromma. Słynny filozof stwierdził, że Czerwony Kapturek jest oczywiście symbolem dojrzenia płciowego, zaś ostrzeżenie jakie matka dała dziewczynce - ostrzeżeniem przed utratą niewinności. Intensyjną jest również Frommowska interpretacja sceny pożerania pan przez złego Wilka. Według Fromma jest to symbol aktu płciowego, w którym wyraźnie rysuje się brutalna dominacja samca. Może być to także wyraz uprzedzenia (ale czyich?) w stosunku do mężczyzny.

W 1976 r. powstała kolejna wersja interpretacyjna "Czerwonego Kapturka". Opracował ją psychoanalityk - Bruno Bettelheim. W tej wersji Wilk reprezentuje hedonizm (namawiając Kapturka, aby zamiast udać się do Babci, zbierał sobie spokojniutko kwiatki na polanie). Bajka według Bettelheima jest wzruszającą opowieścią o dojrzeniu płciowym, rozwijaniu się podświadomej tęsknoty do zanegowania autorytetu matki i pragnieniu związanym z silną, męską osobowością.

Jest jeszcze teoria specjalisty od prawa kryminalnego - Gerharda Muellera, dla którego "Czerwony Kapturek" jest po prostu opowieścią o przepisach prawnych. Twierdzi on bowiem, że w czasach, kiedy nie istniało jeszcze pisane prawo i kodeksy - właśnie poprzez bajki informowano ludzi o tym, co robić powinni. Jako koronny argument użył Mueller faktu historycznego, który przypomina gockiego duchownego z IV wieku. Ten to duchowny nie potrafił znaleźć w swym języku określenia na kogoś, kto popełnił zbrodnię, mówił więc "ogłaszam go wilkiem". Tak to biedny wilk stał się tym, który łamie prawo i zasługuje na surową karę. Tyleż zresztą interpretacji postaci Wilka z bajki: ilu jej czytelników Wilk był już symbolem id, hedonistą, samcem zaborczym, symbolem męskich narządów płciowych, zbrodniarzem, bestią, która tkwi w nas samych a także symbolem wszystkich możliwych okrutności i koszmarów, jakie dręczą nasz świat.

I jak tu teraz czytać dziecku na dobranoc taką bajkę, która aż roi się od bandytów, panienek lekkiego prowadzenia, narządów płciowych i swinstw. Oj - medobrze!! Kopciuszek i różne takie śnieżki też przestały wyglądać tak niewinnie. Jakże ten nasz świat niedługo będzie wyglądał jeżeli zedrżemy wszystkim Czerwonym Kapturekom ich - zdawałoby się - niewinne nakrycia głowy?

MERLIN

Z OKAZJI JUBILEUSZU 25 LECIA WYSTĘPÓW DLA POLONII

JAN WOJFWODKA
prezentuje
REWIEŃ PIOSENKI HUMORU I SATYRY
pt
LEPIEJ NIE MÓWIĆ
UDZIAŁ BIORĄ

IRENA SANTOR
Pierwsza Dama Polskiej Piosenki
ZBIGNIEW WODECKI
Dzis najpopularniejszy piosenkarz

ZBIGNIEW KORPOLEWSKI
Ten którego znać i lubić
TADEUSZ ROJS
Nie wymaga komentarzy

ORAZ

Duet muzyczny DOUBLETON czyli
RYSZARD POZNAKOWSKI i DANA

Wykonawcy powyższego nigdy nie zawiedli POLONII
NIE ZAWIODĄ I TYM RAZEM!!

A zatem LEPIEJ ZOBACZYĆ - LEPIEJ POSŁUCHAĆ - LEPIEJ SIĘ
POSMIAĆ - LEPIEJ SIĘ WZRUSZYĆ na rewii LEPIEJ NIE MOWIĆ

MONTREAL PQ

SRODA 10 kwietnia godz 8 wiecz
Sala Thomas Darcy McGee
School Audit 220 Pine Ave West

Przedsprzedaz biletow La Con
tessa Gift Shop 5903 Sherbroke W
Metro Tra vel 3628 St Laurent Blvd

Charcuterie FestiVal 3561 Belair
Informacje B Marszałek tel 332
4590 i Z Zurowska Tel 766 9747

OTTAWA ONT CZWARTEK

11 kwietnia godz 8 00 wieczorem
Fisher High School Audit Hol
land Str Przedsprzedaz biletow

Nelson Travel 512 Rideau Str tel
235 5228

KITCHLNER ONT PIĄTEK

12 kwietnia godz 8 00 wieczorem
Sala Polskiego Legionu 601 Wel
lington St Przedsprzedaz biletow

pan Jan Wojtaszynski Tel 743 5380
(Bilety tanse w przedsprzedazy)

HAMILTON ONT SOBOTA

13 kwietnia godz 8 00 wieczorem
Scott Park High School Audit
King Str East Przedsprzedaz biletow

Barber Shop-Franek Kopys 725
Burton East (Bilety tanse w przeds)

Informacje pan Niedojadło tel 560-
9451

TORONTO ONT NIEDZIELA

14 kwietnia godz 2 30 i 7 00 wiecz
West Toronto Sec School Audit
330 Lansdowne Ave (na pońnoc od
College St) Przedsprzedaz biletow

Solarski Pharmacy 149 Roncesvalles
Ave tel 536 5452 Informacje i za
mowienia telefoniczne pani W Ko-
powska tel 534 7716

Zbigniew Wodecki

LONDON ONT WTOREK

16 kwietnia godz 8 00 wieczorem
Sala Domu Polskiego Hill Street
Przedsp biletow pan Ciesielka tel

438-0271 (Bilety tanse w przedsp)
OSHAWA ONT SRODA

17 kwietnia godz 8 00 wieczorem
Sala Weteranow 1551 SteVenson
Rd Nort

ST CATHARINES ONT
CZWARTEK 18 kwietnia godz 8 00
wieczorem

Sala Polish-Canadian Legion 292
Vine Street North

UWAGA SAMOTNI!!!

W znalezieniu partnera zyciowe-
go pomoże Wam polonijne biuro
matrymonialne "VESTA"
Blizsze informacje otrzymacie
pisząc na adres "Vesta" -
P O Box 660 Stn "C", Toron-
to, Ont M6J 3R9

131 155

Matrymonialne

POLAK z obywatelstwem kanadyj-
skim samotny, lat 50 wzrost 166 cm,
wagi 70 kg, włosy blond, oczy nie-
bieskie, z dobrym zawodem katolk
lubiący muzykę kino oraz łono na
tury potrafi docenić piękno kobiece
PRAGNIE poznać Panią w wieku od
45 do lat 60 zgrabnej sylwetki w celu
matrymonialnym Najchętniej Panią
która zamieszkuje na swym ranchu,
ewentualnie dobrze sytuowaną bez
żadnych zobowiązań Dyskrecja za-
pewniona tylko poważne foto oferty
proszę kierować na adres
Post Box 58437
VANCOUVER B C V6P 6K2

UCZCIWA, kulturalna obywatelka
kanadyjska bardzo samotna, pragnie
poznać również uczciwego kultural-
nego Pana w wieku 65 75 nie posiada
jącego żadnego majątku, gdyż sama
go nie posiada

Samotny pogodnego uspoibienia lat 45
bez nałogow o sportowych zamiłowa-
niach pozna w celu towarzyskim ale nie
matrymonialnym panią do lat 35 naj-
chętniej brunetkę Mile widziane zdjęcie
N85
130-131

POZNAM PANA Mam 53 lata wzrost
164 cm waga 63 kg oczy zielone sza-
tynka z zawodu krawcowa gospodar-
na energiczna bez nałogow o dobrym
(Zgodnym) charakterze dzieci samo-
dzielne Poznam MĘCZYZNĘ w od-
powiednim (50 do 65 lat) wieku i dobrym
charakterze i czułym sercu POL 1

KAWALER, lat 28, blondyn, wyso-
kiego wzrostu, dobrze zbudowany,
bez nałogów chciałby poznać panią w
celu matrymonialnym
Zgłoszenia listownie na adres E T
108111

PANNA lat 30 drobna, energiczna,
niebrydka jasne oczy szatynka, z
wyszktałceni technolog zywnienia
serdeczna, uczciwa, muzykalna i do-
matorka pozna pana o powaznych
zamiarach muzyczny cudownie
gdyby organista) do 37 lat Roz-
wodnicy - wykluczeni XYZ (115 125)

Kawaler lat 28 wzrost 167 cm wyszktał
cenie srednie tech pracujący o dobrych
manierach wesolego usposobienia w
opiniu płci pięknej atrakcyjny mężczyz-
na Znajomość angielskiego i francus-
kiego Pozna pannę do lat 30-u (bezdzie-
tną)

Twoj status (kanadyjka czy emigrant-
ka) jak i Twoja sytuacja materialna jest
dla mnie nieistotna

Najistotniejsze i decydujące dla mnie
to Twoja osobowosc i charakter

Jesli pragniesz poznać interesującego
mężczyznę, z którym chciałabyś związać
swą przyszłość napisz a bardzo prawdo-
podobne jest ze właśnie to ja jestem tym,
ktorego nie mozesz spotkać wśród swe-
go grona przyjaciół i znajomych

Zdjęcie mile widziane W razie obu-
stronnego braku zainteresowania obiecu-
ję zwrot zdjęcia i listow

P O Box 353
Station Jean Talon
Montreal Que
H1S 2/3

PANI lat 63 kulturalna gospodarna
pozna samotnego pana bez nałogow w
celu towarzyskim ew małżeńskim
Montreal lub okolice

J P

NOWO PRZYBYŁA Polka lat 32
blondynka kulturalna serdeczna po-
godna wyszktałceni srednie pozna
kochającego rodzinę Pana do lat 50 w
celu matrymonialnym

Do odebrania są ofer-
ty dla A-11, A-5, A-334,
XYZ, 108111, Pani Uczci-
wa, Kawaler lat 28

Informacje w Redak-
cji, tel 531-5523

POSZUKIWANIA

W bardzo pilnej sprawie rodza-
nej poszukuje się pana JE -
RZEGO PIĄTKOWSKIEGO z
Warszawy, który przyjechał na
stałe do Kanady w roku 1978,
wylądował w Montrealu i odtąd
wszelki ślad po nim zaginął Kto-
kolwiek wiedziałby coś o zaginio-
nym proszony jest o powiado-
mienie p W Krokosinskiego za-
mieszkałego 130 -21 Ave NE -
Calgary, Alta T2E 1S2

PISMO ŚWIĘTE
nowy przekład,
do nabycia

Polski Kościół Baptystow,
2611 Dundas St W, Toronto,
Ont M6P 1X8

Wykład Pisma Świętego
kazdziej niedzieli o 11-tej
Nowo przybyłym Pismo Sw
wysylamy bezpłatnie

TEL 239-3305 lub
239 - 3895
PISMO ŚWIĘTE

Kongres Polonii Kanadyjskiej OKRĘG TORONTO

OSRODKI POMOCY IMIGRANTOM

OSRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM
206 Beverley Str
TEL 979-9634

BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ
226 Roncesvalles Ave
TEL 533-9471

KOMISJA EMIGRACYJNA KPK OKRĘG TORONTO

w sprawach sponsorowania i poradach emigracyjnych przyjmuje we wtorki w godz od 12 - 19
192 Garden Ave Toronto, Ont
TEL 588 - 1659

TAX cash back IRONIX J.&L. SULMIERSKI

2290 Bloor St W (koło Runnymede)
TEL 769 - 4558 otw 10 00 do 19 30
Również Hurtowe wypełnianie formularzy dla księgowych i specjalistów podatkowych

MAREK BULICKI

specjalista od spraw podatkowych
uprzejmie informuje swoich stałych Klientów
o zmianie numeru telefonu i adresu
Obecny telefon

629 - 2559

Marek Bulicki przeprasza wszystkie osoby, które chciałyby po raz pierwszy skorzystać z usług podatkowych, że nie może ich przyjmować w tym roku

INCOME TAX SERVICE MARIAN WAWRZYŃIAK

1694 Queen Str. West (koło Roncesvalles)
TEL. Toronto 534 - 6034 lub 766 - 5552

Jeśli należy Ci się zwrot podatku Income Tax PRZYJDZ DO NAS
OTRZYMASZ GOTÓWKĘ NATYCHMIAST!

GIEWONT GIFT STORE 333 Roncesvalles Ave Toronto TEL 588 - 1500

Zapraszamy na zakupy do naszego sklepu Sprzedajemy towary importowane płaszcze skórkowe najnowsze modele kurtek komplety ze skóry spodnie bluzy ze skóry robione na drutach rzeczy z bawełny itd
W związku z przebraniem sklepu wysprzedajemy słodycze po najniższych cenach
Prowadzimy wysyłkę paczek do Polski Zlecenia na owoce cytrusowe pieniądze kwiaty itp
**DLA KAŻDEGO COS MILEGO
TYLKO W SKLEPIE GIEWONT**
131 143

EUROPEAN MASTER PAINTING

Polska firma malarska oferuje swoje usługi w zakresie malowania / czyszczenia i wewnątrz / tapetowania układania kafelków oraz renowacji domów
Gwarantujemy szybką obsługę i najwyższą jakość Przystępne ceny
TEL Toronto (416) 259-7984
albo (416) 259-6034
128 139

**KENMARK
CONSULTANTS
INCOME TAX**
wypełniamy w Twoim domu
FINANCIAL COUNSELLING
Odnuramy podatki, podwyższamy dochód
TEL 769-9440, 275-3544
**KAZIMIEŻ Z ROMANOWSKI
MARK GORLEWSKI**

**ANDRZEJ SIKORSKI
INCOME TAX SERVICE**
TEL 298 - 4757

Tanio i dokładnie wypełnia zeznania podatkowe
Bezpłatne porady, odbiór z Twego domu

**PIOTR CHWALISZ
INCOME TAX SERVICE**
TEL 530 - 0305
Fachowe wykonanie zeznań podatkowych
SOLIDNIE - SZYBKO - TANIO

OGŁOSZENIA

Szukają pracy

SZUKAM pracy Kierowca klasy A
TEL Toronto 259 0604

PRZYJMĘ roboty na drutach lub szycie Toronto TEL 674-0285

KRAWIEC - nowo przybyły z Polski, mistrz męsko-damski podejmie pracę w zakładzie krawieckim w Toronto lub przyjmie zleczone prace (konfekcyjne) u siebie w Peterborough dostarczając regularnie gotowe szycie własnym transportem do Toronto
ADRES Sylwester Chaber, 311 Erskine Ave Peterborough Ont K0J 5T6
TEL (705) 748 9765

Dzwonic codziennie od g 9 00 rano do g 10 00 wieczor

PODEJMĘ pracę jako kelnerka
TEL Toronto 960-4823 wieczorem

KIEROWCA kategorii A z sześcioma latami praktyką w Polsce poszukuje pracy
TEL Toronto (416) 239-0232

ZAOPIEKUJĘ się starszą osobą / za mieszkaniem na miejscu posiadam stały pobyt
TEL (416) 277 1335

POSZUKUJĘ pracy w sprzątaniu Mam doświadczenie i referencje Beata
TEL Toronto 255-6577

POSZUKUJĘ jakiegokolwiek pracy w Mississauga
TEL 278 9404

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem w swoim domu w Scarborough
TEL (416) 265 7403 po godz 18 00 (grzecznościowy)

ZAOPIEKUJĘ SIĘ dzieckiem we własnym domu w Mississauga
TEL 277 8882

Zaopekuję się dzieckiem w swoim domu P Helena 911 Landridge CREES Road Ont M8W 2P2 Tel 746-5270
NOWO PRZYBYŁA z Polski podejmie pracę od 15 kwietnia
TEL (416) 661 5023 od 10 do 12 w poł prosić Krystinę

POSZUKUJĘ pracy w rejonie Guelph Kitchener chętna w gastronomii nie znam języka ang
TEL (519) 824 3378

POTRZEBNA kobieta do opieki nad starszą panią lub do dzieci
TEL Mississauga 272-4641

Pracownicy poszukiwani

Ogłoszenia osób poszukujących i oferujących pracę zamieszczamy bezpłatnie (o ile starczy miejsca).

POTRZEBNA kobieta w starszym wieku od 29 marca do starszej pani
TEL 233 8706 dzwonic po 3-ciej

POSZUKUJĘ gitarzysty basowego Wiadomość Hamilton tel 547 3098 po godz 17 00

POTRZEBNA kobieta do opieki nad starszą panią lub do dzieci
TEL Mississauga 272 - 4541

\$99 investment earns approx \$82 000 a year comm 60 days no risk refund on investment Send self addressed stamped envelope for free details JTK Sales P O BOX 475 2800 Keele St Down siew Ont M3M 3A8 or 416 243 9745

POSZUKUJĘ pracowniczki lub pracownika do kuchni w restauracji Toronto tel 767 0848

POTRZEBNI PRACOWNICY ZATRUDNIĘ krawcowe operatorki maszyn krawieckich do produkcji konfekcji damskiej lekkiej Praca w pełnym wymiarze czasowym Możliwość pracy w domu Tel Toronto (416) 749 1267 godz 8 30 11 przed południem 1-6 po południu Prosić panią Dunę

PRACOWNICY POSZUKIWANI do zbierania robaków
TEL Toronto (416) 766-8876 (po angielsku) lub 267 9164 (po polsku)

SZUKAM pracy ELEKTRYK nowo przybyły z Polski poszukuje pracy w Toronto
TEL (416) 251 1964

MAM VANA Ford 250 Podjęmę stałą pracę przy rozwiozeniu towarów lub inne propozycje
TEL 848 5340

PRACA stała lub dorywcza Znajomość angielskiego nie jest wymagana Firma przeprowadza szkolenie

TEL 242 2988 po 6 p m Robert
POTRZEBNA kobieta do opieki nad dwuletnią dziewczynką Scarborough
TEL (416) 759-0216

POTRZEBNA opieka do 3 1/2 letniego chłopca od 12 w południe do 5 / od biorem / przedszkola przy Runnymede i Bloor
TEL (416) 255-4257

PANIĘ do sprzątania potrzebnę w okolicach Etobicoke w domach i apartamentach
TEL Toronto 233 3957 od 11 rano do 5 po poł

Muszą trochę znać angielski

FRYZJERKA IRENA

NILDAWNO PRZYBYŁA DO Toronto zaprasza Pani i Panów do

IZYS BEAUTY SALON
Roncesvalles Ave 16
TEL 532-1715
Otworzę przystępne ceny

SPRZEDAM mały business czynny w weekendy Do prowadzenia potrzebny jest samochód
Toronto TEL 255 14178

DO SPRZEDANIA urzędniczy mieszkanie własnościowe w nowym budownictwie w Wrocławiu \$ 3000 USA
TEL Toronto 534 5415

Marka MAC HAJA poszukuje Krzystof
111 259 7984 259 6034

PRZEPROWADZKI szybko tanio solidnie
TEL 763 1360 p Kazimierz

ARDEX

**ŻĄDACCIE
TYLKO
SIEKIER ARDEX!
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ
ŚWIATOWA**

**ARDEX
CANADA**

H&R BLOCK

THE INCOME TAX PEOPLE

ANNA DUBISKA

EATON'S
Don Mills,
447 - 3331 wew 218
For year - round service
District Office
2388 Eglinton Ave East
Scarborough, Ontario
M1K 2P3

THE INCOME TAX PEOPLE
Fachowo wypełnia zeznania podatkowe
Opłaty od \$10 00 wzwyż
Zapewniamy Klientom załatwienie spornych spraw z Urzędem Podatkowym bez dodatkowych opłat przez cały rok

**CASH BACK PROGRAM -
WYPŁACAMY GOTÓWKĄ
ZWROTY PODATKU**

Płodność

Za sprawą dr Morgentalera problemami płodności hominidów, od dłuższego już czasu zaabsorbowana jest dorosła i dorastająca część kanadyjskiej społeczności. Problem - otwierac czy nie-gabinetów specjalizujących się w przerywaniu ciąży trwa i raz po raz wraca na łamy środków masowego przekazu. Przesłoniło to być może również często eksponowany, a z biologicznego punktu widzenia o wiele ważniejszy i groźniejszy w skutkach problem niepłodności.

Ostatnie dane statystyczne dotyczące zaburzeń płodności, a w konsekwencji - niepłodności są alarmujące i często określane mianem epidemii. Otoż okazuje się, że co 6 para w Kanadzie jest niepłodna, a liczba ta wzrasta, jako że główną przyczyną tego wzrostu wielu lekarzy specjalistów upatruje w stylu życia, częstej zmianie partnerów seksualnych, co powoduje rozprzestrzenianie się w postępie geometrycznym chorób wenerycznych, w wielu przypadkach bez widocznych zewnętrznych objawów. Również odkładanie macierzyństwa na okres późniejszy, często po ustabilizowaniu swojej sytuacji życiowej tj. po trzydziestce stanowi jedną z przyczyn zaburzeń płodności.

Zas ze statystyk General Hospital w Toronto wynika, że skuteczność zapłodnienia u kobiet w wieku 18-25 lat wynosi około 94%, a już 69% u kobiet w wieku 31-35 lat i tylko 56% u kobiet powyżej lat 40. Nie znaczy to bynajmniej że problemami niepłodności są zdominowane kobiety, jak powszechnie bardzo długo sądzono.

Otoż z ostatnio opublikowanych danych (styczeń 1985) przez wydział medyczny Uniwersytetu Torontonskiego wynika, że wśród niepłodnych par stwierdzono, około 30% niepłodnych kobiet i tyleż samo niepłodnych mężczyzn. Pozostałe 40% to wynik niezgodności immunologicznej partnerów, a czasami nieznanymi czynnikami.

Głównymi przyczynami niepłodności u kobiet są, brak lub zaburzenia owulacji oraz anatomiczne wady układu rozrodczego uniemożliwiające zapłodnienie w sposób naturalny.

Przyczyny zaś niepłodności u mężczyzn są trudniejsze do określenia i w 85% powodów pozostaje nie rozpoznany. Oprócz anatomicznych i hormonalnych zaburzeń, główną przyczyną jest niska koncentracja plemników, oraz ich niska ruchliwość.

Z nieznanymi powodami u około 40% przebadanych mężczyzn stwierdzono poniżej 20 milionów plemników w ejakulacie co jest ilością krytyczną potrzebną do zapłodnienia.

Nadzieją dla tych, których niepłodność przeradza się w rodzinną tragedię są nowe metody stosowane od pewnego czasu w polonistwie, a o radosnych efektach których donosiła przed 3 tygodniami torontonska prasa.

Chodzi mianowicie o fakt urodzenia się w szpitalu uniwersy-

teckim w Saskatoon trojaczek (trzy dziewczynki) które były wynikiem zapłodnienia "in vitro" w skrócie IVF (In vitro Fertilization) znanego również jako test - tube fertilization czyli zapłodnienie w probówce. Istota tej metody polega na zapłodnieniu wcześniej pobranego chirurgicznie jaja (z reguły jaj - co jest wynikiem indukowanej hormonalnie owulacji) z jajników matki i zapłodnieniu go nasieniem partnera poza jej organizmem. Następnie w przeciągu 48-72 godzin zapłodnione jajo wraca do macicy, gdzie zgodnie z prawami natury następuje rozwój płodu. Metoda ta została po raz pierwszy użyta w 1978 roku przez Anglików P. Steptoe i R. Edwardsa, a urodzone "dziecko z probówki" nazywa się Louise Brown.

Od tego czasu około 590 dzieci rozpoczęło swój żywot na płycie Petriego, w tym 9 takich przypadków miało miejsce w Kanadzie i wszystko wskazuje na to, że ilość ta będzie wzrastać, między innymi dzięki wielu modyfikacjom metody, co poszerza znacznie krąg jej zastosowania. I właśnie coraz to szersze możliwości użycia IVF stały się powodem wielu wątpliwości natury etycznej-moralnej.

Co zrobić np. z "nadwyżką" zarodków (skutek produkowanej hormonalnie owulacji), które nie zostały wykorzystane w czasie zabiegu IVF?

Czy można je wykorzystać do celów badawczych?

W Kanadzie tego problemu nie ma, gdyż nie wykorzystane zarodki się niszczy, lecz w innych krajach przechowywane w ciekłym azocie, głównie na wypadek powtórzenia zabiegu, gdy pierwszy jest nieskuteczny.

Kto ma prawo decydowania o ich użyciu?

Głośnym i zapewne znanym przypadkiem tego typu, jest problem do kogo należą prawa dysponowania zarodkiem, którego rodzice zginęli w wypadku lotniczym.

Czy ludzie posiadają prawo decydowania o urodzeniu się dziecka, którego rodzice już nie żyją?

Wątpliwości jest więcej, i dlatego zapewne w kraju gdzie poczęto pierwsze dziecko z probówki w Anglii rząd pani Thatcher zakazał dalszych eksperymentów z embriionami ludzkimi, mimo sprzeciwów ich zwolenników.

Na pewno jednak użycie IVF jest dla wielu dotkniętych niepłodnością par, często jedyną nadzieją.

A co Państwo o tym sądzą?

Dla zainteresowanych adres: The Canadian Fertility Society, 2065 rue Alexandre de Seue Suite 409, Montreal, Que H2L 2W5 (tel 514-524-9009) albo The IVF Centre znajdujące się praktycznie w każdym torontonskim szpitalu.

A P

**SERDECZNIE ZAPRASZAMY NA
WIECZÓR
ARTYSTYCZNY
Z OBIADEM,
KTÓRY ODBĘDZIE SIĘ W GÓRNEJ SALI
DOMU KULTURY POLSKIEJ (SPK)
206 BEVERLY-TORONTO
28 KWIETNIA 1985 O GODZINIE 4 P.M.
UDZIAŁ BIORĄ
IRENA CHABROWSKA-JELLACZYC, JASIA JASIŃSKA,
EWA KWASNIEWSKA, MARIA POSŁAWSKA,
ELZBIETA WOLSKA, ZDZISŁAW KRYŃSKI, JERZY SŁUBICKI
JERZY BURSki, BARBARA ANKOWICZ, JOZEF SOBOLEWSKI
CAŁKOWITY DOCHÓD PRZEZNACZONY
NA ZAKUP INSTRUMENTÓW
CHIRURGICZNYCH DLA SZPITALA
DZIECIĄTKA JEZUS W WARSZAWIE**

CENA BILETU od 1 os \$ 25
DOTACJE ZWOLNIONE OD PODATKU
BILETY DO NABYCIA - ELZBIETA WOLSKA
SPK - 206 BEVERLY STR 226 RONCESVALES AVE
TEL 533-9471, 979-2017

SPECJALNA OFERTA!

ARNOLD PENK

przedstawiciel Addison on Bay Limited
832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)
proponuje szeroki wybór nowych i używanych samochodów

- nowe samochody posiadają fabryczną gwarancję
- używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję,
- gwarantuje najlepsze warunki kupna samochodów załatwiając na miejscu sprzedaż, pożyczkę, tani ubezpieczenia, a specjalnie dla nowo przybyłych oraz gwarantuje osobistą opiekę nad klientem po odbiorze auta

Od 14 lat Arnold Penk oferuje wieloletnią wiedzę w sprzedaży samochodów załatwianiu pożyczek jak również tanich ubezpieczeń cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polonii, a także znany jest jako społecznik.

Wszelkiego typu usługi związane się z samochodem i obsługą załatwiane są przez pana Penka

Ponieważ kupno samochodu jest bardzo poważnym wydatkiem finansowym, trzeba być pewnym, z kim nawiązać tak poważną transakcję

Wyróżniony przez GM jako "Senior Master Salesman" i nagrodą za największą ilość udzielonych pożyczek w Toronto i okolicy

Czy jeszcze ktoś może tyle zaoferować?

Po wszelkie informacje proszę dzwonić - 964-3211 lub do domu o każdej porze - 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu

Oprocentowanie pożyczki na samochody TYLKO 9.9 %

U W A G A : W A Z N A D O 30 K W I E T N I A B R .

**Dr MARY DONNA
PIETRASZEK**
młoda, polonijna lekarka,
otworzyła nowy Gabinet
Lekarski w budynku Jane-
Bloor Centre, 2 Jane St suite
203 TEL 763 - 5956
Poprzednio pracowała w
St Joseph's Health Centre

**SOLARSKI
PHARMACY Ltd**
(Naprzeciw kościoła św. Kazimierza)
149 RONCESVALLES Ave
TEL 536 - 5452
Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do
Polski • Agencja Pekao • Wysyłka
paczek i pieniędzy do Polski • Polskie
kartki i czasopisma • Ziola Zakonnika
• Urząd Poczty • Sprzedaż biletów

DENTURE THERAPY CLINIC
Jan M Wiśniewski D T
Pierwsza Polska Protezownia
Dentystyczna
2337 Dundas St W Toronto Ont
(Bloor Dundas Square Bldg.)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

**DR WALDEMAR
KOZERAWSKI**
ma przyjemność ogłosić otwarcie no-
wego gabinetu lekarskiego w Toronto
przy 2299 DUNDAS ST W
suite 102, TEL 532 - 6837 oraz
45 Overlea Boulevard, suite B-9
TEL 425 - 4114
(przy Ontario Science Centre)
Poprzednio pracował w Sick Children
Hospital

Dr V I BLOK
GŁOWCZYŃSKA, M A , O D
OPTOMETRYSTA
2391 - A Bloor St W.
(Janic Subway)
TEL 766 - 5580

**DENTYSTYCZNE PROTEZY
G RYTWIŃSKI D T**
z 25-letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave
Toronto (obok kina Revue)
TEL 531 - 8545

HOROSKOP TYGODNIA 13.IV. - 19.IV.

 BARAN (Aries) 21 03 20 04	 BYK (Taurus) 21 04 21 05	 BLIZNIAKI (Gemini) 22 05 21 06	 RAK (Cancer) 22 06 23 07	 LEW (Leo) 24 07 23 08	 PANNA (Virgo) 24 08 23 09
--	---	---	---	--	--

BARAN (Aries): Początek tygodnia poświęć partnerowi będzie miał problemy i będzie szukał u Ciebie pomocy. W niedzielę czeka Cię bardzo interesujące spotkanie które po zostanie na długo w Twej pamięci. Cały tydzień będzie pod znakiem dolara Twoje sprawy finansowe będą niestety Ci dokuczają kłopoty z kontem czekajmy płatności od dawna nie uregulowane no i święta kosztowniejsze niż planowałeś.

BYK (Taurus): Twoje niezbyt skrytykowane do tej pory plany dotyczące najbliższej przyszłości w poniedziałek nabiorą realnych i konkretnych kształtów. Nawet ludzie niezbyt Ci przychylni jak dotąd pochwalają. W drugiej części tygodnia nastaw się na zakupy i porządki szczególnie udane mogą być na bytki ubraniowe. Nie ominie okazji pojęcia do kina w tym tygodniu.

BLIZNIAKI (Gemini): Twoja wielotygodniowa batalia wreszcie się zakończy trudno będzie Ci nazwać się zwycięzcą ale na pewno był to duży kawał dobrej roboty. Poniedziałek będzie pod znakiem ostrych konfliktów na tomiast środa 17 kwietnia będzie dniem szczytowym mogli wosi intelektualnych dla Ciebie wykorzystaj to. Koniec tygodnia wykorzystaj na lekturę i spacer.

RAK (Cancer): Raczej unikaj spotkań towarzyskich w tym tygodniu aureola plotek wokół Ciebie może Ci sprawić przykreś. We wtorek niespodziewane kłopoty ze zdrowiem lub do datkowa praca mogą pokrzyżować Twoje naukowe cele ale od sun wszystko na drugi plan bo Twoje decyzje dotyczące nauki są ze wszech miar słuszne. Bądź dobrej myśli i staraj się dbać o własne zdrowie psychiczne.

LEW (Leo): W sobotę spodziewaj się dobrych wiadomości. Samotnym (i nie tylko) gwiazdy przepowiadają romantyczną przygodę żeby nie powiedzcie flirt Dłatego też codzienne szare życie i jego obowiązki będą się w tym kontekście wydawać szczególnie nudne i uciążliwe byle do piątku. Twoje kontakty z ludźmi pod koniec tygodnia będą obfitowały w konflikty wiedząc o tym z góry staraj się być ustepliwym.

PANNA (Virgo): Kilka nowych faktów rzuci na światło na Twoje plany. Poradz się ludzi rozsądnych którzy autorytet uznajesz i lepiej zrezygnuj zawczasu zanim nie poniosiesz zbyt dużych kosztów. Środowe i czwartkowe po południu poświęć na relaks i lekturę. Wskazane także pojsie do kina oderwanie się od codzienności pozwala na obiektywniejszy do niej stosunek.

 WAGA (Libra) 24 09 23 10	 SKORPION (Scorpio) 24 10 22 11	 STRZELEC (Sagittarius) 23 11 21 12	 KOZIOROŻEC (Capricorn) 22 12 20 01	 WODNIK (Aquarius) 21 01 19 02	 RYBY (Pisces) 20 02 -20 03
---	---	---	---	--	---

WAGA (Libra): Weekend poświęć na pisanie listów szczególnie tej zaległej korespondencji która Ci spać po nocach nie daje. Jeśli masz jakieś randki za planowane na wtorek to lepiej zawniasz odwołać tego dnia lu dzie nie będą Cię odbierały w sposob dla Ciebie korzystny. Pod koniec tygodnia wiadomości o służe wśród Twoich znajomych zszokują Cię tak że za pomnisz języka w gębie.

SKORPION (Scorpio): W najbliższym tygodniu będziesz się wydawać niesłychanie atrakcyjny dla przeciwnego. To może wpędzić Cię w poważne kłopoty. Czekają Cię w nadchodzącym tygodniu duże kłopoty finansowe niespodziewane płatności obciążą Twoje konto. Koniec tygodnia zapowiada się bardzo pracowicie dom i biuro ostatnio zaniedbałeś i owoce Twojego lenistwa nie dały długo na siebie czekać.

STRZELEC (Sagittarius): Zaczyna się bardzo dobry okres dla Ciebie wiele rzeczy które przewidziałeś potwierdzi się co podniesie Twój autorytet w Twoim otoczeniu. W piątek nie podejmuj żadnych wiążących decyzji to nie będzie dobry dzień do tego celu. Koniec tygodnia poświęć doborowi odpowiedniej literatury dla dzieci bo ostatnio ich lekturę ogranicza się wyłącznie do komiksów i programu telewizyjnego.

KOZIOROŻEC (Capricorn): Niedziela nie będzie zbyt miłym dniem u Ciebie w domu wszelkie dyskusje nabiorą charakteru rozmów zasadniczych i to na nie korzysć dla Ciebie. W poniedziałek dobre wiadomości nadejdą z daleka. W czwartek problemy ze zdrowiem konieczna wręcz będzie wizyta u lekarza ale nie będzie to Twój jedyny wydatek pod koniec tygodnia.

WODNIK (Aquarius): Początek tygodnia będzie znaczone problemami z którymi sam sobie nie poradzisz. Własną osobą do której powinieneś zwrócić się po poradę będzie ktoś z Twoich krewnych. W dążeniu do niedawno wyznaczonego celu nie rozdrabniaj się na nieważne szczegóły twar do daj w wyznaczonym przez siebie kierunku. Piątek będzie obfity w mile niespodzianki na pewno list dłu go oczekiwany i na pewno niespodziewana gotowka wpadnie Ci w kieszeń.

RYBY (Pisces): Weekend poświęć domowi dzieciom i współmałżonkowi porządki odłóż na kiedyś indziej raczej działalność upekszającą i wspólnie rozrywki z domownikiem. Najwyższy czas zacząć myśleć o wakacjach tym bardziej że gwiazdy przepowiadają dla Ciebie pewien znaczny ubytek pieniędzy z konta prawdopodobnie zadatek na opłaty wakacyjne. Niekonwencjonalne zachowanie Twojego przyjaciela w piątek napyta Wam obojgu biedy.

SŁUCHAJCIE POLSKIEGO PROGRAMU RADIOWEGO ROZMAITOSCI
(Polonia Varieties Program) z Buffalo, na podzięk 12 70 od godz 1-szej do 2-giej po południu

"POLONIA REVIEW" Polski Program Telewizyjny
Wtorki i piątki - godzina 7 30 wieczorem, Czwartki - godzina 6 30 wieczorem na kanale 10 (Maclean Hunter Parkdale) Przynosi aktualne wiadomości z Polski i z życia Polonii kanadyjskiej

"PANI JADWIGA" Polski program radiowy ze stacji CHWO 1250 w Oakville - od godz 1 do 2 w każdą sobotę Reklamy i ogłoszenia handlowe oraz wszelkie komunikaty - przyjmuje się telefonicznie 691 - 8789

POLSKI PROGRAM RADIOWY na stacji CJVB-1470 AM w VANCOUVER w każdą niedzielę o godz 2 30 do 3 30 po południu Producent JERZY KUSMIDER Tel (603) 327 - 6892, Adres P O Box 5862 Stn "L" Vancouver, B C V6P 6E3
Wiadomości z Polski, Kanady i świata, komentarze, wywiady, ogłoszenia i komunikaty polonijne, koncert zyczeń oraz ogłoszenia handlowe

POLONIA PROGRAM RADIOWY STEREO W EDMONTON na stacji CJSR FM 88 W KAŻDĄ SRODĘ OD 18 DO 19 Program prowadzi RYSZARD MAKOWSKI
● wiadomości tygodnia ● kronika religijna ● komunikaty organizacji polonijnych ● i zyczenia na rozne okazje

Imieniny

11 C Filipa, Jaromira, Leona, Stanisława
12 P Juliusza, Juraty, Lubostława, Oksany
13 s Hermenegildy, Marcina, Przemysława
14 N Bereniki, Bernardyny, Justyny, Maksyma, Waleriana
15 P Anastazji, Bazylego, Ludwiny, Świętosława, Wacławy
16 W Bernadetty, Cecyljana, Julu, Lamberta, Kseni
17 S Anicety, Patrycego, Roberta, Rudolfa, Salwatora

SAVE-O-WAY
POLSKIE BIURO PODRÓŻY I WYSYŁEK POLECA

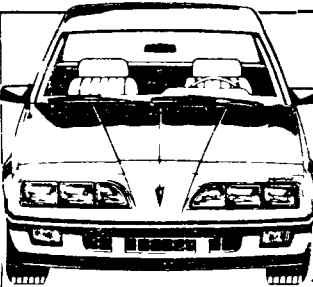
EXPRESSOWĄ DOSTAWĘ PACZEK DO RĄK ODBIORCY W POLSCE
MORSKIE — W CZASIE 5 DO 7 TYGODNI
LOTNICZE - W CZASIE 2 DO 3 TYGODNI

WYTNIJ I ZACHOWAJ UWAGA! WYTNIJ I ZACHOWAJ
Oferta honorowana za okazaniem kuponu
● SPECJALNA OFERTA WIOSENNA ●
Za każdą nadaną pierwszą paczkę w biurach SAVE-O-WAY w Toronto i Hamilton nadawca otrzyma bezpłatnie funt herbaty, za każdą następną paczkę - funt kawy lub herbaty
Oferta ważna do 30 maja 1985 r

TORONTO
331 Roncesvalles Ave
Tel 532-3042, 532-3794
Biuro czynne od poniedziałku do piątku 9 7 soboty 9-4

HAMILTON
747 Barton St E
Tel 544-3603
Biuro czynne trzy razy w tygodniu wtorki czwartki soboty 10 30 4 00

● Załatwiamy bilety do Polski i innych państw, czartery, zaproszenia, wize i paszporty
● Wysyłamy paczki morskie i lotnicze, dolary do rąk odbiorcy i owoce cytrusowe

Peter Burdon
PONTIAC BUICK LIMITED
348 DANFORTH AVENUE TORONTO ONTARIO M4K 1N9
TEL (416) 469-5531 ex 281

Rewelacyjna oferta!
9 9 % POZYCZKA GMAC
TYLKO DO 30 KWIETNIA
MOŻNA KUPIĆ I ODEBRAC NIEKTÓRE WYBRANE SAMOCHODY PO REWELACYJNIE NISKIM OPROCENTOWANIU POZYCZKI
Zapraszamy wszystkich właścicieli 4 kolek na próbna jazdenajnowszyimi modelami Pontiac GRAND AM Sunbird 6000 oraz Buick
● posiadamy bogaty wybór samochodów General Motors produkcji 1985
● duży wybór używanych samochodów
● udzielamy pożyczek GMAC na bardzo dogodnych warunkach
● minimalne wpłaty niskie spłaty kredytu
● ułatwiamy ubezpieczenia samochodowe po wyjątkowo korzystnych cenach zaliczając okres jazdy w Europie
● fachowe porady w sprawach kupna i sprzedaży samochodów
● wszystkich informacji udzielamy w jęz polskim

KOMIS
139 Roncesvalles Ave TEL 534 - 9362
Posiadamy w dużym wyborze
● wyroby rzemiosła artystycznego i rękodzielnictwa
● kostiumy ludowe ● bogatą galerię kryształów
● bursztyny, biżuterię artystyczną, srebro ● polski fajans z Włocławka i porcelanę
ZAPRASZAMY DO NASZEGO SKLEPU SZTUKI LUDOWEJ
Tylko u nas bez kłopotu wybierzesz wytworny, elegancki prezent dla każdego!

EURO PAK
UWAGA! DAJEMY OKRESOWO 10% RABAT NA WYSYŁKĘ KWIATÓW DO POLSKI

HETMAN PARCEL SERVICE
1 PACZKI DO POLSKI NA ZLECENIA
● owoce cytrusowe ● artykuły gospodarcze ● kwiaty ● pieniądze ● żywność
Niskie ceny w dolarach kanadyjskich
ZAMOWIENIA I INFORMACJE
● listownie ● telefonicznie (w godz 10 00 do 22 00)
MAREK LACHOWICZ
151 Queen St N 2501 Hamilton, Ont L8R 2V7
TEL (416) 525 - 4707

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYŹNY"
Od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi Karolina Kęsik
W programie koncert zyczeń, wiadomości polonijne i z Polski, interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich
637 College St, Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

R. J. FASHIONS
Nowo otwarty polski sklep
posiada duży wybór pojedynczych fasonów
Szyjemy na miarę i naprawiamy
Ceny bardzo okazyste
1544 Bloor St W (rog Dundas i Bloor)
TEL 533 - 8881

KRZYŻÓWKA WŁASNA Nr 130

Pozomo

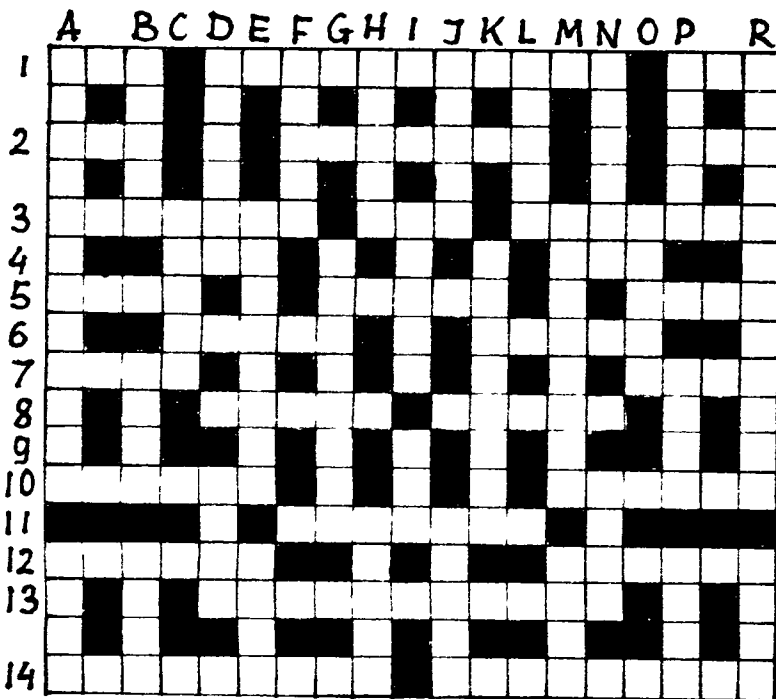
- 1-A dawna rosyjska jednostka wagi
- 1-D gwiazdozbiór
- 1-P słynny słucki
- 2-A twardy twor osadzony w szczęce kręgowca
- 2-F przymiot, cecha, właściwość, symbol
- 2-P rozpuszczalnik, do niedawna w powszechnym użyciu w Polsce
- 3-A wieczerza

- 3-H jeden z marszałków napoleońskich
- 3-L imię męskie
- 4-C chiński przywódca
- 4-M ciało lotne
- 5-A rybie jajeczka
- 5-G poeta austriacki (1875-1926)
- 5-O główny ośrodek Gornego Egiptu w starożytności, miejsce wykopalisk
- 6-C mityczna córka Tantala
- 6-K średniowieczny górnik polski
- 7-A gaz bardzo rozpowszechniony w przyrodzie

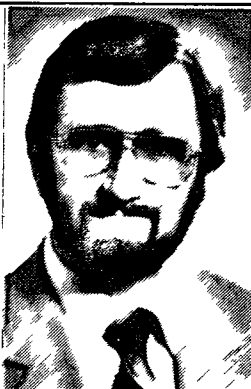
- 7-O wyspa koralowa w kształcie obwarzanka
- 8-D zjazd czarownic i diabłów
- 8-J meteor
- 10-A "odkrywczy" okrzyk wg anegdoty wydany przez Archimedes
- 10-M nadzorował prace w folwarku
- 11-F pozer, komediant
- 12-A pomyłka, przejęzyczenie
- 12-M jedna z postaci z "Pana Tadeusza"
- 13-D mikrobiolog zajmujący się drobnoustrojami
- 14-A zjawisko przejmowania treści cudzej świadomości bez fizycznego pośrednictwa
- 14-J legendarny, zatopiony kontynent

Pionowo

- 1-A klimakterium
- 1-B gra podwójna np w tenisa
- 1-D paradny pojazd konny
- 1-F jezioro w pld -wsch Afryce
- 1-H okuta belka do rozbijania wrot
- 1-J "grupa nacisku" wywierająca wpływ na ciała ustawodawcze parlamentu
- 1-L instrument muzyczny
- 1-N metalowy uchwyt na bramie
- 1-P wewnętrzny dziedzic w hiszpańskim domu
- 1-R pogląd filozoficzny wg którego osnową bytu jest duch, idealizm metafizyczny
- 3-C kochanek, wielbiel
- 3-E miasto - port w Japonii
- 3-I ciastko lub zamek błyskawiczny
- 3-M skupiska materii międzygwiazdnej
- 3-O toczy swe wody
- 4-G palenie zwłok
- 4-K rasa kur hodowanych na mięso
- 7-B jezor w potrawie
- 7-P utwor liryczny opiewający osobę zmarłą
- 9-I grupa etniczna Nigerii, 1970 ogłosiła secesję Biafry
- 10-D organizacja polityczna, sportowa, często elitarna
- 10-N jednostka strukturalna kręgosłupa
- 11-H miasto w Holandii
- 11-J kofeina
- 12-A sznur do inicjowania wybuchu na odległość
- 12-B stopień wielkości czcionki drukarskiej
- 12-E legendarna opowieść staro-skandynawska
- 12-M ptak nocny
- 12-P potrawy płynne
- 12-R uraza, niechęć

Rozwiązanie krzyżówki nr 128

236-7666 **CHOI KAN** 236-2666

R Chokkan & Co Limited, Realtor
3359 Bloor st W Toronto Ontario M8X 1G2

Etobicoke triplex Budynek 15-letni, dębowe podłogi, wodne ogrzewanie, duże kuchnie (3) 4 liczniki prądu, parking na 4 samochody Cena 134 900 Okazja
Etobicoke bungalow 86 900 2 duże sypialnie, nowoczesna kuchnia, wykończona piwnica, garaż i zajazd, duży ogród

ELDORADO REAL ESTATE LTD
1451 Royal York Rd
Przedstawiciel CZESŁAW SYGUŁA
Tel biuro 248-0148, dom 247-0240

Świetna inwestycja! 3-sypialniowe bungalow oraz cottage na 8-akrowej parceli Parcela pięknie zadrzewiona 30 km na północ od Hwy 401 przy Hwy 48 Cena 34 900 Nie zapomnij zadzwonić Okazja trafia się rzadko

Dochodowy "Triplex" - Eglinton Dufferin, tylko \$20 000 wplaty Dogodne warunki spłaty
Posiadamy tanie domy dla pierwszy raz kupujących Jesli chcesz korzystnie sprzedac swój dom - zadzwon

VICTOR W. KRUPOWICZ

Realtor & Insurance Broker

Kupno i sprzedaż nieruchomości oraz wszelkiego rodzaju ubezpieczenia
AUTO — HOME — BUSINESS INSURANCE
TEL. 533 - 8573
Westown Real Estate & Insurance Ltd., 268 Roncesvalles Ave Toronto, Ont

695 St. Clair Ave West
BOŻENA KASPROWICZ
pomocze w kupnie i sprzedaży domu lub nieruchomości

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.
(Wejście od wschodniej części budynku)
TEL. 762 - 9523

Konta depozytowe	7%	rocznie
Specjalne konta depozytowe (minimalny depozyt \$5000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	6 1/2%	rocznie
3-miesięczne certyfikaty	9%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty	8 1/2%	rocznie
1-roczone certyfikaty	9 1/2%	rocznie
3-letnie certyfikaty	10%	rocznie
3-letnie certyfikaty non-redeemable	11%	rocznie
RRSP i RHOSP	9%	rocznie
Pozyczki personalne	14 1/2%	rocznie
Hipoteki	14%	rocznie

BEZPŁATNE PFRSONALNE KONTA CZEKOWE
(\$50 000 pożyczki ubezpieczone na życie)

CODZIENNI od 12 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz
SOBOTY od 10 do 12 30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

♠ BRYDŻ ♥

♠ J10	xxxxx	REDAGUJE
43-CP	A10x	KIBIC
♠ AQx		
Zachód		Wschód
♠ xxx		♠ -
♥ KQx		♥ Jx
♦ 9876		♦ KQJxxx
♣ Jxx		♣ Kxxxx
Deklarant		
♠ AKQxxxxx		
♥ Axx		
♦ -		
♣ xx		

stole Ale - czy mamy dosyć dojsć do stołu ? Jedno kier można stracić na asa karo a jedno oddać obrońcom Niestety Z wejdzie do ręki królem kier, i jeśli nie śpi, odwróci trefl D wsiada asem, i odgrywa kier, bite w rękę D przechodzi na stół atutem ale nie może stracić trefla na kier bo Z przebiję ostatnim swoim atutem Bez jednej Plan jest dobry, ale zależny od rozkładu pików 2 - 1, więc w naszym przykładzie to nie gra

Wobec tego - co robić ? Rozwiązanie jest naprawdę śliczne Aby z całą pewnością zrobić kontrakt należy - trzymając się mocno na krzeselku - w pierwszej lewej dołożyć ze stołu 10-ę karo i oddać lewą na waleta ! W nie może odegrać trefl więc zagra kier (jak to wskazał partner w czasie licytacji) Bijemy asem i przechodzimy na stół waletem pik Na asa karo stracamy ostatnie kier z ręki Z kolei przebijamy kier wysoko w rękę i przechodzimy na stół pikiem Znow bijemy kier wysoko w rękę Ponieważ kiery na stole już są dobre ściągamy ostatnie atu u Z , przechodzimy do stołu asem trefl na dobre kier stracamy trefl z ręki

Mam rację, że rozwiązanie jest piękne ?

LICYTACJA	D	Z	P	W
1 pik (1)	Pas	2 kier	3 karo	
4 pik	Pas	4 BA (2)	Pas	
6 kier (3)	Kontra (4)	6 pik (5)	Pas	
	Pas			

- (1) Ręka D jest silna ale nie dostatecznie aby otworzyć forsująco 2 pik,
- (2) Ręka P ma słabe strony mizerne kiery i tylko 2 piki Niemniej 2 asy oraz walet i dycha pik zachęciły P do spróbowania szlemika

(3) W systemie Blackwooda, jeśli mamy renons w w nie licytowanym kolorze lub w kolorze licytowanym przez przeciwników (licytowali karo) - przeskakujemy odpowiedź o oczko wyżej

Gdyby D nie miał renonsu karo, lub gdyby miał renons w kierach, odpowiedziałby 5 kier (2 asy)

(4) Z korzysta z okazji aby wskazać partnerowi co ma odwrócić gdy wejdzie do ręki

(5) P oczywiście poprawia na 6 pik

SPORT SPORT

POLSKA ZWYCIĘZCĄ GRUPY B! HOKEJOWYCH MISTRZOSTW ŚWIATA

Tydzien temu pisaliśmy w ET, że od dłuższego czasu Polska zazywa spokojnego bytu w hokejowej grupie B i naraza polskich sympatyków hokeja na emocje związane z występami polskiego zespołu w grupie A (Czy pamiętają Państwo te mistrzostwa świata grupy A kiedy w pierwszym meczu turnieju Polska pokonała ZSRR!!!, a następnie nie wygrała już żadnego innego meczu i spadła z grupy A?) W tym roku też nie liczone na awans polskiego zespołu Faworytami byli Włosi, którzy w poprzednich mistrzostwach grali w grupie A W tym sezonie, jednak szło im trochę gorzej Już w pierwszym meczu turnieju mistrzowskiego trafili na znakomicie usposobionych Polaków Polska drużyna grając przeciwko wysoko notowanemu przeciwnikowi skoncentrowała się i rozgromiła Włochów aż 7:1

Polacy zadziwiali w tym meczu niezwykłą skutecznością Co zwykle było ich najsłabszą stroną Strzelali gole grając nawet z przewagą jednego zawodnika Dotychczas było to dla nich nieosiągalne

Polacy grali dobrze, ambitnie, z poświęceniem, ale przez dwie tercje wcale nie wyglądało na to, że "zmiotą" Włochów z lodu Jak donoszą agencjni komentatorzy, w pierwszych 20 minutach Polacy strzelali na bramkę rywali pięciokrotnie Mimo że bronili jej słynny Jim Corsi (naturalizowany we Włoszech Kanadyjczyk), trzy z nich trafiły do siatki Podobną skutecznością nie może się pochwalic sam Wayne Gretzki W 3 min na ławkę kar sędziowie odesłali Włocha Carlaciego W chwili później Jan Piecko - celnym strzałem zakończył akcję Bogdana Krawczyka Wykorzystanie tej sytuacji bardzo chyba hokeistów podniosło na duchu Siedem minut później twardo walczyli Jan Stopczyk pokonał Corsiego, a pod koniec tercji dała o sobie znac pierwsza formacja Po zagranii Stanisława Klocka bramkę zdobył Wiesław Jobczyk

Mimo straty trzech goli Włosi nie rezygnowali Polski zespół ułatwił im zresztą zadanie, większą uwagę zwracając teraz na obronę własnej bramki W 26 min Franciszek Kukla nie zdołał jednak obronic strzału Pasqualotto

Gdy wydawało się, że wynik meczu wazyc się będzie w ostatniej tercji, Polacy zaraz na jej początku rozwiali nadzieje Włochów Na dobre rozegrała się trojka ataku Klocka z Jobczykiem i Andrzejem Zabawą na skrzydłach Zdobywali bramkę po bramce, zmieniali się tylko strzelcy Rywale nie byli już w stanie nawiązac walki W zdenerwowaniu popełniali zresztą coraz więcej błędów, skrzętnie wykorzystywanych przez Polaków Ostatecznie nasza pierwsza formacja strzeliła pięć goli To również trzeba zaliczyć do niespodzianek Z twardo i uważnie grającymi obrońcami oraz dobrym bramkarzem atak Klocka zwykle nie umiał sobie poradzić W czwartek grał znakomicie (Jobczyka bardzo chcieli mieć w swoim składzie działacze szwajcarskiego zespołu SS Zurich)

Bramki w tym meczu zdobyli dla Polski - Wiesław Jobczyk 2 (18 i 59 min), Andrzej Zabawa 2 (51 i 60 min), Jan Piecko (3 min), Jan Stopczyk (10 min) i Stanisław Kłoczek (46 min) Ci gracze do końca turnieju stanowili najsilniejsze punkty polskiego zespołu

Następne mecze były już znacznie słabsze Z beniaminkiem grupy B zespołem Holandii Polacy wygrali zaledwie 4:3, a z Węgrami, których Szwajcarzy, najgroźniejsi rywale polskiego zespołu pokonali aż 9:1, udało się polskiej drużynie wygrać zaledwie 5:3

Potem przyszedł najważniejszy mecz ze Szwajcarią Wynik 2:2 po obustronnie dobrej grze był w rezultacie korzystniejszy dla Szwajcarów, którzy skuteczniej strzelając, mieli znacznie korzystniejszy bilans zdobytych bramek Do ostatniej rundy oba zespoły przystąpiły mając po 11:1 w dużych punktach, ale Szwajcarzy mieli aż pięć goli przewagi Wydawało się, że po meczu ze słabą Holandią będą mieli przewagę jeszcze większą Ale Holendrzy zagraли znakomicie, wygrali 6:2 i pomogli Polakom - którzy poza remisem ze Szwajcarią wygrali wszystkie pozostałe mecze - wygrać grupę B Tak więc w następnych mistrzostwach zobaczymy polską drużynę w grupie A

Z grupy B spadły do grupy C Norwegia i Węgry

Puchary

Z pewnym opóźnieniem podajemy komplet wyników czterech finałów europejskich pucharów

Największą chyba niespodzianką było zwycięstwo aż 5:0 Rapidu Wieden nad Dynamem Drezno Było to tym bardziej zaskakujące, że w pierwszym spotkaniu wiedenczyzy grali słabo, bez wiary w możliwość osiągnięcia dobrego wyniku Okazało się, że na własnym boisku drużyna zmieniła się nie do poznania Już do przerwy Rapid odrobił straty z Drezna (3 gole), a po zmianie stron przechylił szalę zwycięstwa Panenka i Krankl - chyba najstarsi piłkarze na boisku

W agencyjnych komentarzach jako sensacyjne określa się wyeliminowanie Manchesteru United przez Videoton Ale polskich kibiców najbardziej chyba interesowały mecze z udziałem Polaków

Juventus Turyn musiał przez 90 minut walczyć w deszczu i błocie z praską Spartą Przegrał 0:1, ale awansował do półfinałów Zbigniew Boniek był jednym z wyróżniających się piłkarzy tego spotkania

Nie powiodło się Larissie, trenowanej przez Andrzeja Stręla Grający w greckim zespole Kazimierz Kmiecik i Krzysztof Adamczyk nie zdobyli bramki Rywalom ta sztuka się udała i Dynamo Moskwa wystąpi w półfinale

Więcej szczęścia miał Jacek Gmoch Panathinaikos zremisował w Atenach 2:2 z IFK Goeteborg, ale bardzo rozsądna gra przed dwoma tygodniami na boisku rywali (1:0), procentowała

W Pucharze Europy, obok Juventusu wystąpią więc Girondins, FC Liverpool oraz Panathinaikos Jedynie awans Greków może trochę dziwić W Pucharze Zdobywców Pucharów faworytami na pewno będą Bayern Monachium i Everton Zarówno Dynamo Moskwa, jak i Rapid Wieden mogą liczyć na awans do finału jedynie, gdy spotkają się w półfinale

W Pucharze UEFA podobna sytuacja Real Madryt i Inter Mediolan są chyba silniejsze od rywali Videoton i Żelźnicar zdobyli już więcej niż spodziewano się w Jugosławii i na Węgrzech

Awans wywalczyły drużyny oznaczone tłustym drukiem

Puchar Europy

Sparta Praga - Juventus Turyn 1:0 (0:0) Bramki Jan Berger (78 min z karnego) Pierwszy mecz 3:0 dla Juventusu

Dniepr Dniepropietrowsk - Girondins Bordeaux po dogrywce 1:1 (1:1), 1:0 W rzutach karnych 3:5 Bramki dla Dniepru - Łysienko (12 min), dla Girondins - Tusseau (75 min) Pierwszy mecz 1:1

Panathinaikos Ateny - IFK Goeteborg 2:2 (1:1) Bramki dla Panathinaikosu Dimopoulos (44 min) i Saravakos (78 min z karnego), dla IFK T Nilson (10 min) i Holmgren (53 min) Pierwszy mecz 1:0 dla Panathinaikosu

FC Liverpool - Austria Wieden 4:1 (2:0) Bramki dla Liverpoolu - Walsh 2 (16 i 56 min) Nicol (32 min) i Obermayer (46

min, samobójcza), dla Austrii - Prohaska (64 min) Pierwszy mecz 1:1

Puchar

Zdobywców Pucharów

AS Roma - Bayern Monachium 1:2 (0:1) Bramki dla AS Roma - Nela (80 min), dla Bayernu - Matthaeus (33 min z karnego) i Kogl (81 min) Pierwszy mecz 2:0 dla Bayernu

Dynamo Moskwa - Larissa 1:0 (0:0) Bramka Władimir Fomiczew (61 min) Pierwszy mecz 0:0

Rapid Wieden - Dynamo Drezno 5:0 (3:0) Bramki Pacult - 2 (4 i 37 min), Leiner (17 min) Panenka (70 min z karnego) i Krankl (78 min) Pierwszy mecz 3:0 dla Dynama

Fortuna Sittard - Everton 0:2 (0:1) Bramki Sharp (15 min) i Reid (75 min) Pierwszy mecz 3:0 dla Evertonu

Puchar UEFA

Videoton Szekesfehervar - Manchester United po dogrywce 1:0 (1:0, 1:0) W rzutach karnych 5:4 Bramka Wittman (19 min z wolnego) Pierwszy mecz 1:0 dla Manchesteru

Dynamo Minsk - Żelźnicar Sarajewo 1:1 (1:1) Bramki dla Dynama - Kistien (14 min), dla Żelźnicara - Bahtic (22 min) Pierwszy mecz 2:0 dla Żelźnicara

Real Madryt - Tottenham Hotspur 0:0 Pierwszy mecz 1:0 dla Realu

FC Koeln - Inter Mediolan 1:3 (0:1) Bramki zdobyli dla FC Koeln - Bein (65 min), dla Interu - K H Rummenigge - 2 (75 i 84 min) oraz Marini (18 min) Pierwszy mecz 1:0 dla Interu

A oto kilka ciekawostek z rozegranych ćwierćfinałów

Na meczu Realu z Tottenhamem (0:0) w Madrycie zgromadziło się najwięcej widzów - 100 000

Mecz Romy z Bayernem obfitował w największą liczbę rannych - 10 kibiców Bayernu i kilku włoskich chuliganów zostało odwiezionych do szpitali Odpowiedzialność za incydenty ponoszą kibice włoscy

Za największego pechowca ćwierćfinałów uznano kapitana Tottenhamu, weterana angielskich boisk, Steve'a Perrymana W pierwszym meczu Tottenham - Real (0:1) strzelił samobójczego gola w rewanżu w Madrycie zawiody go nerwy, został usunięty z boiska

Szczęściarz nr 1, to z kolei 26-letni napastnik Panathinaikosu - Dimitris Saravakos W Goeteborgu strzelił szwedzkiej drużynie IFK jedyną bramkę z karnego, w Atenach znowu celnie strzelił z jedenastki 12 minut przed koncem i uratował w ten sposób awans do półfinału

Mecz Dniepr Dniepropietrowsk - Bordeaux został rozegrany w Krzywym Rogu Francuzi - szalenie zdenerwowani - przybyli do Krzywego Rogu zaledwie kilka godzin przed rozpoczęciem spotkania (z powodu mgły samoloty miały duże opóźnienie)

Mecz toczył się w bardzo gorącej atmosferze Znany w Europie sędzia Tritschler 4 razy sięgnął po żółte kartki (trzykrotnie zobaczyli je piłkarze Dniepru), a raz po czerwoną W 96 min meczu, gdy toczyła się już dogrywka, boisko musiał opuścić Wiszniewski z Dniepru Przymiemy jeszcze skład półfinalistów

PUCHAR EUROPY Liverpool, Juventus, Panathinaikos, Bordeaux

PZP Bayern Monachium, Everton, Rapid Wieden, Dynamo Moskwa

PUCHAR UEFA Real Madryt, Inter Mediolan, Żelźnicar, Videoton

Ogółem w półfinałach gracie będą kluby z 10 krajów

	PE	PZP	UEFA
Anglia		1	1
Włochy		1	-
Grecja		1	-
Francja		1	-
ZSRR		-	1
Austria		-	1
RFN		-	1
Jugosławia		-	1
Hiszpania		-	1
Węgry		-	1

Eliminacje mistrzostw świata "Mexico 86"

Bruksela W kolejnym eliminacyjnym meczu mistrzostw świata w grupie I strefy europejskiej reprezentacja Belgii pokonała Grecję 2:0 (0:0) Bramki Vercauteren w 67 min oraz Scifo w 89 Sędziował Hackett (Anglia)

Po tym meczu Belgia objęła prowadzenie w grupie I, ale pamiętajmy, że rozegrało o 2 mecze więcej niż Polska

TABELA GRUPY I

1 Belgia	4	5	3	5-3
2 Polska	2	3	1	5-3
3 Albania	4	3	5	5-7
4 Grecja	4	3	5	3-5

Mecze do rozegrania

17:4	Albania - Grecja
1:5	Belgia - Polska
19:5	Grecja - Polska
30:5	Albania - Polska
11:9	Polska - Belgia

SARBRUECKEN W eliminacyjnym spotkaniu grupy II RFN wygrała z Maltą 6:0 (5:0) Bramki zdobyli Rahn w 11 i 17 min, Rummenigge w 44 i 67 min, Magath w 19 min i Littbarski w 18 min Widzów 36 000

1 RFN	8	0	13-3
2 Portugalia	6	4	8-7
3 Szwecja	4	4	7-4
4 CSRS	2	2	5-2
5 Malta	0	10	3-20

ZENICA W eliminacyjnym meczu grupy IV Jugosławia wygrała z Luksemburgiem zaledwie 1:0 (1:0) Jedyne gola zdobył Ivan Gudeli w 26 min Widzów 30 000

1 Francja	6	0	7-0
2 Jugosławia	5	1	4-2
3 Bułgaria	3	3	4-1
4 NRD	2	4	2-5
5 Luksemburg	0	8	0-14

GLASGOW Niespodziewanej porażki doznali w eliminacyjnym meczu grupy VII piłkarze Szkocji Na własnym stadionie przegrali z Walią 0:1 Jedyne gola zdobył wyborowy snajper Liverpoolu Ian Rush w 37 min Widzów 62 000

1 Szkocja	4	4	6-3
2 Hiszpania	4	2	5-3
3 Walia	4	4	3-5
4 Islandia	2	4	2-6

SIMPSON T.V.

HI-FI STEREO

187 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont M6R 2L5

TEL. 533-3333, 534-4444

Autoryzowany fabryczny serwis ZENITH

Obsługujemy całą polską dzielnicę i inne okolice Toronto

• W każdym polskim domu

WIDEO KASETY Z OSTATNIEJ WIZYTY

OJCA ŚW. JANA PAWŁA II

na oba systemy Beta i VHS

AUTHORIZED FACTORY SERVICE

SPORT

SPORT

SPORT

XX KOLEJKA
I LIGI
PIŁKI NOŻNEJ

Śląsk - Legia	0-1
Bałtyk - Motor	2-0
ŁKS Łódź-Katowice	0-0
Zagłębie - Widzew	0-2
Pogon - Lechia	0-0
Lech - Radomiak	2-0
Ruch - Wisła	1-0

TABELA

punkty bramki		
1 Legia Warszawa	28-12	28-14
2 Lech Poznan	28-12	23-12
3 Gornik Zabrze	27-11	23-9
(1 mecz mniej)		
4 Widzew Łódź	25-15	22-11
5 Zagłębie Sosn	21-19	25-22
6 Śląsk Wrocław	19-21	24-23
7 GKS Katowice	19-21	15-16
8 Gornik Wał	19-21	22-24
9 Ruch Chorzów	18-22	17-19
10 ŁKS Łódź	18-22	12-17
11 Bałtyk Gdynia	18-22	14-20
12 Radomiak Radom		
	17-23	16-19
13 Lechia Gdansk	16-24	13-24
14 Motor Lublin	15-23	18-22
(1 mecz mniej)		
15 Wisła Kraków	15-25	13-20
16 Pogon Szczecin	15-25	16-27

OKRUCHY SPORTOWE

W zakończonych we Francji mistrzostwach świata grupy "C" w hokeju na lodzie dwa czołowe miejsca zdobyły zespoły Francji i Jugosławii, uzyskując prawo gry w przyszłorocznych mistrzostwach świata gr "B". Faworyzowani Rumuni zajęli dopiero 4 miejsce. Do grupy "D" spadły Korea Płd i Hiszpania.

Koncowca tabela

1 Francja	13 1	54-13
2 Jugosławia	12 2	36-13
3 ChRL	11 3	45-22
4 Rumunia	8 6	51-29
5 Dania	6 8	16-23
6 Bułgaria	4 10	18-56
7 Korea Płd	2 12	18-56
8 Hiszpania	0 14	9-55

***

SOFIA Polscy hokeiści zakwalifikowali się do finału hokejowych mistrzostw Europy juniorów grupy "B". W trzecim swym pojedynku Polacy pokonali zespół Austrii 6:3 (3:0, 2:3), 1:0.

W finałach oprócz Polaków wystąpią także hokeiści Rumunii, Holandii i Bułgarii.

***

W rozegranych w Paryżu mistrzostwach grupy C zwyciężyli Francuzi i Jugosłowianie awansując do grupy B. Trzecia była drużyna Chin.

***

W Tokio zakończyły się mistrzostwa świata grupy B drużyn młodzieżowych (do lat 20). Awans do grupy A wywalczyli Szwajcarzy, którzy zajmą w tej grupie miejsce Polski.

***

W Goeteborgu zakończyły się drużynowe mistrzostwa świata. 1 miejsce zajęły Chiny, 1 - Szwecja, 3 - Polska. Skład naszej drużyny: Kucharski, Grubba, Dryszel.

***

JEZDZIECTWO

Artemor - kon, na którym Jan Kowalczyk zdobył złoty medal olimpijski w Moskwie został us-

● W niedzielę wielkanocną trzy "polskie" drużyny w lidze greckiej osiągnęły wyniki remisowe. Panathinaikos (trener Jacek Gmoch) zremisował w Atenach z AEK 1-1, Ethnikos (trener Kazimierz Gorski) zremisował u siebie z Aris 2-2, zaś Larissa (trener Andrzej Strelau) zremisowała na wyjeździe z OFI Crete 1-1.

● Wszystkich zapewne interesują losy belgijskiego klubu Lokeren, w którym występował Włodzimierz Lubanski i Grzegorz Lato. W ostatniej kolejce Lokeren doznało na wyjeździe klęski z FC Bruges 1-5.

● 27 marca Polska rozegrała w Bukareszcie mecz z Rumunią, który się zakończył wynikiem 0-0.

● Reprezentacja polskich juniorów (do lat 16) przegrała w kraju z rówieśnikami z RFN 0-6 w ramach eliminacji do mistrzostw Europy.

● Zaległy mecz ligowy Motor Lublin-Gornik Zabrze zostanie rozegrany 10 kwietnia.

ŁYŻWIARSTWO

W Alma Acie rozegrano mecz ZSRR-NRD, który zakończył się wynikiem 269-203 dla gospodarzy.

Polak Andrzej Józwiak wygrał zawody w Medeo ustanawiając 3 nowe rekordy Polski, w wieloboju - 166,098 pkt, na 5000 m - 7 18,701 na 10000 m - 14 43 00.

***

RUGBY

8 finałów Pucharu Polski rugbyści rozpoczęli sezon wiosenny. Trofeum pucharowe bronili Lechia Gdansk, tytułu mistrza Polski - AZS AWF Warszawa.

***

PIŁKA WODNA

W Pucharze Karpat rozegrano w Piteszti (Rumunia) Polska zajęła przedostatnie, piąte miejsce.

***

ZJAZDY

W narciarstwie zakończono zawody o Puchar Świata 84/85. Wśród panów triumfowali: 1 Girardelli 262 pkt - Luksemburg, 2 Zurbriggen 244 pkt - Szwajcaria.

Z WOLEJA

Puchar Świata zwany niekiedy cyrkami zakończył się a z nim serie za wodow narciarskich przemierzanie się setek zawodników trenerów i działaczy z zawodów na zawody. Sensacje medale punkty wszystko już rozdano. W ostatnich latach szalenstwa zjazdowego cyrku osiągnęły swoje apogeum. Nogi zjazdowca muszą wytrzymać przeciążenia przy szybkości dochodzącej często do 130 kilometrów na godzinę. Z taką szybkością wchodzi w skręt często oblodzony. Wystarczy minimalne obniżenie nart aby stracić równowagę. Wtedy można już tylko liczyć na szczęście że nie trafi się głową w kamień i kregostup wytrzymał. Coraz bardziej karkołomne trasy ustawiane są tak aby telewizorze mieli poza sportem dreszczyk emocji w oczekiwaniu na upadek. A przecież wiadomo że nie tak nie ubarwia sportowej walki jak bokser nokautowany na ringu czy też narciarz lecący bez nart w powietrzu i odbijający się kilkanaście razy od ziemi. Powoduje to protesty zawodników którzy odmawiają startów na zbyt karkołomnych trasach.

Międzynarodowa Federacja Narciarska FIS ugina się pod presją przemysłu narciarskiego zgadzając się na zawody sta nowiące zagrożenie dla zdrowia. Walka o medale prowadzi do tego iż nierzadko kontuzjowani zawodnicy stają na starcie. Amerykanka Tamara McKinney po złamaniu ręki natychmiast pojawiła się na stoku. Erica Hess wystartowała dwa tygodnie po operacji łokcia. W tegorocznym pucharze triumfował Marc Girardelli. Austriak startujący w barwach Luksemburga. Zawodnik ten jest 25% inwalidą i ma prawo ubiegać się o rentę. Podczas zawodów w zjeździe w 1983 roku jego kolano dosłownie zostało rozszarpane. Zerwane były wszystkie wiązadła stawowe rozłupane więzadła. Siedem godzin trwała operacja włożono mu sruby. Łokcie pocierowano. Girardelli dzięki ogromnej sile woli doszedł do prawie pełnej sprawności. Pomagał mu w tym Polak mieszkający stale w Austrii Michał Siekierzyński. Kiedyś trener odnowy biologicznej piłkarskiej reprezentacji Polski. W klasyfikacji pucharu tuż za Girardellem uplasował się

3 Wenzel 172 pkt - Liechtenstein. Wśród panów

1 Figini 259 pkt - Szwajcaria
2 Oerthli 218 pkt - " "
3 Walliser 197 pkt - " "

W klasyfikacji slalomu specjalnego Polki - Małgorzata Tłalka zajęła 11 pozycję z 49 pkt, Dorota Tłalka była 14 z 40 pkt.

***

RAJDY

W okresie świąt wielkanocnych rozegrano w Nairobi (Kenia) kolejną czwartą eliminację rajdowych mistrzostw świata, w której m.in. udział wzięli Hannu Mikkola na Audi Quattro, Rauno Aaltonen na Oplu Manta i Bjoern Waldegaard na Toyocie Celica Turbo. Stawka więc doborowa. O rezultacie poinformujemy w najbliższym czasie.

***

WYBORY

Prezesem Polskiego Związku Piłki Siatkowej został ponownie Tadeusz Sasara, zaś Polskiego Związku Żeglarskiego Mieczysław F. Rakowski (nie trzeba przedstawiać).

***

PIŁKA NOŻNA

W rozegranym 27 marca meczu Rumunia-Polska padł wynik 0-0. Do bliższej analizy meczu wrócimy w kolejnym numerze.

Zawodnik Widzewa Łódź Jerzy Wijas ponownie nie mógł wyjechać z reprezentacją na skutek nie otrzymania paszportu. Walka "tajemniczych sił" z trenerem Piechniczkiem trwa nadal.

TENIS

● W finale turnieju tenisowego "Monte Carlo Open" Ivan Lendl (CSRS) pokonał Matsa Wilandera (Szwecja) 6-1, 6-3, 4-6, 6-4. W półfinale Lendl miał prawdziwą przeprawę z innym Szwedem Henrikiem Sundstromem 4-6, 7-6 (7-3), 7-6 (7-5).

● W finale turnieju w Chicago John McEnroe (USA) triumfował bez walki na skutek niestawienia Jimmy Connors (USA).

WYŚCIGI
SAMOCHODOWE

W pierwszym tegorocznym wyścigu formuły I rozegranym w Brazylii zwyciężył Alain Prost z Francji na McLarenie - Porsche Turbo w czasie 1 godz 41 min 26,115 sekund, uzyskując przeciętną 181,527 km na godzinę. Triumfator ubiegłorocznego Grand Prix Niki Lauda z Austrii nie zaliczył wyścigu mając kłopoty z komputerem sterującym pracą silnika.

Tłalka widzi swe córki we Francji na stypendium firmy Rossignol. Opieka trenerska też byłaby inna. Ry szard Cwikło i Andrzej Bachleda nie chcieli w kraju osiągać we Francji jako trenerzy wybitne sukcesy. Jest jeszcze trzeci zainteresowany w tym sporze. To Tadeusz Brys, dyrektor fabryki nart w Szatlarach a oprócz tego kierownik szkolenia w związku oraz kierownik wyjazdów Tłalka na zawody. Ten pan ukryty pod etykietą działacza również nie myśli tracić atrakcyjnych wyjazdów i diet. blokuje więc ile może projekty Tłalki seniora. Dziewczyny znajdują się między młotem a kowadłem co odbija się na wynikach sportowych. Skarżą się czasem na szorstkość trenera Kozaka, jego despotyzm oraz uzurpowanie sobie prawa do kierowania ich życiem prywatnym. Przykładem tego jest wściekłość w jaką wpadł Kozak na żart Doroty że planuje ona wyjść za mąż.

Polaków na stokach narciarskiego cyrku spotyka się wszędzie. W reprezentacji USA startuje Ewa Twardokens, urodzona już w Stanach córka byłego reprezentanta Polski we florecie. Reprezentacje zjazdowców kanadyjskich prowadzą w zawodach (po wrocławskim AWF) a jednym z trenerów zjazdowców mężczyzn jest Piotr Jelen z Zakopanego. Ciekawa jest wypowiedź Kozbiła na temat zarobków narciarzy kanadyjskich. Stara się on kontrolować wszystkie umowy poszczególnych zawodników z firmami. Poprzez związek narciarski przechodzi większość pieniędzy. Oficjalnie członkowie zawodnicy otrzymują za reklamę od firm sponsorujących do 100 tys dolarów. Dodatkowych prywatnych umów kanadyjski związek narciarski nie jest w stanie kontrolować. Kozbił stwierdza że czołowy zawodnik i to nie tylko za dobre wyniki ale także za wygląd za sposób w jaki mówi i w jaki potrafi pokazać telewizorom spodnie czy określony sweter otrzymuje rocznie do 200 tys dolarów (Sportowiec nr 8 1985).

Trudno się więc dziwić panu Tłalka i jego projektom.

SKRZYDŁOWY

COMMUNITY DIRECTORY INFORMATOR	RÓZNE	SAMOCHODY	PIEKARNIE
<p>Danuta H RADOMSKI BA I B ADWOKAT - NOTARIUSZ 366 - 3875 164 Princess St., Toronto Konsultacje w godz. 9-17 lub za uprzednim telefonicznym porozumieniem się Władza płynnie jęz. polskim francuskim hiszpańskim Koresponduje z biurami adwokackimi w Polsce</p>	<p>Ballroom Dancing TANIEC TOWARZYSKI Nowosci międzynarodowy socjalny polski grupowo indywidualnie organizacje prywatnie prelekcje na bale zabawy imprezy uroczystości młodzież dorodni amatorzy zawodowcy TEL 416-782-9776 <i>walce tango foxtrot rumba samba cha cha jive</i></p>	<p>PREMIER AUTO SALES <i>Wyjątkowa okazja</i> 2376 Dundas St W Toronto Tel (416) 537-2437 STAN MAZUR</p>	<p>THE FUTURE BAKERY NAJLEPSZY W MIESCIE SWIEZY CHLEB Dostarczamy do sklepów i domow 739 Queen St W - Toronto, Ont TEL 368-4235</p>
<p>POLISH CONSULATING BUREAU 618 Queen St West TORONTO, ONT M6J 1E4 TEL (416) 864-1182, godz. 4-7 po poł Udzielanie porad i pomocy we wszelkich sprawach oraz załatwianie ich na terenie Polski, m.in. małżeńskich (małżeństwa przez pełnomocnika) rozwojowych w Polsce, majątkowych, kupna i sprzedaży nieruchomości i mieszkań spadkowych PONADTO: pełnomocnictwa do Polski, sprawy paszportowe odwołania od odmowy paszportów sprowadzanie krewnych pisma do polskich urzędów i sądów Długoletnia praktyka adwokacka w Polsce.</p>	<p>FASHIONS Nowo otwarty polski sklep posiada duży wybór pojedynczych fasonów Szyjemy na miarę i naprawiamy <i>Ceny bardzo okazyste</i> 1544 Bloor St. W (róg Dundas i Bloor) TEL. 533-8881</p>	<p>SOLID AUTOREPAIR WŁADYSŁAW DAKOWICZ wszelkiego rodzaju naprawy samochodowe dożywotnia gwarancja na za instalowane hamulce oraz tłumiki 201 Schell Ave Toronto, (koło Caledonia i Shell 2 blok na północ od Eglington) Tel 787-2702</p>	<p>ONTARIO BREAD Co Ltd 178 Ossington Ave Toronto, Ont TEL 532-4929 Pyszny świeży chleb do nabycia we wszystkich sklepach</p>
<p>PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ zarabia wykwalifikowany spawacz ŚWIADECTWO SPAWACZA W 5 TYGODNI można uzyskać w institute of technical trades który szkoli specjalistów już 25 lat ● nowoczesne urządzenia ● rysunek techniczny ● kursy dzienne, wieczorowe sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty tygodniowe 734 KIPLING Ave TORONTO TEL 255-2369 po godzinach TEL 536-008 921-3886 Informacji udzielają MARK NIEWIADOMSKI lub ANDRZEJ MAJ</p>	<p>J.DZIWIŃSKA, LL.M. DIVORCE AID K. BELDOWSKI Rozwód \$155 226 QUEEN St W Suite 200 TORONTO, ONT M5V 1Z6 TEL. (416) 598-1127</p>	<p>ROWLAND LINCOLN MERCURY FORD TERESA BEDNAREK ● nowe samochody ● używane samochody ● dobre warunki pożyczki lub wypożyczenia 1800 O'Connor Dr TORONTO TEL (416) 759-4422</p>	<p>DELIKATESY QUALITY SAUSAGE Nowo otwarte eleganckie, polskie DELIKATESY Świeże mięsa i apetyczne wędliny bezkonkurencyjne kiełbasy sery i inne pyszności 2913 Dundas St W TEL 769-4966 131 Roncesvalles Ave (obok km t) Tel 533-7054</p>
<p>TP & ASSOCIATES Ltd Niezależni specjaliści w zakresie ubezpieczeń (life Insurance), R R S P i R H O S P oraz funduszy inwestycyjnych Prosimy telefonować lub pisać, wysyłamy bezpłatnie FINANCIAL PLANNING REVIEW ANDRZEJ SLEDZ 194 Wilson Ave Suite G-8 TORONTO, ONT M5M 3A7 TEL. 482-0175, d 624-5411</p>	<p>BISTRO Jedna z najlepszych małych restauracji w Toronto (wg gazet Toronto Sun) Europejska atmosfera ● Znakomite miejsce na spotkanie ● Coś na zap 2390 Bloor West Toronto Ontario M6S 1P5 Tel (416) 767-0848</p>	<p>QUALITY AUTO SERVICE BODY SHOP WOJTEK GRABOWSKI Blacharstwo - lakiernictwo i wszelkie naprawy samochodów SZYBKO SOLIDNIE 23 lata praktyki zawodowej 931 A Weston Rd (koło Black Creek) TEL 763-2618 lub 264-4982 Czynny również w sobotę</p>	<p>HALINA'S DELICATESSEN Świeże bułeczki, pieczywo, ciasta i Europejskie wędliny i zakąski kawa i importowane mięsa i sery OPEN WINDOW BAKERY 780 ANFIELD Str TORONTO TEL 767-9129</p>
<p>ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ Załatwiamy - sprawy karne i rozwodowe - kupno, sprzedaż i hipoteki - spadkowe i testamenty 226 RONCESVALLES AVE (obok Credit Union) Toronto, TEL (416) 533-6126 Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz</p>	<p>APPLIANCE CLINIC CO oferuje naprawę lodówek pralek su szarek pieców elektrycznych i automata tylnych zmywarek do naczyn ● Zniżka dla rencistów ● Gwarancja na 1 rok ● Obsługa 7 dni w tygodniu ● Dzwonic całą dobę TEL TORONTO 261-7619 Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany</p>	<p>HUMBERVIEW INSURANCE 337 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531-4647 Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę</p>	<p>ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD 783 Queen St W TEL 364-7720 157 Roncesvalles Ave TEL 535-4648 Wędliny i wszelkie wyroby mięsne wytwarzamy według naszych własnych przepisów staropolskich które stanowią tajemnicę rodzinną, przekazywaną z pokolenia na pokolenie, tylko najstarszemu synowi NAJWYŻSZA JAKOŚĆ! KONKURENCYJNE CENY! Świeże mięso, sery, pieczywo w bogatym wyborze Europejskie wyroby delikatesowe DOSTARCZAMY DO DOMOW NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG CEN HURTOWYCH</p>
<p>HOMETARIO REAL ESTATE LTD & INSURANCE BROKERS Ltd ● KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU ● UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNIA - KRA-DZIEŻY I INNE 171 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531-3506</p>	<p>ANNA'S TAILORING KOZUCHY I ODZIEŻ SKORZANA Damskie kostiumy, suknie płaszcze zimowe wykonujemy na miarę, według projektów własnych lub zleconych REPERACJE (wymiana podszewek) POSIADAMY FUTRA Ceny bardzo atrakcyjne 87 Roncesvalles Ave TORONTO tel 532-4060</p>	<p>POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA posiada słowniki francuskie angielskie techniczne i inne książki do nauki języków kulinarnie młodzieżowe bajki religijne karty świąteczne MONTREAL P Q Postal Box - 647 N D G H4A 3R1 Canada TEL (514) 489-0396</p>	<p>UWAGA, PIŁKARZE! Klub ligowy piłki nożnej w Toronto KS LATO poszukuje graczy i bramkarzy Nowo przyjezdni mile widziani Proszę dzwonić (416) 624-6799, albo 232-0302</p>
<p>BLOOR WEST ASSOCIATES WINDERMERE COURT 2323 BLOOR St W Suite 216 TEL 762-0992 Porady i pomoc w zakresie - problemów przedmałżeńskich, małżeńskich i rodzinnych, - procesu separacji 121 132 - procesu rozwodowego Porady dostępne są w językach angielskim i polskim</p>	<p>KOMIS 305 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M6 TEL 531-8872 <i>Polecamy</i> odwiedzić nasz wielobranżowy Przyjmujemy rzeczy do sprzedaży i sprzedajemy po cenach przystępnych dla każdego WSTĄP DO KOMISU A PRZEKONASZ SIĘ</p>	<p>J P CONSTRUCTION COMPANY GENERAL CONTRACTOR WYKONUJEMY ROBOTY BETONIARSKIE KŁADZENIE ASFALTU PRACE MURARSKIE I WYKOPY Instalujemy aluminiowe okna i sining Wycena bezpłatna Plany i zezwolenia wykonuje architekt TEL 252-8492</p>	<p>"FORTUNA" FLOWER SHOP NAJSTARSZA POLSKA KWIACIARNIA 356 BATHURST St przy Dundas TEL 368-0797 Właściciele WANDA I FRANCISZEK LISOWSCY Bukiety ślubne ● wiązanki urodzinowe ● kwiaty cięte i doniczkowe ● piękne ● świeże ● tanie DOSTAWA DO DOMOW</p>
<p>INTERNATIONAL CAMERA REPAIR COMPANY LTD Kupujemy wszelkich marek sprzęt fotograficzny ● Sprzedaż ● Reperacje ● "Trade-ins" ● Wypożyczalnia <i>Bezpłatne wyceny</i> 3351 BLOOR St W Toronto TEL 239-1882</p>	<p>ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY ANKA & PETER 2374 Bloor Street West, Toronto, M6S 1P5 TEL 769-4488 <i>Zdjęcia i portrety na różne okazje</i></p>	<p> dermalone ZAKŁAD KOSMETYCZNY ● Pielęgnacja twarzy rąk i stóp ● Usuwanie zbędnego owłosienia ● Specjalistyczna aparatura ● Jakościowe kosmetyki ● Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie 2198A Bloor St W TFI 766-1867</p>	<p>THOMAS ALUMINUM PRODUCTS TEL Toronto 239-6476 po 6 wieczorem TANIO i z GWARANCJĄ wykonujemy aluminiowe obicia domów (siding), Thermal Windows, rynny, krycie dachów (Shingle i płaskie dachy) oraz roboty elektryczne Metro Licenc B 1390</p>
<p>ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ Załatwiamy - sprawy karne i rozwodowe - kupno, sprzedaż i hipoteki - spadkowe i testamenty 226 RONCESVALLES AVE (obok Credit Union) Toronto, TEL (416) 533-6126 Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz</p>	<p>ANDRE'S PHOTO Wykonuje wszelkie prace fotograficzne WEDDING S CHRISTENINGS CHILD STUDIES ETC For appointment call A SLIWKA (416) 233-6550</p>	<p>polanta interiors specjalizująca się w architekturze wnętrz udzieli Ci porady jak urządzić gustownie i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom <i>Sprzedajemy nowoczesne zastawy okienne tzw VERTICAL, HORIZONTAL BLINDS po bardzo dogodnych cenach</i> Szeroki asortyment prezentów na każdą okazję 2368 Bloor Str W Toronto Ont M6S 1P5 TEL 762-9638</p>	<p>WĘDZONE NA MIEJSCU SŁYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO POLSKIE KIEŁBASY Szynki, kabanosy wędliny mięsa, różne delikatesy Superior Sausage Co. 1004 DUNDAS ST W TEL 531-8422 Konkurencyjne ceny! 102 113</p>
<p>ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ Załatwiamy - sprawy karne i rozwodowe - kupno, sprzedaż i hipoteki - spadkowe i testamenty 226 RONCESVALLES AVE (obok Credit Union) Toronto, TEL (416) 533-6126 Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz</p>	<p>ANNA'S TAILORING KOZUCHY I ODZIEŻ SKORZANA Damskie kostiumy, suknie płaszcze zimowe wykonujemy na miarę, według projektów własnych lub zleconych REPERACJE (wymiana podszewek) POSIADAMY FUTRA Ceny bardzo atrakcyjne 87 Roncesvalles Ave TORONTO tel 532-4060</p>	<p>WEDDZONE NA MIEJSCU SŁYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO POLSKIE KIEŁBASY Szynki, kabanosy wędliny mięsa, różne delikatesy Superior Sausage Co. 1004 DUNDAS ST W TEL 531-8422 Konkurencyjne ceny! 102 113</p>	<p>COPERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balerony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszzone kapustę z beczki śledzie pierogi T S PAKUJSKI</p>
<p>ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ Załatwiamy - sprawy karne i rozwodowe - kupno, sprzedaż i hipoteki - spadkowe i testamenty 226 RONCESVALLES AVE (obok Credit Union) Toronto, TEL (416) 533-6126 Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz</p>	<p>ANNA'S TAILORING KOZUCHY I ODZIEŻ SKORZANA Damskie kostiumy, suknie płaszcze zimowe wykonujemy na miarę, według projektów własnych lub zleconych REPERACJE (wymiana podszewek) POSIADAMY FUTRA Ceny bardzo atrakcyjne 87 Roncesvalles Ave TORONTO tel 532-4060</p>	<p>WEDDZONE NA MIEJSCU SŁYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO POLSKIE KIEŁBASY Szynki, kabanosy wędliny mięsa, różne delikatesy Superior Sausage Co. 1004 DUNDAS ST W TEL 531-8422 Konkurencyjne ceny! 102 113</p>	<p>M-C DAIRY Co Ltd PRODUCTS Dostarczamy wszystkie znane produkty mleczne do każdego sklepu w Toronto, Wyrabiamy kwasną śmietanę Yogourt, huslanke, sery białe i topione Zadzajcie naszych wyrobów w swoich sklepach Godziny otwarcia 7 00 do 4 00 212 Mavety St TEL 766-6711</p>